www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

BIH	2.40 KM
Македонија	75.00 ДЕН
Slovenija	500.00 SIT (2.09 EUR)
Sverige	28.00 SEK
USA	3.50 USD
Hrvatska	12.00 KN
Црна Гора	1.20 EUR

ISSN 0032-339-x

02879

9 770032 339010

PRINTED IN SERBIA

ЗАБАВНИК

13. 4. 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIX • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2879

РОБОТ У ПИРАМИДИ

ИГРЕ И ЉУДИ

ЗАБАВНИКОВ 300

За свакога од 7 до 107!

ТЕСТ ШТА ВИДИТЕ НА СЛИЦИ?

Веровали или не!

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

••• **сваког** дана у свету потроши се онолико нафте колико се стварало за 110.000 година ■

••• **лево** плућно крило човека састоји се од два, а десно од три режња ■

••• **Росов ледени гребен на Антарктику највећи је пловећи предмет на свету, површине од око 550.500 квадратних километара, што је приближно површини Француске, и на неким деловима ледена маса дебела је 60 метара ■**

••• **светска** кућа фудбала ФИФА однедавно, с новопримљеном Црном Гором, има 208 чланица ■

••• **кад** човек дува кроз нос, ваздух који излази достиже брзину од 160 километара на сат ■

••• **иако** је Холивуд средиште филмске индустрије, највише филмова на свету сними се у Бомбају, у Индији, чак 800 годишње ■

••• **од октобра** до марта Москва, престоница Русије, у просеку дневно има 15 сунчаних минута, а снежни прекривач понекад се не отопи и пуних пет месеци ■

••• **један** килограм радиоактивног уранијума 235 садржи толико енергије да би њом могла да се напаја сијалица од 100 вати пуних 27.400 година ■

••• **еритроцити,** црвена крвна зрнца, живе око четири месеца и за то време прођу кроз читаво тело око 172.000 пута ■

••• у норвешком граду Хамерфесту, најсевернијем граду на свету, током два летња месеца сунце сија и у поноћ ■

••• **у Кини** је слепи миш одувек сматран симболом напретка, добре судбине, дуговечности, здравља и среће. Кинеска реч „фу" истовремено значи слепи миш и срећа ■

••• **на површини** и унутар људског тела има око 600 милиона бактерија, а на кожи пазуха може да се нађе и 800 бактерија на само једном квадратном милиметру ■

••• **тело** човека има више од 600 мишића, а тело гусенице више од 2000 ■

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

World rights reserved.

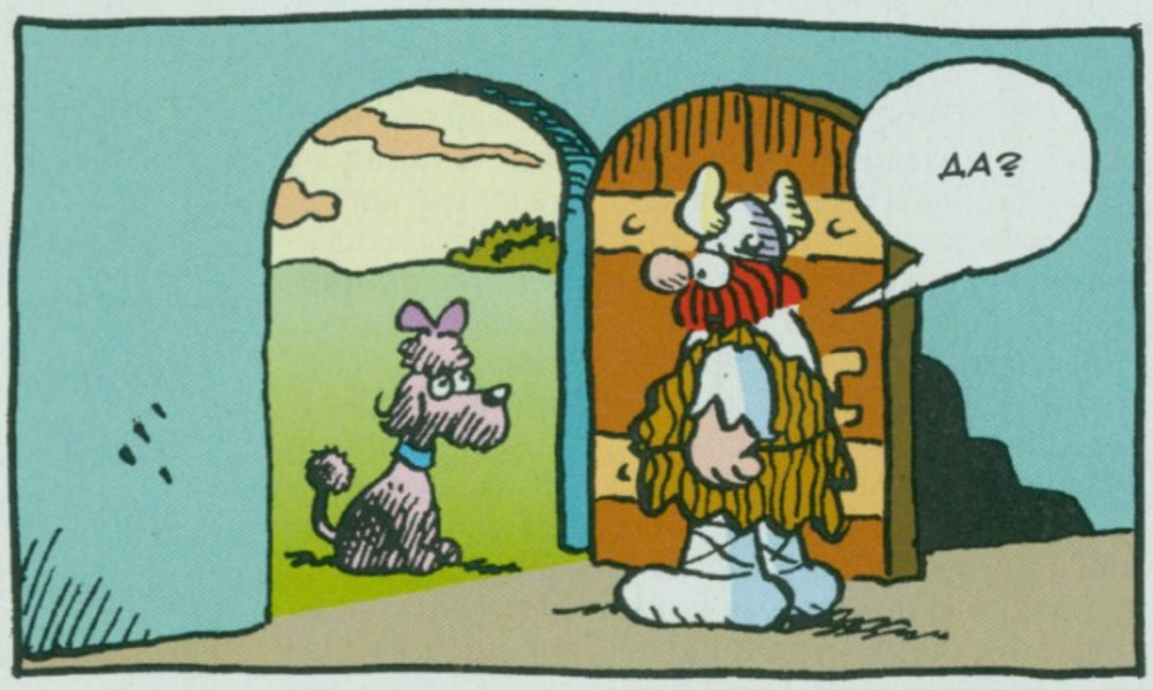

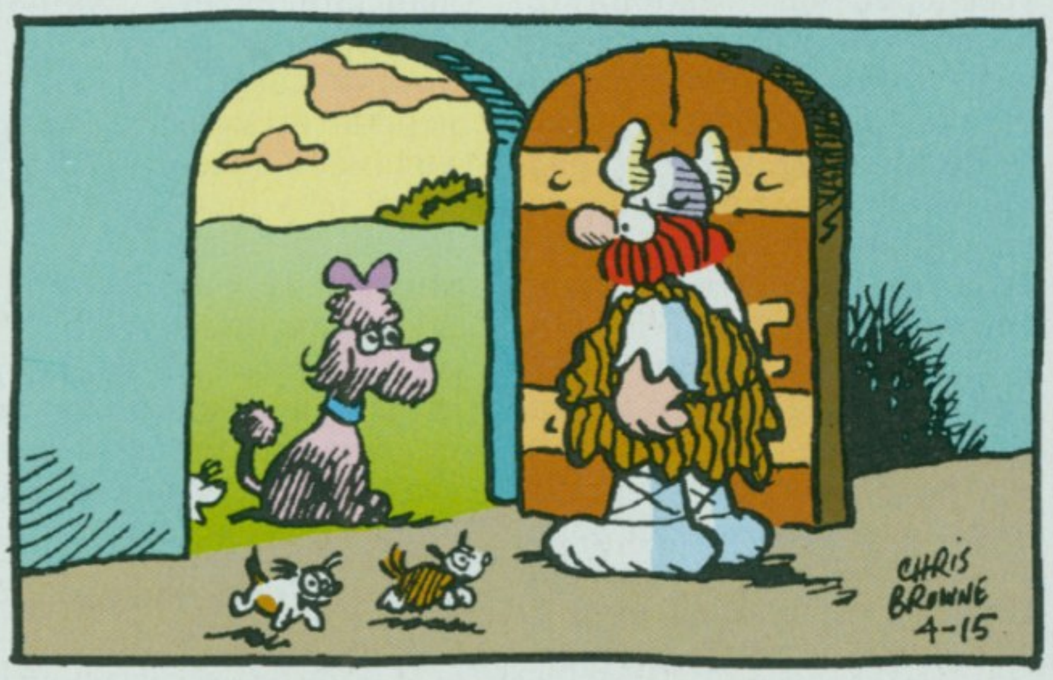

©2007 by King Features Syndicate, Inc.

СЛАВЉЕ ПРЕ 1500 ГОДИНА

ШТА СУ ПРАЗНОВАЛИ ВИЗАНТИНЦИ?

Погрешне представе о средњем веку као раздобљу заостајања и учмалости које су дуго пратиле овај део људске историје и које су као неумесне и нетачне оповргнуте многобројним радовима научника 19. и 20. столећа, на неки начин још живе и сведоче о томе да се предрасуде тешко искорењују. Та сенка „мрачног" средњег века прекрива и оновременике које смо склони да замишљамо као озбиљне, побожно усредсређене, забринуте, уплашене и у сваком случају људе којима је осмех нешто страно. Сасвим је јасно да се и за Византинце, као део средњовековног становништва, уврежило мишљење да су озбиљни, смркнути и свечано уштогљени.

Последњих година, међутим, такве представе о Византинцима почеле су да се преиспитују, али и да се подвргавају промени. Све више се долази до сазнања да су поданици Царства били људи који су умели и да се радују и збијају шале, и да тугују и оплакују своје ближње. Кад се дубље проникне у њихов свакодневни живот, одмах постаје јасно да су Ромеји (Римљани), како су они себе не без поноса називали, живели на начин који често није далек од поимања савремених људи. Један од занимљивих одсечака њиховог свакодневног живота тицао се и начина на који су празновали одређене празнике. У Византији су празници били општенародни и месни, верски и политички, професионални и породични, редовни и ванредни, дозвољени и забрањени.

Поданици Византијског царства волели су да на свечан начин прослављају разне празнике које су дочекивали с великом и нескривеном радошћу и за које су се брижљиво и дуго припремали. Неколико дана унапред из својих сандука вадили су најбољу одећу, коју су носили само у нарочитим приликама, и доводили је у ред. Неки су, пак, управо за ову прилику куповали ново рухо. Уз то, за предстојећи празник припремали су обиље хране и, уопште, у сваком погледу спремали су се за наступајуће дане.

Намрштени оклопници, фанатични мисионари, смирени монаси, аморални евнуси, уморни сељаци, груби поморци, грамзиви трговци, свирепи ратници умели су и те како да славе, да се радују и веселе

Готске игре

Важно је нагласити да је у хришћанској Византији, нарочито у доба од 4. до 7. века, али и касније, задржан велики број паганских празника. У ствари, црква је настојала да христијанизује дотадашње празнике који су дошли из античког времена, следили смењивање годишњих доба и ухватили дубоког корена у животу поданика Царства. То се, пре свега, тицало такозваних јануарских календа, које су се у стара времена код Римљана празновале од 1. до 5. јануара. У Византији, с постепеним превладавањем хришћанства, оне су једноставно припојене једном од најважнијих празника који прослављају верујући у Христа – Божићу. Тако се догодило да се уместо пет славило чак дванаест дана, почев од 25. децембра, а закључно с 5. јануаром. Божић се празновао у дане зимског солстиција, односно краткодневице, управо онако како је у Римском царству у те дане обележаван „дан рођења непобедивог Сунца". Вредно је помена да се већ 386. године Јован Хризостом (Златоусти), велики црквени отац, цариградски првосвештеник (398–404) и светитељ својски трудио да у време божићне службе убеди вернике да се Исус Христос заиста родио 25. децембра.

За јануарске календе, дакле у дане уочи и после 1. јануара, Византинци су улице и врата својих домова украшавали венцима цвећа, а, како је остало забележено у једном извору, „градски трг (агора) личио је на богату, раскошно одевену жену која се гордо шепури својим прелепим украсима". Дан пре 1. јануара читав град био је пун људи који су у опуштеној раздраганости, с поклонима у рукама, некуда журили. У тој свеопштој и пријатној пометњи они који су давали поклоне и они који су их примали подједнако су исказивали своје велико задовољство. Мало ко је спавао у ноћи између 31. децембра и 1. јануара. Истина, треба нагласити да је византијска нова година почињала 1. септембра, али да је настављен обичај прослављања 1. јануара, такозваних јануарских календа и Нове године по римском календару.

У те празничне дане правиле су се велике и раскошне гозбе, људи су ишли од куће до куће и уз веселе повике једни другима лупали на врата, певали и играли, смејали се и шалили, облачили у костиме који су представљали животиње, сатире, монахе. Владала је свеопшта слобода и све је било дозвољено, па су се, на пример, жене лаког владања преоблачиле у одела свештеника. Била је то посебна прилика да се забораве социјалне разлике, иначе толико изражене у византијском друштву . Отуда није било необично да господар седне за исти сто са својим робовима или да газда игра коцке са слугама.

Поводом Божића нарочито је било свечано у великом царском двору где су приређиване такозване готске игре. Овај обичај подробно је описао василевс Константин VII Порфирогенит (913–959) у свом делу „О церемонијама". Византијски цар позивао је на вечеру дванаест пријатеља, осам угледних великодостојника и по два представника *дема*, хиподромских странака „плавих" и „зелених". Одмах пада у очи да бројка дванаест није изабрана случајно него према броју апостола. У време гозбе изводио се „готски плес", далеко и магловито сећање на време кад је германско племе Гота имало важну улогу у Византијском

Плесачи и свирачи са илуминације из 11. века

царству. Четири играча, по два представника „плавих" и „зелених", преобучени у готску ношњу и с гротескним и застрашујућим маскама, у рукама су држали штитове по којима су ударали палицама и на тај начин држали такт. Играли су око царског стола и на исквареном латинском језику, који нико није разумео, певали нарочите песме. Онда би се чуле песме хора „плавих" и „зелених" и царска гозба завршавала се музиком и певањем. Додајмо да је у Византији до 7. века службени језик био латински мада се углавном говорило грчким, а почев од цара Ираклија (610–641) грчки је истиснуо латински и постао службени, док се знање латинског ускоро углавном изгубило.

Благослов грожђа

И други велики хришћански празник – Ускрс – такође се ослањао на раније паганске празнике и претварао се у свеопшту и дугу народну светковину. Празник васкрсења Исуса Христа у суштини се није много разликовао од паганског прослављања повратка пролећа које је обележавано неколико дана касније. Уз учешће великог броја људи, јер нико није желео да изостане, певало се и играло, док је поменути хор „зелених" и „плавих" учествовао у црквеном богослужењу. Тако се догађало да су се упоредо с верским поклицима и црквеним појањем чула и празнична клицања која су обично извикивана на цариградском хиподрому. Другим речима, позоришни прикази с хиподрома, места на ком се одвијао читав јавни живот византијске престонице, али и других градова Царства, били су пренети у хришћанске богомоље.

Осим тога, на хиподрому, који је могао да прими око шездесет хиљада посетилаца, на један од ускршњих дана приређивана је свечаност која се називала „Златном". У току ове светковине била су уприличена такмичења двоколица, док су у опуштеном свечарском расположењу сви уживали – певачи и гледаоци су певали, а играчи су играли.

У Византији се задржало и празновање које је било повезано с бербом грожђа и које је умногоме личило на древне дионисијске светковине из античких времена. Најважнији део прославе било је благосиљање грожђа. У Цариграду је цар, у пратњи васељенског патријарха и велике скупине дворана, са европске прелазио на малоазијску обалу Босфора. Тамо, у вењаку, смештеном у сенци винограда, поређане на мермерном столу, већ су стајале котарице напуњене зрелим гроздовима и све је било спремно за предстојећи свечани чин. Пошто би најпре над грожђем очитао „благословену" молитву, патријарх је узимао један грозд и уручивао га цару. Овај би затим узвраћао тако што је један грозд давао цариградском првосвештенику, а онда су гроздове нудили свим учесницима светковине. Посебну слављеничку атмосферу стварао је хор певајући химне грожђу које је патријарх управо благословио.

Ишло се дотле да се временом заборавило да је грозд винове лозе некада био изразити паганski симбол бурног весеља у част бога вина Диониса. У византијској епохи он је припојен дану Успења пресвете Богородице, црквеном празнику који се обележава 15. августа. Занимљиво је напоменути да се тај христијанизовани део овог празника задржао у савременој Грчкој све до нашег времена.

Паганski празници нарочито су дуго опстали у селима, а,

Реликвије и крст, део верских светковина у Византији.

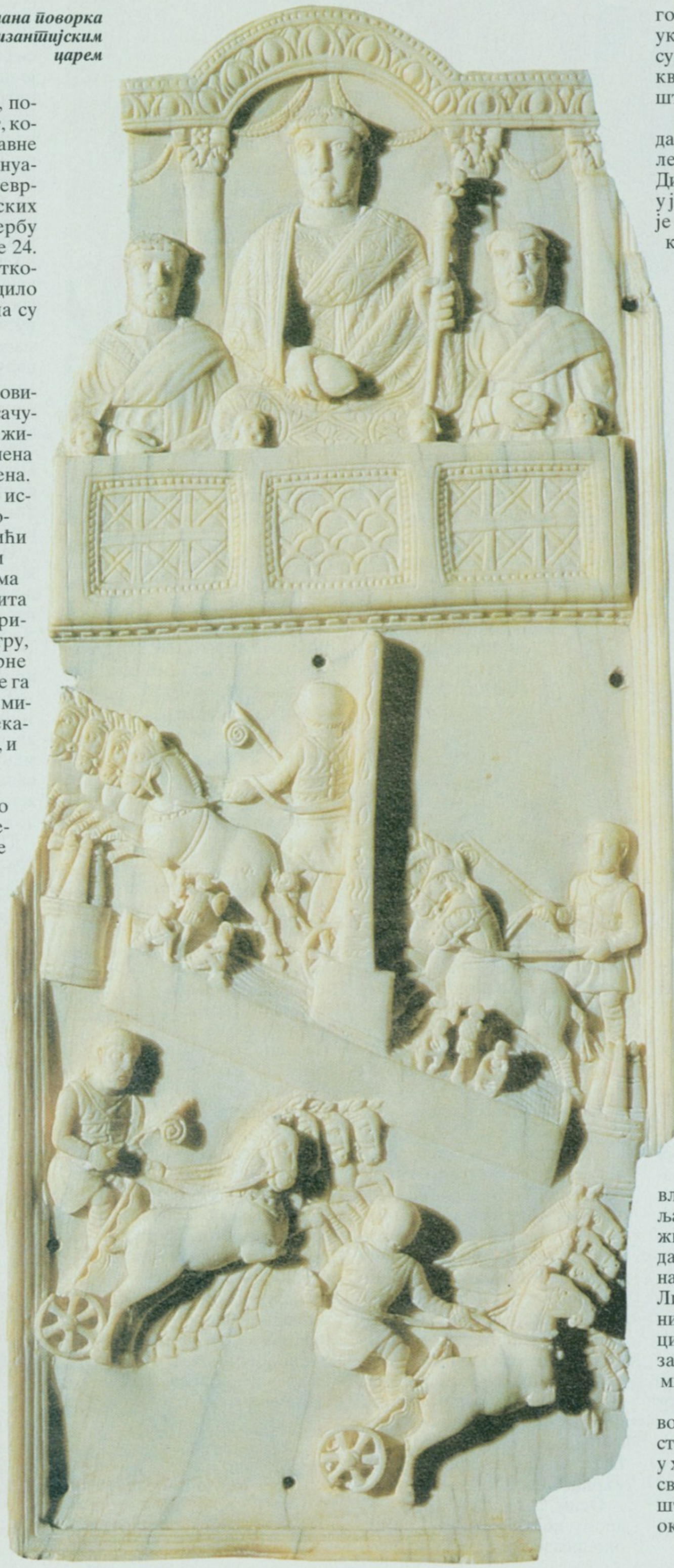

Свечана поворка пред византијским царем

Осим поменутих, постојале су и *вотe*, које су се, уз жртвовања и јавне молитве, празновале 3. јануара, као и *брумалије*, својеврсни наставак дионисијских свечаности везаних за бербу грожђа, које су почињале 24. новембра и трајале до кратког дневице. У оба случаја радило се о светковинама којима су били својствени теревенчење и необуздано весеље.

У многим источним деловима Византијског царства сачуван се култ ватре, „извора живота и чистоте", као успомена на далека паганска времена. У време младог месеца испред кућа су се палиле ломаче, а онда су их младићи прескакали. У вези с овим култом међу Византинцима су била раширена различита веровања. Тако се, на пример, онај ко прескочи ватру, а да га при том не додирне пламен, могао надати да ће га у следећу годину дана зло мимоићи. У противном – чекала га је несрећа. Међутим, и за то је било лека: он би већ следећег дана ударањем у бубањ позивао пријатеље и уз песму кретао је пут оближње реке или језера. Тамо би узимао воду којом би потом прскао своју кућу и на тај начин би је заштитио од злих сила.

Новац у марами

Један од паганских празника који се веома дуго одржао међу словенским поданицима Византијског царства биле су русалије. Реч је о древном обреду старих Словена током кога се играло и певало под маскама. У дане празника групе мушкараца, зване русалије, ишле су по кућама и око болесних људи играле магијске игре како би они оздравили. При том су играчи падали у транс и понашали се по одређеним тајанственим правилима, а сврха таквог обреда била је магија врачања. Сељаци су их у своје куће примали с великим уважавањем јер се веровало да истерују болести и благотворно утичу на здравље укућана. Учесници русалија су, поред других обавезних реквизита, носили и дугачке штапове.

Једно сведочанство казује да су се празновале и у 13. столећу. Охридски архиепископ Димитрије Хоматин (1217–1236) у једном писму с негодовањем је описао празник *русалија* који су прослављали његови верници. Десило се да су у току тајанствене светковине двојица учесника дошла у сукоб са неким пастиром. Један од њих ударио га је палицом, а онда је у тучи која је настала чобанин ножем усмртио неког Хрисила.

Ваља напоменути да је чувени Пето-шести или Трулски сабор, одржан у Цариграду 691/692. године, у настојању да учврсти хришћански морал у народу и свештенству, најстроже забранио прављење читавог низа паганских празника. Међутим, показало се да се део паганског наслеђа са изненађујућом жилавошћу још дуго опирао и опстајао.

Занимљиво је да се у многим византијским градовима временом усталило обележавање празника мученика. И ови празници давали су могућност да се под видом поштовања уважених хришћана заправо празнују стари, месни богови. И у време ових хришћанских верских празника на снази су остали раскалашност и весеље.

Будући да је Византија била хришћанска држава у правом смислу те речи, верски празници – као што су рођење Христа и Богородице, Ускрс, Цвети, Света тројица и прослављање многобројних светитеља – били су важни догађаји у животу њених поданика. У те дане црквене службе биле су нарочито свечане и раскошне. Литургију су држали најугледнији црквени великодостојници, а на њих је долазио и византијски цар с породицом и многобројном свитом.

Празник је почињао звоњавом звона, а химне захвалности, звонцаво осипање гласова у хоровима дечака, шаренило свештеничких одежди, мноштво народа који се тискао око храмова и у њима, смола-

сти мирис тамјана, доприносили су стварању особене атмосфере. Величанствен призор био је у најважнијој византијској богомољи, храму Свете Софије.

Погрешно би било веровати да се празновање верских празника сводило само на црквене службе. Напротив, оно је имало и своје световно обележје. Зна се да су на Божић у царском двору наступали и музичари – флаутисти, трубачи, цимбалисти, свирачи. Осим тога, пратећи део верских празника биле су обилне трпезе, раскошне гозбе и пијанке. Поводом оваквих верских светковина цариградски патријарх је од цара добијао велику суму сребрног и златног новца, који је најпре завезивао у мараму, а онда га бацао окупљеном народу дуж улица којима се кретао.

Упоредо са обележавањем верских празника празновали су се и државни – дан оснивања Цариграда, дан рођења цара, његово крунисање, свадба, рођење престолонаследника. То су били дани кад је посебна почаст указивана владару Византијског царства и његовој деци и они су били засипани разним даровима. На хиподрому су биле приређиване представе, на трговима су постављани дугачки столови са шароликом понудом, народу је дељен бакарни новац, хорови су певали песме и химне.

Посебно је био свечан празник утемељен у част оснивања Цариграда који се сваке године славио 11. маја. Тог дана 330. године Константин I Велики (324–337) свечано је отворио нову престоницу, Константинополис, „Нови Рим". Овај празник почињао је уочи 11. маја тако што су биле уприличене представе на хиподрому које су се називале „прославе поврћа" (lahanikon). У те дане арена је била украшена крстовима сачињеним од уплетених ружа. На хиподрому је, нарочито за ову прилику, било у изобиљу поврћа, слаткиша, кола пуних рибе.

У Византији је посебно свечано обележаван улазак цара победника у Цариград. Пут којим се кретао од уласка кроз капију до цркве где је обављана свечана литургија био је посут миртом и ловором. Док се василевс кретао, био је праћен одушевљеним клицањем народа. Кад је Михаило VIII Палеолог (1259–1282) поразио Латине код Берата 1280. године, у Цариград је ушао кроз чувену Златну капију. У сусрет му је претходно дошао митрополит са иконом Богородице, заштитнице Цариграда. Цар је најпре с главе скинуо калиптру и клекао пред иконом Мајке божије. Пошто се прва молитва завршила, сви су више пута свечано узвикнули „Господи помилуј!" Онда су се читале још две молитве, па је Михаило VIII свечано ушао кроз Златна врата. Пред њим су носили икону Богородице Одигитрије (Путеводитељице). И многи домови на путу којим је цар пролазио били су украшени гранчицама ловора и рузмарина, крстовима и венцима од цвећа, и застрти ћилимима и раскошним тканинама.

Засените госте!

На велелепан начин прослављане су веридбе и свадбе византијских царева. Будућа царица најпре је била дужна да посети манастир Богородице „Живоносни источник", чувен по извору чудотворне воде, а онда је следио пријем невесте код младожење и његовог оца. Предсвадбене свечаности биле су веома раскошне. Византијски цар Јован VI Кантакузин (1347–1354) у свом историјском делу, написаном у облику мемоара, описује како је то изгледало у случају његове кћерке Теодоре која се удала за османског емира Орхана (1326–1362). Све је обављено на равници испред Селимврије, града смештеног на обали Мраморног мора, недалеко од Цариграда, где се већ налазио младожења. За ту прилику направљен је свечани подијум који је са свих страна био затворен дугачким свиленим, златом ткаким засторима. Читава свечаност започела је рано ујутру кад је невеста изашла из царског шатора и попела се на подијум, али је остала скривена од очију посматрача. Византијски цар седео је на коњу који се налазио паралелно с подијумом. На дати знак застори су се раскрилили и невесту су сви могли да виде. Истовремено плануле су бакље у рукама евнуха који су клечали и нису били видљиви гостима и званицама. Нарочито су задивљујуће биле буктиње у распршеној светлости раног јутра. Онда су се огласили музички инструменти – флауте и трубе. Хор је певао песме у част невесте, а затим су се учесници, како с византијске, тако и с турске стране, препустили уживању и гошћењу које је трајало неколико дана. На крају се византијска принцеза, праћена раскошном свитом, запутила у резиденцију младожење где јој је приређен свечани пријем.

У Византији су веома свечано и с пуно весеља прослављани породични празници као што су крштења, веридбе и свадбе, а и они су били тесно повезани с црквом. Домаћини су се својски трудили да засене своје госте и за ту прилику посебно су уређивали куће, облачили раскошну одећу и припремали јела. И гости су настојали да оставе добар утисак, па су били китњасто одевени, долазили би на својим најбољим коњима и мазгама, доносили поклоне. У таквим приликама сељаци су и у најзабаченијим и најсиромашнијим селима унајмљивали музиканте како би празник учинили свечанијим и веселијим.

Осим наведених празника, у Византијском царству обележавани су и празници који су били везани за одређено занимање. Тако су цариградски лекари празновали 27. јун, дан светог Сампсона, њиховог покровитеља и заштитника. Најпре су походили цркву Светог Мокија, где су се чувале његове мошти, а онда би пришли богатој трпези. Адвокати су прослављали 25. октобар, дан светих нотара (писара) Маркијана и Мартирија, и тада их је било могуће видети како у групама, поднапити и с маскама на лицима, тумарају градским улицама.

Посебно су били занимљиви и празници које су приређивала манастирска братства. Како бележе путници који су походили византијску престоницу у 13. и 14. веку, тамошњи манастир Богородице Одигитрије уторком је, по обичају, приређивао свечаност ношења иконе. За ту прилику око манастира би се окупио велики број људи, како житеља престонице, тако и гостију из других градова. Мушкарци су стајали напред, док су жене биле позади. Приказ Богородице, насликан на камену, дизало је двадесет људи за ту прилику посебно обучених у дуге одежде од црвеног лана. Кад би се они уморили, смењивала су их друга двадесеторица, а читавог дана чуло се појање: „Господи помилуј!" Тог дана била је отворена и пијаца где су се продавали разни производи ■

Радивој Радић

Свечана посуда с приказом Христа и апостола

МУШКИ ПОЛ

Носилац мушког пола Y хромозом пропада. Од некадашњих 1438 гена остало је само 78. Да ли ће мушкарци на крају изумрети? Да ли би то био и неумитни крај за људску расу?

Илустровала Неда Докић

РАТ УНУТАР ЋЕЛИЈА

Природа је одредила да људска бића имају по 23 пара хромозома у својим телесним ћелијама. Једну половину наслеђујемо од мајке, а другу од оца. Двадесет два пара су симетрични хромозоми, док 23. пар чине полни хромозоми који се обележавају са X и Y. Женска бића имају два X хромозома, а мушка један X и један Y хромозом.

Може се с правом рећи да су мушкарци генетски преправљене жене! Јер, пре око 300 милиона година преци данашњих сисара имали су по два X хромозома у својим ћелијама. Онда је у једном од оних преломних еволуционих тренутака на једном од њих настао SRY ген. Његова улога била је да утиче на фетус да занемари све женске одлике како би се родило мушко биће. Поред овог својеврсног прекидача, тада су настала и два непомирљива генетска такмаца: на женској страни такозвана митохондријална ДНК, која се преноси само по женској линији, и Y хромозом на мушкој страни, који се преноси искључиво са оца на сина. Међутим, док је митохондријална ДНК (која даје енергију ћелији) временом изгубила само на делотворности, Y хромозом је опустошен, десеткован. Разаран мутацијама неумитно пропада. Сваки пут када се ћелија дели, на њему могу да настану грешке које уништавају постојеће гене, угрожавају гене за стварање здраве семене течности, на крају и саму репродукцију.

Али, зашто је овај симбол мушкости данас у тако јадном стању? У почетку, Y хромозом био је достојан уважавања. Као и X хромозом имао је „збирку" од близу 1500 гена, који су обављали различите корисне ствари, слично као данас гени X хромозома. Велика, можда и кобна невоља овог хромозома јесте у томе што је усамљен. Он једини нема симетричног парњака са кога би копирањем могао да поправи своје оштећене гене. Осим тога, да би опстао морао је да одоли и утицају X хромозома. Зато је прекинуо сваку везу с њим, то јест, обуставио је размену ДНК. И док је овај поступак сачувао SRY ген, био је погубан за сам Y хромозом.

Од свих хромозома, Y хромозом једини је стално присутан у полним ћелијама мушкарца, тамо где влада бесомучна ћелијска деоба која треба да обезбеди дневну количину од око 150 милиона сперматозоида. То су савршени услови за настанак мутација и то се јасно види. Седам одсто мушкараца делимично су или потпуно неплодни, а ова појава није постојала код њихових очева. Значи да је онеспособљен још неки од преосталих гена. Ово је забрињавајуће висок постотак и мало је разлога да се верује да ће се у будућности стање поправити. Предвиђа се да ће један по један ген Y хромозома постепено да нестаје. На крају, кад нестане и последњи, мушкарци ће да изумру, а са њима и цело човечанство!

Али, када? И да ли је судбина људске расе баш тако црна? Полазећи од тренутног стања, мушка плодност опашће на 1 одсто за 5000 генерација, што значи за око 125.000 година. Није временски близу, али није ни далеко ако се посматра као наш коначни крај. Нису сви стручњаци сагласни да је овакав исход неизбежан. Али, јасних одговора још нема. Постоји само нада.

То су два открића настала одређивањем распореда гена на Y хромозому. Прво – има више гена него што се првобитно мислило. Очекивало се да их има од 20 до 45, а има их 78, што значи да овај хромозом не пропада тако брзо као што се предвиђало. Друга, још значајнија ствар јесте да је Y хромозом ипак развио неки поступак за поправку својих оштећених гена. У потаји је стварао копије оних најважнијих, које је складиштио у ДНК у виду њихових слика. Прву половину ових целина чини сам ген, док друга садржи исти податак, али записан у обрнутом смеру. Дакле, генетски записи могу да се прочитају на исти начин и спреда и отпозади (попут познатог примера – Ана воли Милована). Тако је постигнуто да се ДНК размењује унутар самог Y хромозо-

ИЗУМИРЕ!

ма и да се многи важни гени ипак нађу у паровима. Значи ли то да се Y хромозом учврстио у садашњем стању?

Има још нешто. Постоји више животињских врста које су старије од наше. Како је њима успело да не подлегну изумирању које је последица пропадања Y хромозома? Све су се некада вероватно нашле у сличном тешком тренутку који тек предстоји људској раси. Неке врсте животиња на необичан начин измакле су таквој пресуди. Стручњаци су 1995. године открили да је мали азијски глодар моле воле (*Ellobus lutescens*) потпуно изгубио свој Y хромозом, чак и SRY ген! Па како онда може да добија мужјаке без SRY гена? Познато је да овај ген делује попут нарочитог прекидача – укључује неке гене, да би они укључили друге, у, како би стручњаци рекли, „сигналној каскади". Глодар моле воле открио је, на за сада непознат начин, како да укључи одређене гене и без присуства SRY гена.

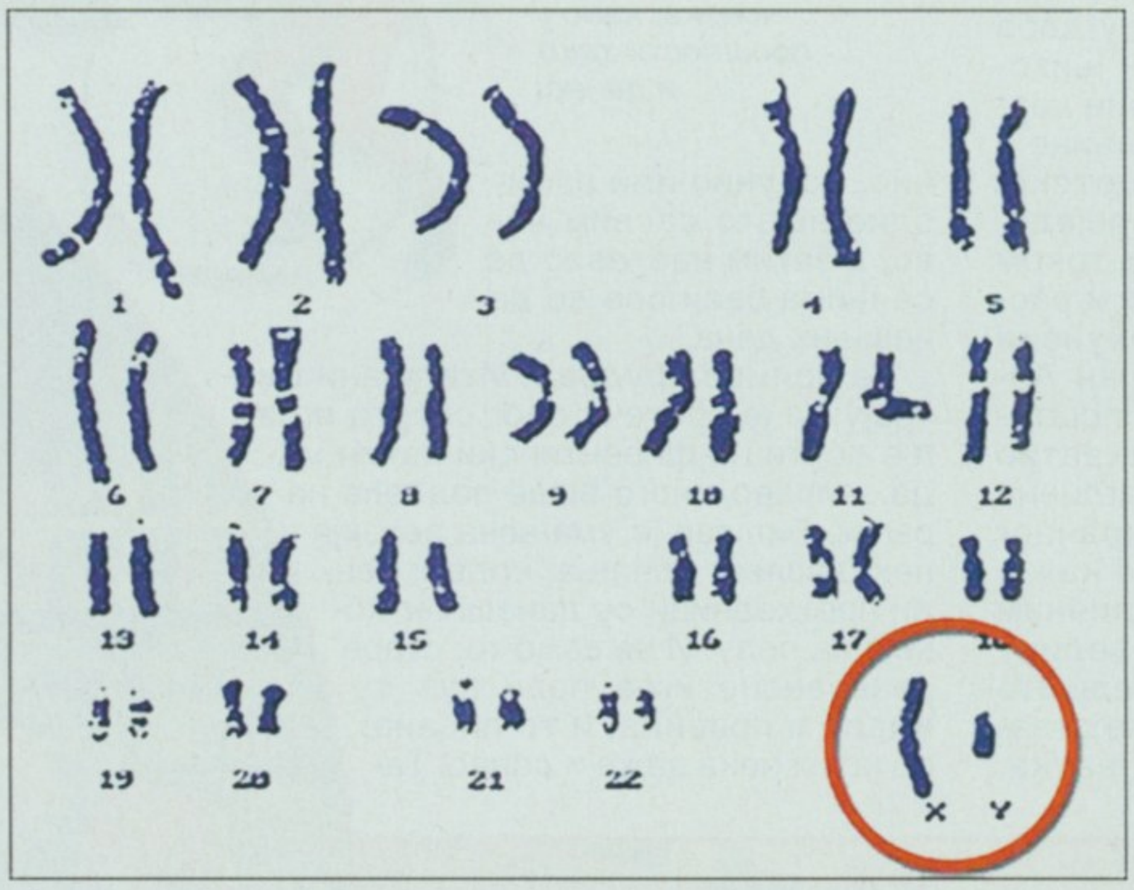

Телесне ћелије човека имају 46 хромозома распоређених у 23 пара. Једна половина потиче од мајке, а друга од оца. Полне ћелије имају по 23 хромозома.

Тешко је предвидети, али можда ће у далекој будућности пол људи, осим Y хромозома, да одређује и нешто друго. На пример, као код корњача, код којих и спољна температура одлучује да ли ће се родити женке или мужјаци.

Потпуно изумирање мушкараца могла би да одгоди и широка употреба оплодње јајне ћелије убризгавањем сперме, али не и да се спречи пропадање Y хромозома. Могли бисмо промишљено и обазриво да кренемо ка решењу које је слично оном код малог глодара: да Y хромозом препустимо пропадању, а да се мушки род спасе. Постоји замисао да се неопходни гени једноставно извуку из Y хромозома и упакују у другу генетску целину. У игри су и ембрионалне матичне ћелије.

Мали глодар моле воле надмудрио је природу.

Човек се од животиња разликује и својом способношћу да предвиди сопствену пропаст. У стању је да постави чак и такво питање као што је: чему служе мушкарци?! Одговор је тренутно јасан: ако ни због чега другог, постоје због размножавања. Али, до када? Јер, у крајњем случају, ако би требало да се спасава наша врста, постоји и једно сасвим коренито решење: да се мушкарци потпуно жртвују! Мада то данас изгледа сасвим неизводљиво, са генетске тачке гледишта препреке нису непремостиве. Када сперматозоид наиђе на јаје, он са собом носи скуп хромозома оца који ће се помешати са хромозомима мајке. Али, ништа непремостиво не стоји на путу да ти хромозоми уместо из сперме, потичу из неке друге јајне ћелије. Данас се сперма успешно убризгава у јајну ћелију. На сличан начин могла би да се убризгава и друга јајна ћелија. Међутим, да ли би се из овако оплођеног јајета развио нормалан плод? За сада одговор је – не. Ипак, неки стручњаци мисле да су тешкоће углавном техничке природе и када се једном превазиђу, рађале би се нормалне бебе. Једина разлика од данашњих беба била би у томе што би се њихов пол унапред знао – све би биле девојчице. Читав поступак изводио би се без сперме, без Y хромозома и без мушкараца!

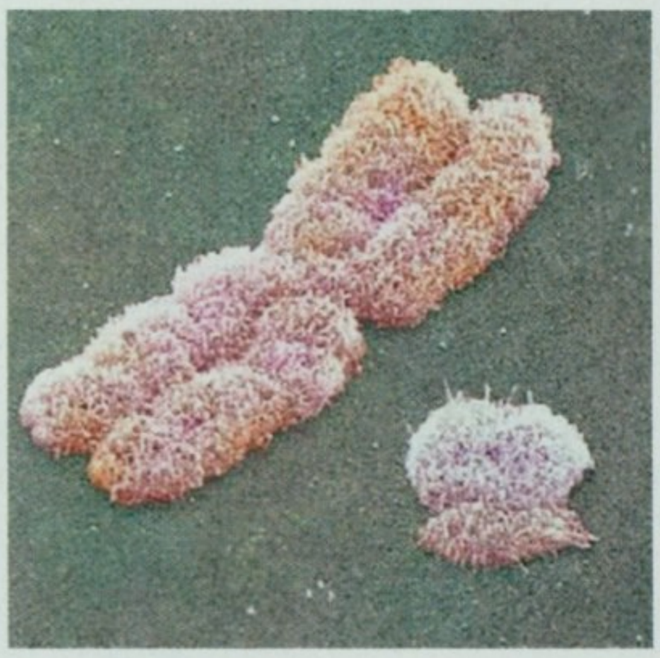

Увећана слика X и Y хромозома. У доњем делу Y хромозома види се SRY ген.

Значајно је што ова женска деца не би била клонови, већ мешавина гена њихових родитеља, као што је и данас случај. Једина разлика била би у томе што би за родитеље, уместо оца и мајке, имала – две мајке. Са генетске тачке гледишта ове девојчице биле би исте као и данашње, способне да имају децу и са мушкарцима, ако их тада уопште буде било ■

Г. Војиновић

ТРУЛЕ КОБИЛЕ

Многе занимације за децу и одрасле, као и разни спортови којима се и дан-данас бавимо измишљени су у доба ренесансе

Да су чувени модни креатори Долче и Габана живели у доба ренесансе, вероватно би њихову робну марку пре носиле карте за тарот или томболу него хаљине и парфеми. Јер, разне игре: спортске, коцкарске, друштвене, дечије, појединачне или тимске достигле су током 14. и 15. века невероватан успех и распрострањеност. Чак је и врхунски уметник као што је био Италијан Андреа Мантења, веома тражен и поштован на многим дворовима, прихватио 1470. године да ислика један драгоцени шпил тарот-карата. После мрачног средњег века, како се то обично каже, кад је забава сматрана поприличним грехом, у ренесанси је ушла у велику моду. Човек је поново постао средиште света, универзума, а с њим и све стваралачке делатности: уметност, наука, истраживања, картографија, ботаника, магија... Међу разним новим стварима које су тада настајале, а које су стварали и генији какав је Леонардо да Винчи (познат је његов „Кодекс ребуса") и Микеланђело Буонароти (измислио је енигме), настајале су и нове забавне игре које су, иначе, први израз стваралаштва будући да почињу да се измишљају и упражњавају још у детињству.

Током средњег века црква је забаву сматрала ђавољском работом јер је одвраћала мисли од бога и молитве. Крајем 14. века, за време хуманизма и ренесансе, човек се поново вратио играма и забави из грчког и римског доба које је измениo, допунио или измислио нешто сасвим ново, а затим наставио да се њима бави све до данашњих дана.

Терање точка одлична је вежба за младог човека, како у прошлости тако и данас.

На пример, фудбал. Италијани сматрају да је претеча овог спорта играње лопте на фирентински начин мада заправо много више подсећа на рагби. Билијар је умањена верзија некадашњег бочања, колв и бенди претходници су данашњег хокеја на леду. И не само то: старе ренесансне игре први пут су имале и правила, и то писана, од којих нека важе и данас. Такав је случај с друштвеним играма као што су даме и шах, па с коњичким спортовима, пливањем или масовним народним такмичењима.

Поред разоноде, игре су у то време имале и практични значај: постале су обележје културе и образовања. У делу Франсоа Раблеа „Гаргантуа и Пантагруел" из 1532. године побројано је више од двеста игара у којима се надметао крупни Пантагруел, симбол ренесансног човека. Још један исто тако величанствен приказ друштвених игара створио је Петер Бројгел Старији: 1560. године насликао је „Дечије игре", слику на којој је приказао око 90 игара. Ту су ликови који праве балоне од сапунице, играју труле кобиле и зуце, клис, пиљке, ђораве баке... а ту су и лутке, мали прибори за улепшавање и још много тога.

На сличан начин играла су се и деца у старом Египту, Грчкој и Риму, али се у

Данашња деца више се не играју труле кобиле, иако њихови очеви колико јуче јесу: с Бројгелове слике „Дечије игре".

У РЕНЕСАНСИ

Шкотланђани су голф играли још у 13. веку, али су први терен направили Енглези 1552. године.

ска, војвоткиња од Фераре, поклонила је Ани Сфорца, једанаестогодишњој вереници свог сина Алфонса д'Есте, лутку с богатом одећом коју је сашио главни дворски кројач: била је то лутка попут данашње Барбике чију су одећу направили најпознатији светски креатори.

Два такмичара стоје мирно с једном ногом на стопалима „судије": циљ је да избегну да их онај други ошамари. Ми ову игру зовемо зуце.

Половином 16. века у моду улази билијар иако порекло води из давне прошлости: у Италији се звао игра лоптицама. У републици Ђенова настала је игра лото: пет чланова Великог већа бирано је извлачењем цедуља с именима 120 кандидата које су убациване у посебну посуду. У овој игри људи су се кладили на коначан резултат извучених кандидата. Постепено је број имена која су се стављала у посуду пао на 90.

И многе игре које се играју за столом измишљене су током ренесансе, као што је томбола, која је заправо варијанта лота. Томбола је била посебно омиљена у Француској, где ју је после војног похода на Италију донео Франсоа I Валоа (1494–1547). На француским дворовима лудовали су и за „ратовима звезда": била је то омиљена разбибрига краљева и принчева који су се надметали на малим бојним пољима с маленим фигурама војника, коња,

ренесанси први пут догодило да се један уметник позабави дечијим играма.

Једна од најомиљенијих играчака откако је света била је и остала – лутка. Њоме су се некада играли и дечаци и девојчице. Будући краљ Луј XIII, рођен 1601. године, обожавао је лутке и једном приликом на поклон је добио мала колица пуна ових играчака. Елеонора Арагон-

ЛЕОНАРДОВЕ ЗАБАВЕ

Чудовишта која се појављују из мрака, духови и анђели који лете, пиротехнички ефекти... Шта све није могло да се види на ренесансним слављима и представама на дворовима на које су племићи радо одлазили.

Најмаштовитији био је Леонардо да Винчи који је за забаве на двору војвода Сфорца у Милану измислио разне аутоматске машине, на пример, витеза који помера вилице и руке. У памћењу је остало Рајско славље, с дечацима обученим у анђеле, великим нишама с алегоријама планета и свећама које су гореле уместо звезда на небу које је било обојено златастом бојом тако да је све блештало.

За представу „Орфеј" Анђела Полицијана Леонардо је направио планину од улепљеног картона која се отварала показујући ватру и демоне пакла, док је владар Хада Плутон излазио из подземља помоћу једног „лифта". Овај проналазак сматра се првом покретном сценографијом савременог позоришта ■

Ђораве баке и ми смо играли као мали, а играла су је и деца пре четири и по века.

Служили су као нека врста тањирића, а затим би, кад се преврну, постајали карте за игру.

Три тарот-карте исликане 1432. године за владаре Милана.

топова, тврђава и путева. Вешти уметници и архитекте правили су читаве пределе у минијатури, са шанчевима испуњеним водом.

Франсоа Рабле и Мишел де Монтењ у својим списима помињу и шангај, игру стрпљења у којој се подижу зашиљени штапићи без померања других. Данас је ова игра позната као микадо. Иако су први обриси шаховске табле и фигура нађени још на египатским споменицима, у Италији се први докази за постојање игре даме могу наћи у 16. веку, и од тада се ова игра појављује у многим књижевним и позоришним делима.

За развој игара с картама у Европи најзначајнија је била игра тријумфи (вероватно измишљена у Мантови или Ферари око 1430. године), која је уопште увела замисао о игри с картама: постепено су измишљане све сложеније врсте ове игре, од којих се неке и данас играју у коцкарницама. Неко у данашњем покеру види сличност с персијском игром из 16. века која се звала ас-нас.

Данас је карлинг олимпијски спорт, а Петер Бројгел Старији насликао је ову игру у 16. веку.

Караваџова слика „Варалице" насликана је око 1595. године. Карте за играње распространиле су се током ренесансе захваљујући штампи.

Прва правила за тимску игру лоптом установљена су у Фиренци у 14. веку за игру која највише подсећа на рагби.

Веома су старе и игре с ударањем лопте: ногом, руком, надлактицом, мотком, добошем, машком с испреплетаним нитима. Другим речима, то су претече фудбала, голфа, одбојке, тениса, карлинга (куглање на леду) мада су први терени за голф настали у Енглеској 1552. године, а карлинг је у Шкотској био познат и пре ренесансе. А у Шкотској је у доба ренесансе први пут на ципеле стављено метално сечиво, па су тако настале клизаљке. Пре тога оне су се правиле од потколенице коња, док су се мања деца клизала на доњој вилици ове животиње ■

З. М.

Dobro voće ide u raj.

Najbolje u jogood

Voćni jogurt

Kada poželite da probate nešto novo - probajte Jogood. Možda ćete se iznenaditi kada shvatite da postoji nešto što je još bolje od svežeg, zrelog voća: Imlekov Jogood sa svežim, zrelim voćem.
Jer, da bi se napravio najbolji voćni jogurt, neophodno je odabrati najbolje voće. Zbog toga, svaki Jogood je pun velikih komada pažljivo biranog zrelog voća; svaki je napravljen od Imlekovog jogurta, o čijem ukusu ne treba mnogo pričati; i svi su potpuno prirodni, bez konzervansa!

imlek

Priroda na dohvat ruke

95521

Илустровала Светлана Кнежевић

СИЛЕЦИЈА У СНУ

Током дана седамдесетогодишњи Дерек Роџерс, становник Бедфорда, миран и сталожен човек, у савршено складном браку проводи дане са својом супругом... Међутим, Дерек је ноћу право чудовиште. Кад утоне у сан, он напада супругу у жељи да се по сваку цену посвађа, ломи намештај, стакларију... А ујутру, кад се пробуди, он се ничега не сећа. Према писању дневника „Дејли мејл", Дерек Роџерс пати од ретке болести: у сну, кад су остали људи углавном опуштени, његов мозак шаље крајње љутите и насилничке поруке ■

91 ИЛИ 19?

Средином марта у немачком градићу Магдебургу деведесетједногодишњи Н. Н. искористио је леп дан да на својој кући поправи кров. Пре него што је поставио материјал за изолацију, обе косине намазао је битуменом. Све је ишло по плану док се у једном тренутку није оклизнуо и полетео надоле. Покушавајући да одржи равнотежу, пао је и залепио се за кров.

Пролазници су застајали и у неверици посматрали човека на крову који је једва успео да се огласи и замоли за помоћ. На место несреће убрзо су стигли ватрогасци, полицајци, а потом и телевизијске екипе. Спасавање је трајало скоро читав сат јер се радило о веома старом човеку, па су ватрогасци морали да га што пажљивије одлепе и спусте с крова.

Кад су га касније ватрогасци и новинари упитали зашто у поодмаклим годинама обавља послове који нису ни за много млађе људе, овај Магдебуржанин љутито је одмахнуо руком и изјавио: „Одакле вам право да одређујете за шта сам ја способан? Осећам се добро, као да су бројеви мојих година променили место" ■

ЛЕТ У НЕПРИЈАТНОМ ДРУШТВУ

Један огорчени путник тужио је британску авионску компанију „British Airways" јер је током лета од Њу Делхија до Лондона седео поред преминуле особе! У ствари, несрећна путница седела је у економској класи и умрла одмах по полетању авиона. Међу путницима било је много деце, па су стјуардесе пренеле госпођу у прву класу. Међутим, кћерка несрећне жене јецала је током читавог лета и још више узнемирила поменутог путника који је, чим је слетео у Лондон, тражио да му се врати новац који је дао за авионску карту ■

ХРАБРОСТ ИЛИ ЛУДОСТ?

У једној продавници у Хагу продавачице су потрчале за лоповом, али убрзо су одустале схвативши да не могу да га стигну. Нису очекивале да ће потеру да настави један бициклиста који се случајно ту затекао баш у тренутку кад је лопов изјурио из продавнице. Великом брзином он је наставио да вози за младићем који је украо неколико скупоцених парфема. У једном тренутку бициклиста је свом снагом налетео на крадљивца и оборио га на плочник. Полицајци су се убрзо појавили и ухапсили га. Није их изненадило што је двадесетдвогодишњи младић покушао да присвоји неке ствари а да их не плати, то је нешто

са чим се свакодневно сусрећу у послу, већ колику је храброст (или лудост?) показао бициклиста пошто се испоставило да се ради о једном осамдесетједногодишњаку. Заиста је требало имати „петље" и у тим поодмаклим годинама кренути у потеру.

Иначе, добро је познато да је Холандија земља бициклиста. Кажу да у овој држави има више двоточкаша него становника. По статистици, сваки Холанђанин пређе годишње на бициклу у просеку више од деветсто километара ■

НЕЋУ ДА КРАДЕМ!

Један Московљанин недавно је замолио чуваре на излазу из самопослуге да га прегледају. Чланови обезбеђења били су веома изненађени оваквим захтевом. Зашто ли купац то тражи?

– Не могу да се обуздам. Увек морам нешто да украдем! Зато ме, молим вас, обуздајте ви! – завапио је човек.

Чувари су га претражили и испоставило се да је младић, који вероватно пати од клептоманије, ипак нешто узео а није платио. Била је то ролна тоалет папира коју је сакрио у унутрашњи џеп јакне. Чувари нису позвали полицију будући да се лопов сам пријавио, али су обавестили новинаре ■

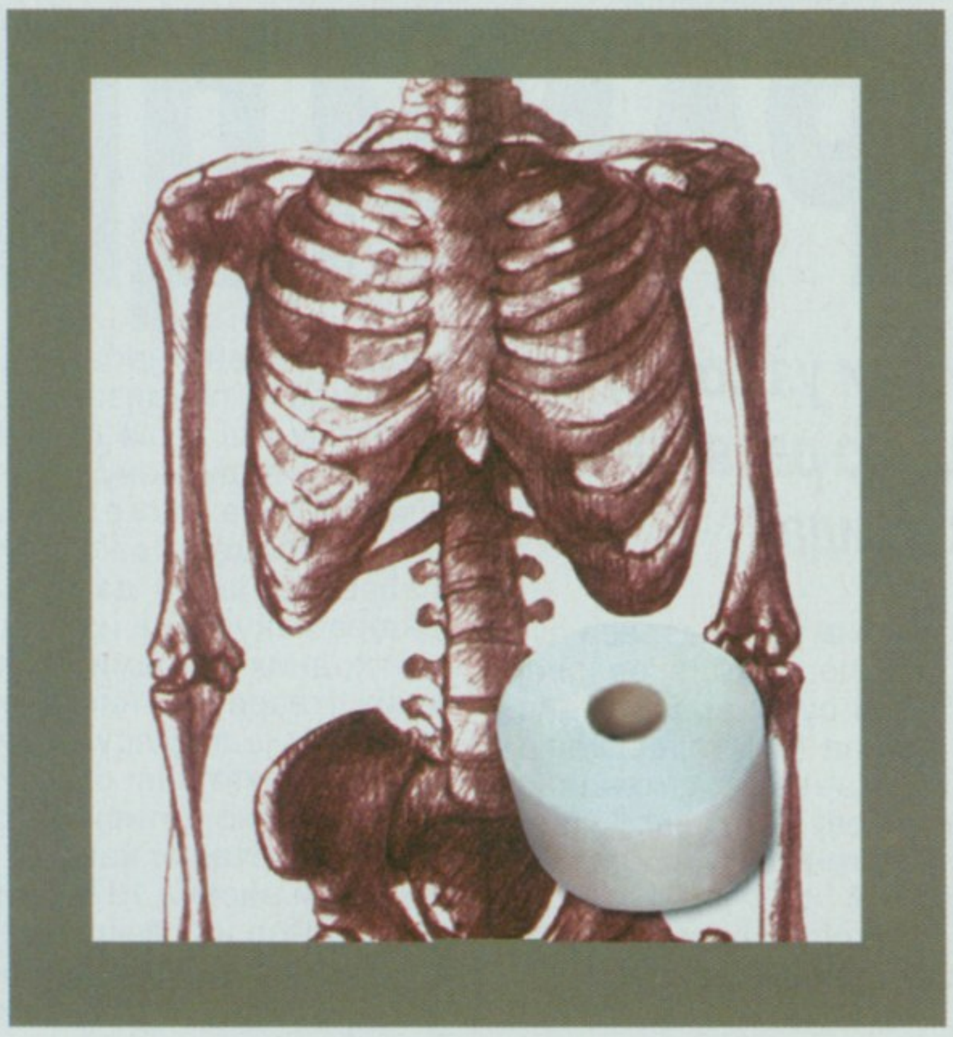

СЛЕПИ ПУТНИК СА ЖАОКОМ

Деветог јануара ове године, на лету 1552, стјуардесе су помагале путницима да се удобно сместе, јер за само неколико минута требало је да полете из Мајамија за Торонто. Одједном чуо се слаб, потом гласан узвик. Један од путника скочио је са седишта и потрчао према излазу. А шта се догодило? Путник је био Канађанин који се преко Мајамија с братом враћао из Костарике. Покушавајући да угура ранац испод седишта, видео је како се из њега нешто измигољило. Повећа шкорпија кренула је ка његовој руци и ујела га. Стјуардесе су одмах обавестиле капетана, а он контролни торањ. Посебна аеродромска служба морала је да прегледа сваки кутак у авиону и утврди да ли има још шкорпија, а путници су били принуђени да напусте летелицу. Тек после скоро два сата капетан је добио дозволу да полети ка Торонту. Канађанин кога је ујела шкорпија задржан је у болници у Мајамију, али, како су лекари убрзо утврдили, није био у животној опасности јер се није радило о врсти отровног паука. Шкорпија је доспела у авион сасвим случајно, још у Костарики. Вероватно се неопажено увукла у ранац ■

ЈОД ЗА ЗДРАВЉЕ НАЦИЈЕ

Интелигенција је наследна, али услови живота у великој мери утичу да ли ће се наследне способности остварити. Зато је важно знати да је и пре рођења детета могуће урадити нешто што ће допринети да дете које треба да се роди испољи своју интелектуалну баштину.

Недовољан унос јода код жена у трудноћи смањује рад штитасте жлезде (хипотироидизам) и укупне неуроинтелектуалне способности њихове још нерођене деце. Чак и кад хипотиреоза будуће мајке протиче без видљивих тегоба, количник интелигенције будућег детета биће мањи.

Да би се избегле ове нежељене последице, врло је важно да бринемо о исхрани, што значи да бирамо намирнице које садрже јод (морски плодови садрже највише јода) или да пијемо воду која садржи природно растворен јод ■

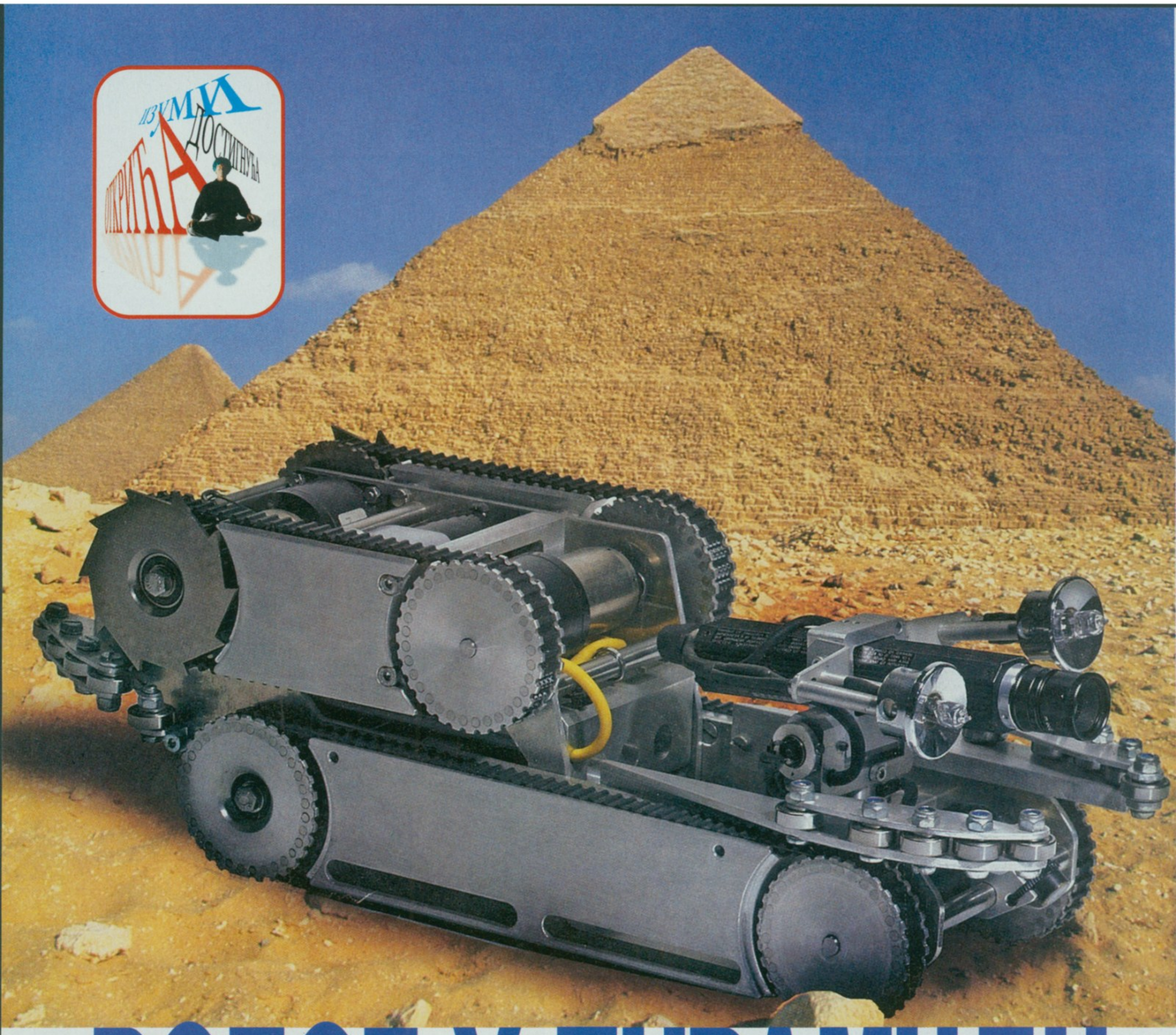

РОБОТ У ПИРАМИДИ

Да ли ће савремени роботи уз помоћ врхунске технологије коначно расветлити тајне древних пирамида?

Мала група египтолога и телевизијска екипа „Националне географије" тискала се 17. септембра 2002. године у Краљичиној одаји, дубоко у унутрашњости чувене Велике пирамиде на висоравни код Гизе. Напето су посматрали напредак малог робота који је из одаје стремио узаним отвором и слао снимак с камере постављене на предњем делу. Робот назван пирамидско возило требало је да расветли једну од недокучивих тајни везану за отворе који полазе из Краљичине одаје, а не зна се где завршавају.

Након готово 60 метара, робот је дошао до циља – обрађене кречњачке плоче с бакарним дршкама која је спречавала пролаз даље. Група научника с нестрпљењем је посматрала како робот буши мајушну рупу у плочи и кроз њу провлачи своју сићушну камеру. Први пут после 4500 година могло се видети шта је иза.

Од када је плоча откривена 1993. године, било је много нагађања око тога шта се крије иза ње. Да ли је то био пролаз којим је владарева душа требало да оде на онај свет? Или су то врата и, ако јесу, каква се тајна одаја скрива иза њих? А можда је то само крај ваздушног отвора, напуштен током изградње пирамиде?

Не постоје две истоветне египатске пирамиде, али Велика пирамида на висоравни код Гизе, саграђена за краља Кеопса, издваја се од свих осталих. Њена несагледива величина и прецизан облик изазивају још више дивљења имајући у виду њену старост. Премда је за многе детаље, као на пример одаје унутар грађевине, јасно да су надградња искустава из градње претходних пирамида, има неких ствари које нису откривене ни у једној другој пирамиди – тајанствени отвори.

Има укупно четири отвора. Мали четвртасти канали широки 20 и високи 15 центиметара полазе из северних и јужних зидова двеју одаја које су дубоко унутар пирамиде. Данас се ове одаје називају

Краљева и Краљичина, али као и за многе друге ствари у вези са овом недокучивом грађевином, њихова стварна намена и даље је тајна.

Тридесетих година 19. века британски пуковник и египтолог Ричард Хауард Вајз провео је много времена истражујући отворе Краљеве одаје. Кад је разгрнуо ђубре које се таложило хиљадама година, осетио је нагли проток ваздуха. Његов закључак био је да су отвори били намењени проветравању пирамиде.

Без обзира на то каква је била њихова намена, проток ваздуха указао је на то да отвори пролазе кроз пирамиду. Вајз је њихове горње отворе открио запаливши ватру у Краљевој одаји и мотрио на дим изван пирамиде. Помоћу штапова покушавао је да открије у ком смеру иду отвори, а сипањем воде с врха отвора хтео је да установи да ли воде до неке од скривених одаја унутар пирамиде. Није открио ништа.

Тек 1872. године два брата истраживача, Џон и Вајнмен Диксон, открила су сличне отворе у Краљичиној одаји. Оба отвора накратко су ишла водоравно, а затим нагоре, изван домета дрвених штапова. Кад су запалили ватру у одаји, дим није излазио изван пирамиде. То је значило да отвори нису пролазили до спољне стране, као отвори из Краљеве одаје. Закључак је био да очигледно нису били намењени проветравању.

Током истраживања Диксонови су из Краљичине одаје у северном отвору открили парче дрвета, камену куглу и бронзану куку. С обзиром на то да су отвори били заптивени, то је значило да ови предмети потичу из времена изградње пирамиде. Откриће бронзане куке упућивало је на то да су древни градитељи прилично успешно развили вештину обраде метала.

До краја 20. века туризам је узео данак – влажност и сланост унутар пирамиде порасле су до забрињавајућег нивоа. Египатске власти упослиле су Немачки археолошки институт у Каиру и инжењера роботике Рудолфа Гантенбринка да утврде могу ли се отвори из Краљеве одаје употребити за проветравање.

Након бројних покушаја и погрешака с прототиповима, Гантенбринк је у мају 1992. године донео у Египат свог робота опремљеног ласером. Робот назван Упуаут 1, по египатском богу рата, прошао је кроз отворе и обавио претраге ласером и видео-камером. Гантенбринк је затим уградио механички систем за проветравање кроз отворе.

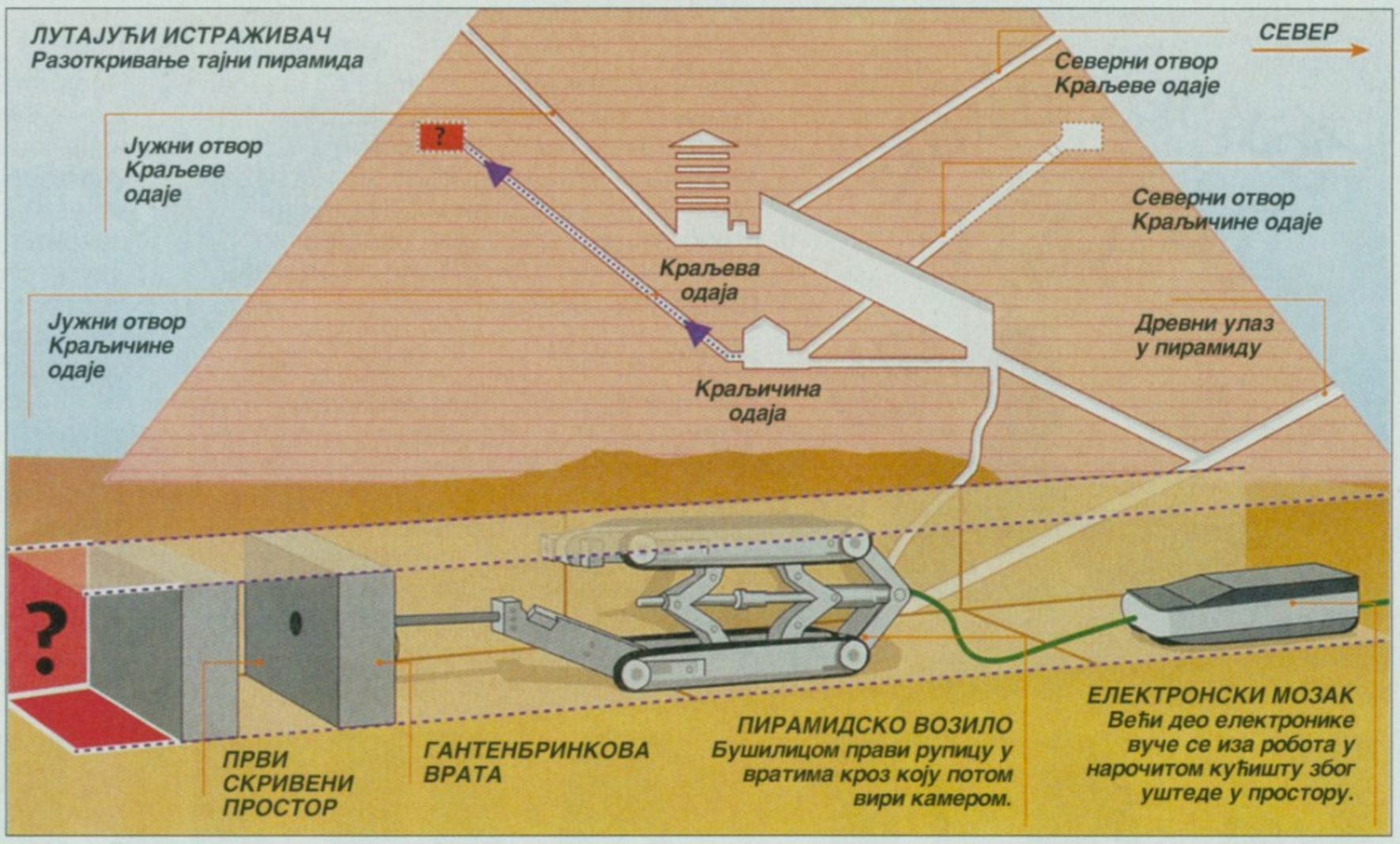

УПОЗНАВАЊЕ С РОБОТИМА

До сада су четири робота истраживала Велику пирамиду покушавајући да расветле њене тајне

УПУАУТОВ ОТАЦ

Ово је био први робот Рудолфа Гантенбринка. Није био начињен само од метала, него је имао и бројне делове од чврсте пластике. Упуаутовог оца покретали су електрични мотори, а кретао се на гусеницама које су биле независне једна од друге, што је омогућавало скретање. Овај робот био је „скрпљен" од разних одбачених делова и није могао да у потпуности испуни захтеве подухвата ■

УПУАУТ 1

Назван по египатском богу рата, први Упуаут био је прилично једноставан. Начињен је од делова прављених нарочито за њега. Није имао погонску јединицу. Била је то више камера на санкама, а кроз отвор Краљеве одаје кретао се помоћу чекрка. Био је мали како се не би заглавио у отвору. На предњем делу био је уређај за ласерско мерење којим је отвор кроз пирамиду тачно измерен ■

УПУАУТ 2

Истраживање отвора из Краљичине одаје који су водили у ћорсокак захтевало је нарочитог робота на сопствени погон. Упуаут 2 био је безмало цео од метала. Кретао се помоћу два пара гусеница и био опремљен рефлекторима, камером и системом за ласерско вођење. Друштво му је правио робот назван „Верач уз конопац", прикачен кабловима за њега, а задатак му је био мерење нагибног угла отвора ■

ПИРАМИДСКО ВОЗИЛО

Овог робота „Национална географија" и египатски Врховни савет за антиквитете наручили су од познатог бостонског произвођача „iRobot". Као и Упуаут 2, и овај робот има два пара гусеница с горње и доње стране, рефлекторе и видео-камеру. Има и додатну опрему – напред су гусенице за превазилажење препрека у отвору, затим сензор за мерење дебљине Гантенбринкових врата и бушилицу за њихово пробијање ■

Године 1993. Гантенбринк се вратио у Гизу са Упуаутом 2. Помоћу пара рефлектора и мале видео-камере робот је открио кречњачку плочу која је затварала јужни отвор из Краљичине одаје. Из снимка се могло закључити да је плоча – данас позната као Гантенбринкова врата – постављена помоћу бакарних ручки. Доњи десни угао плоче био је поломљен, а сенке су наговештавале да иза ње има празног простора.

Египатске власти договориле су се с ТВ каналом „Националне географије" да направе новог робота који ће утврдити шта лежи иза Гантенбринкових врата. Истраживање овог робота 17. септембра 2002. године преношено је уживо у целом свету. Милиони гледалаца посматрали су како робот буши рупу у плочи и провлачи малу камеру кроз њу.

Иза врата био је празан простор дубок свега 21 центиметар и нимало налик на тајну одају коју су многи прижељкивали да виде. На другом крају била је још једна преграда од кречњака коју данас сви називају другим вратима.

Сутрадан робот је истражио северни отвор из Краљичине одаје. На приближно истој раздаљини од 64 метра опет је открио врата с бакарним дршкама. Била су то друга „Гантенбринкова врата".

У плану су даља истраживања, али након бројних критика изречених због бушења прве плоче, стручњаци смишљају начин како да открију шта је иза других врата а да их не оштете. Неки научници одушевљени су могућностима откривања тајних одаја унутар пирамиде, док су други мање маштовити и претпостављају да се отвори завршавају чврстим блоковима кречњака, неким од милиона коришћених за изградњу Велике пирамиде ■

КАД АНЂЕЛИ

Арон је погледао очи свога сина. Подигао му је један капак и видео да је зеница потпуно раширена и да не реагује на светлост. Друга зеница била је сасвим сужена, као црта. Неравномерно раширене зенице, знао је, знак су повреде главе која угрожава живот. „Хитно у болницу!”, рекао је жени

Арон Енгстром задовољно је посматрао како његов трогодишњи синчић Картер и деца његове сестре смејући се на сав глас јуре кроз кућу одбијајући се једно од другога. Испод кошуља нагурали су јастуке и играли се ударања стомацима. Октобарска јутра као ово 2002. године, када се на реци хватао лед, лишће мењало боје, а смех се орио кућом – ето зашто су се Арон и његова породица вратили у стари крај где је он одрастао. Само до пре неколико месеци Арон је студирао медицину и истовремено радио као техничар у увек препуном градском ургентном центру. Гледајући колико дугих сати лекари раде за невелике плате и размишљајући о годинама до завршетка студија, почео је да се предомишља о свом будућем занимању. И, чим се указала прилика да пређе на нов радиолошки програм отворен у Здравственом центру малога града Сиднеја, у држави Монтани, он је то и учинио.

Арон се смешио деци која су јурцала по дневној соби. Видео је како његов син Картер, од судара стомацима са својим братом од тетке, пада уназад према ћошку телевизијског сталка од јавора. Телевизор на њему затресао се, а Картер је ручицом покрио уво и заплакао. Отац му је пришао, погледао уво и нигде није видео рану, чак ни огреботину. Картер је поново увукао јастук под кошуљу и потрчао за својом браћом од тетке.

Не буди се

Картеров ударац у дрвени ћошак сталка био је много више од тренутног јаког бола. Он је од њега добио потрес мозга и пробијена му је мождана артерија која иде сасвим близу мождане површине, одмах испод такозване дуре, тврде опне која обавија мозак. Споља се није видело ништа. Изнутра Картер је крварио и скупљена крв притискала му је мозак.

Пре одласка на спавање Арон и његова жена Ани приметили су да им је син изнемогао, од јурцања мислили су. Одлазећи у кревет спотакао се. „Боли ме уво”, пожалио им се. Мајка га је покрила, посаветовала га да спава на другој страни, пољубила га и угасила светлост у његовој соби.

Пред саму зору Енгстромове су пробудили продорни крици. Одјурили су у Картерову собу и покушали да га смире. Одговарао је на питања и престао је да плаче. Чим су се мајка и отац вратили у свој кревет, поново се заорио врисак. Потрчали су натраг и затекли Картера без свести – нису успели да га пробуде.

Арон је погледао очи свога сина. Подигао му је један капак и видео да је зеница потпуно раширена и да не реагује

И живот може да буде као љуљашка. То је искусио мали Картер Енгстром.

ВИТЛАЈУ

на светлост. Друга зеница била је сасвим сужена, као црта. Неравномерно раширене зенице, знао је, знак су повреде главе која угрожава живот. „Хитно у болницу!", рекао је жени.

Потекле су сузе

У малој, градској болници доктор Едвард Пирс потврдио је неједнаку раширеност зеница и наредио да дете погледају на томографском скенеру. Када је Арон видео снимак на осветљеној табли, одсекле су му се ноге. Слика је показивала велику, сиву сенку – велико крварење у лобањи. Виђао је он и раније овакве снимке и прогнозе никада нису биле добре. Потекле су му сузе.
Лекари су давали све од себе да стабилизују Картерово стање. У тој малој болници, јединој у месту, није постојао неурохирург који би обавио хитан хируршки захват. Најближа болница с неурохируршким одељењем, опремљена за захвате на мозгу, налазила се у граду Билингсу удаљеном 400 километара од Сиднеја. Позвали су ваздухопловну хитну помоћ, али авион није могао да стигне за мање од сата што је за дете било прекасно.
Дечакове животне функције брзо су се погоршавале и морали су да га интубирају – да му кроз цев упумпавају ваздух у плућа како не би умро пре него што стигне авион. А онда су из болнице у Билингсу јавили да би, с обзиром на тежину повреде, сигурније било да га пребаце у Денвер где постоји центар за неурохирургију и дечији лекар за интензивну негу. Денвер је био 880 километара далеко и из Билингса ће послати болнички опремљен авион с докторима. Али, Картер није имао толико времена.

Нестручан и без опреме

У истој болници, сто метара од места где се водила борба за спасавање Картера, доктор Едвард Бергин припремао се за прву операцију на програму тог јутра, вађење жучне кесе. Очекивали су га у операционој сали. Пре него што је пошао, зазвонио је телефон. Звао га је доктор Пирс чији се мали болесник налазио у критичном стању. Желео је да зна може ли доктор Бергин да избуши три рупе у лобањи трогодишњег детета.
Доктору Бергину није било пријатно. Он јесте био општи хирург, али операције мозга нису биле његова струка, о њима је углавном знао из факултетских дана, а није имао ни инструменте и опрему за неурохирургију. Ни његова екипа није имала таквих искустава. Али, знао је и да га колега Пирс никада не би тражио за тако нешто да је имао било какав избор. Рекавши анестезиологу да одложи предвиђену операцију, пожурио је код доктора Пирса.
Тамо је угледао дете с рукама окренутим на унутра, шакама стегнутим у песнице – знак озбиљне мождане повреде. На дететовој страни били су само његова младост и снажно, мало срце. Погледао је родитеље и изустио: „Страшно ми је жао, нешто морамо да предузмемо, ваш син је на самој ивици!" Арон и Ани су судбину свог детета положили у његове руке.

Даљинско вођење операције

Вративши се у операциону салу, доктор Бергин замолио је своје асистенте и сестре да донесу све инструменте и припреме се за хитну операцију какву никада раније нису обављали. Доктор се на брзину присећао свега што је икада прочитао или чуо о хируршким захватима на мозгу. Онда је одлучио да потражи другачију помоћ – замолио је чланове своје екипе да му негде, било где, нађу неурохирурга који би га упућивао и водио кроз операцију.
Општиће преко микрофона и звучника. Доктор Дејвид Вансикл, неурохирург, завршавао је операцију у Дечијој болници у Денверу када му се огласио пејџер. Из описа схватио је да је мали дечак у Сиднеју у крајње критичном стању и одмах је пристао да помогне непознатом колеги. Напустио је операциону салу, нашао тихо место и спремио се да из даљине управља рукама доктора Бергина.
Звучник је висио на зиду сале недалеко од операционог стола. Слушајући глас који је из њега допирао, доктор Бергин започео је операцију. Прво је, резом кроз кожу и мишићно ткиво на обријаној, левој страни Картерове главе, оголео лобању спреман да уђе у тајанствени свет у њој. Уз помоћ томографског скенера и савета доктора Вансикла проценио је место крвног угрушка, али није могао да буде сигуран док не избуши рупе.

Две рупе у лобањи

Болнице опремљене за неурохирургију имају нарочите уређаје, међу њима и бушилице са заштитним плочицама које не дозвољавају да се, случајно, закачи мождана опна, дура, или продре у сам мозак. Доктор Бергин имао је само обичну, ортопедску, електричну бушилицу величине апарата за сушење косе, погодну за захвате на другим костима, не на лобањи. Морао је добро да пази како не би склизнуо предубоко и изазвао непоправљиву штету, чак и смрт малог пацијента.
Узео је ту бушилицу и почео. Имао је за циљ да пробуши две рупе од по једног центиметра и нађе место крвног угрушка. Уз помоћ само својих руку и очију требало је да прође кроз кост лобање не дотакавши опну и ни милиметар дубље. У року од пет минута

Лекари су упозорили Арона и Ани да не јемче потпуни опоравак њиховог сина.

направио је изнад Картеровог левог уха две рупе. Најгоре је прошло добро. Доктор Вансикл му је рекао да сече кост између те две рупе и тако направи „прозор" од два центиметра кроз који ће моћи да погледа унутра, нађе угрушак и одстрани га. Уколико угрушак није ту, мораће да буши нове, мале отворе све док га не нађе. Није имао инструмент којим би исекао кост лобање, а заштитио мозак испод ње. Узео је зато турпију и полако стао да пили кост између рупа.

Како изгледа опна?

Када је направио „прозор" и кроз њега погледао, лакнуло му је – тачно испод места где је бушио налазио се смртоносни крвни угрушак. Извукао га је клештима, усисао и место очистио. Али, чим се згрушана крв ослободила, доктор Бергин се уплашио: „Овде има свеже артеријске крви!", јавио је доктору Вансиклу. А артеријска крв врши већи притисак на мозак и теже ју је зауставити.
У овом тешком тренутку два лекара мирно су се саветовала шта да се чини. У договору с доктором Вансиклом, доктор Бергин је тананим клештима, сличним пинцети, узео комадић самолепљивог сунђера и притиснуо га на артерију која је пулсирала. Држао га је на пробушеном крвном суду у нади да ће се на њега залепити и зауставити цурење крви. Када је попустио притисак, сунђер је чврсто стајао и крварење се успоравало.
„Како изгледа дура?", питао је доктор Вансикл. Изглед мождане опне показује шта се догађа с мозгом. Дура треба да буде мекана и опуштена, никако напета као под притиском, објаснио је доктор Вансикл. Бергин је погледао ову мождану опну. Пулсирала је правилно и била је сасвим мека. Вансикл је одговорио да је то добар знак. Пулсирање је значило да крв и кисеоник улазе у мозак.
Малог Картера очекивао је и пут авионом до Денвера. Да трзаји приликом вожње не би изазвали поновно крварење, Вансикл је саветовао да се, на глави код места где се налазио крвни угрушак, направи нови рез и убаци дрен. Ако би се сунђер одвојио или пукао, лекари у авиону кроз њега ће извлачити крв и спречити ново крварење.
Четрдесет минута пошто је први пут ушао у дечакову лобању, доктор је затворио рез за дрен и малог

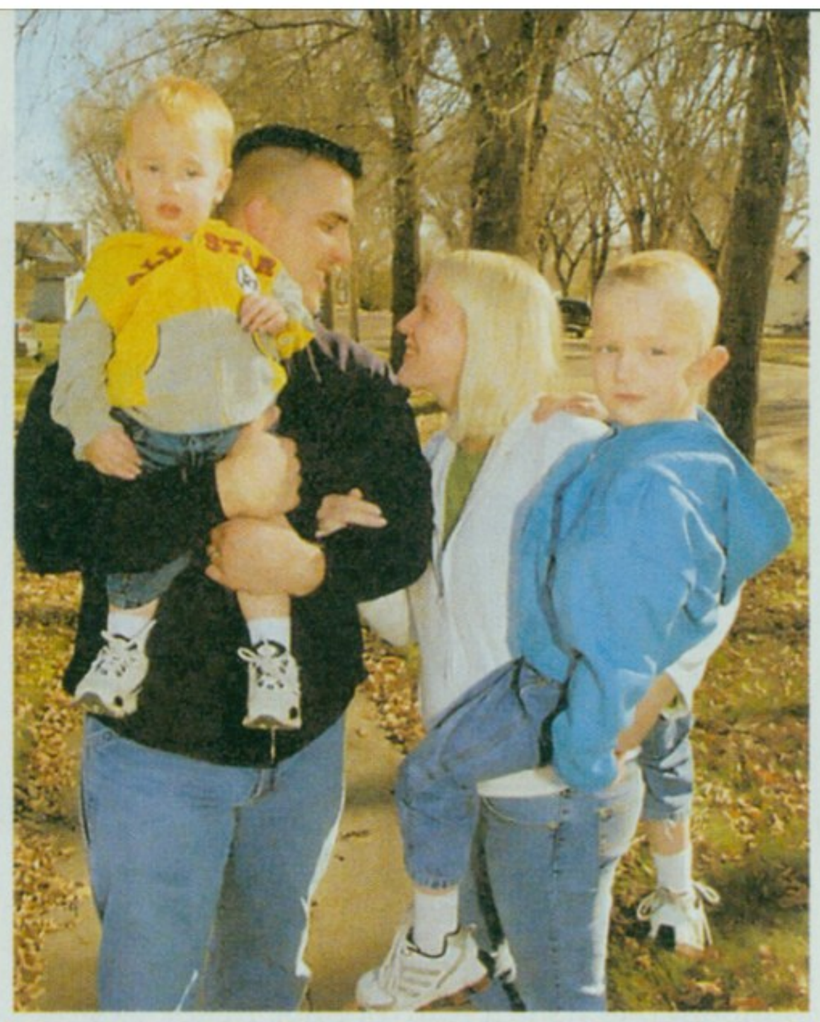

Арон и Ани код куће срећни што ће њихови синови, млађи Грант и старији Картер, одрастати заједно уживајући у животу малога града.

пацијента припремио за пут. Авион из Денвера само што је слетео у Сиднеј и дете су колима хитне помоћи одвезли на аеродром.

Три сата касније неурохирурзи болнице у Денверу на челу с доктором Чарлсом Вилкинсоном проширили су „прозор" који је на лобањи направио доктор Бергин и прегледали шта се налази унутра испод кости. Крварење је готово сасвим било престало. Хирурзи су повећали рез, одстранили неке кости и остатак угрушка и каутеризовали пробушену артерију. Направили су и мали рез на дури да би видели има ли неке дубље повреде. Није је било.

Завршили су захват чишћењем целе површине и уклањањем сунђера. На крају су кост заменили титанијумским плочицама и завртњима, затворили рану и Картера преместили на дечије одељење интензивне неге. Родитељима су рекли да ће, зато што је повреда дететовог мозга била тако велика, опоравак вероватно трајати месецима. Као и да постоји опасност да је мозак заувек оштећен. Они су били пресрећни што им је дете живо.

И Картер воли маму

Те ноћи Ани је спавала у Картеровој болничкој соби. Следећег јутра дечак је био у стању да дише без апарата. Ани му је притисла шаку и рекла: „Мама те воли." Не отварајући очи, дете је прошаптало: „И Картер воли маму."

На томографском скенеру видело се да у Картеровом мозгу нема ни крвног угрушка ни крварења, као и да мозак уопште није оштећен. Извађене су му цеви за храњење кроз вену и премештен је на одељење средње неге. Пет дана касније пустили су га кући. Ходао је као да се ништа није десило.

Доктор Бергин још ради у малој болници у Сиднеју. Његове операције теку по унапред одређеном плану и распореду. Сва деца, и Енгстромових, и њихових рођака, и комшијска и даље витлају по кући која се ори од њиховог смеха и довикивања. Арон и Ани у њима уживају ■

Припремила Бојана Дожић

У ЦАРСТВУ ЧУЛА

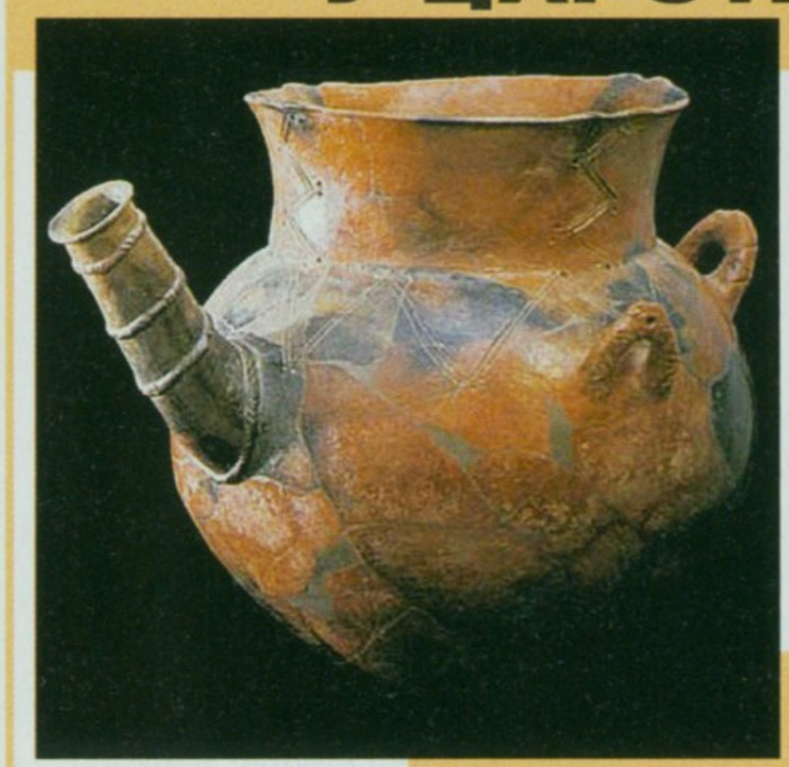

КИПАРСКИ

Како су мирисале становнице данашњег Кипра пре четири хиљаде година? Дивно! Посетиоци једне изложбе у Риму у то могу и лично да се увере...

Чини се да су чула стално у некој врсти потраге: никада на миру, никада потпуно задовољена оним што имају тренутно на располагању. Тако је изгледа и с чулом мириса. Можемо се упитати да ли су људи икада били задовољни сопственим мирисом, мирисом свог тела или окружења. Јер, употреба мириса стара је колико и људски род. Додуше, начин на који се добијао битно се разликовао: вероватно су у древна времена људи палили миришљаво дрвеће, смолу, лишће.

Извесно је да су Египћани употребљавали мирисе, односно парфеме, пре више од пет хиљада година. Арабљани су користили ружине латице за прављење ружине водице. Уосталом, ружино уље било је један од првих парфема. Руже, љубичице, лаванда, рузмарин, поморанџа, разна етарска уља доприносили су да живот човеку буде лепши, пријатнији – чулнији. Досадашњим сазнањима о начину мирисања људског тела и кућа додато је ново поглавље после ископавања на Кипру.

Боца за парфем с левком

Ископавања у Пиргосу почела су још 1998. године. Нико није могао да наслути шта ће после толико година изаћи на видело. Оно што се указало пред очима археолога био је сво-

Боце за држање мириса

МИОМИРИСИ

јеврсни индустријски погон, радионица за прављење парфема. Додуше, била је уништена од земљотреса који се догодио око 1850. године пре наше ере. После тога је по свој прилици уследио пожар кад се запалила лава и букнуло етарско уље у радионици парфема.

Кад је скинут први слој земље, археолози су се нашли лицем у лице са светом заустављеним у покрету. Нешто слично као и у Помпеји. И мануфактурна радионица радила је очигледно пуном паром: нађени су многобројни ћупови са уским грлима, у облику животиња, украшени прекрасним геометријским шарама. Ту су били и шоље, тањири, али и бочице за – парфеме. Количина тих бочица навела је археологе на помисао да се на том месту налазила и својеврсна парфимерија, односно, продавница мириса.

Највећи део нађених предмета приказан је сада на великој изложби у Риму која носи назив „Афродитини мириси: тајна уља". Изложба је вишеструко занимљива јер посетиоци могу да виде бочице у којима су се својевремено налазили кипарски мириси, али и да их осете сопственим чулима. Да их омиришу! Иако је између живота древних становника Кипра и данашњих дама протекло безмало четири хиљаде година, ти миомириси нису ишчезли.

На основу трагова етарских уља нађених у амфорама, технолози су поново покушали да направе, ако не исте, оно бар сличне мирисе, налик онима који су се некада давно употребљавали и по свој прилици продавали на Кипру. Дакле, какви су ти мириси из древних времена? Дивни! Јаки. За разлику од данашњих парфема – природни, настали од природних етарских уља ■

М. О.

Древни грнчари трудили су се да направе што лепше бочице за опојне мирисе.

Посуда за дестилацију

Левак за мирис

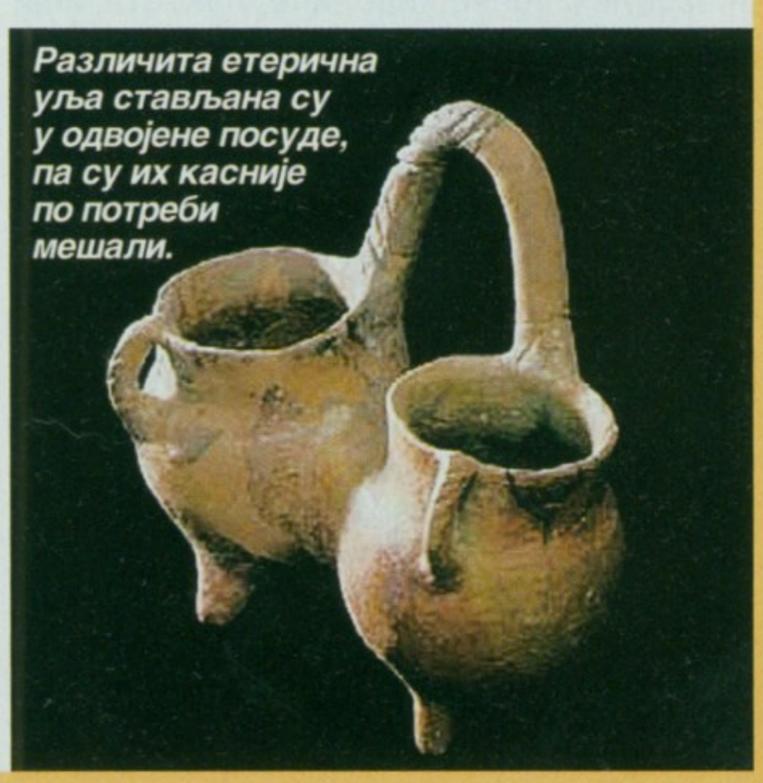

Различита етерична уља стављана су у одвојене посуде, па су их касније по потреби мешали.

ЗАШТО? КАКО?

КАКО ЈЕ ЖАБА ПРИМАЉА ДОБИЛА ИМЕ?

Од око 2000 познатих врста водоземаца, 90 одсто су жабе, Anura. Иако су све готово истоветне грађе – безрепог лоптастог тела, знатно развијенијих задњих од предњих ногу, главе готово сасле уз труп и буљавих очију, поред величине и тежине имају и неке особености по којима су добиле име. Тако је мала жаба из југозападне Европе Alytes obstetricans, названа примаља или бабица.

Ипак, није у питању женка већ мужјак који на себе преузима бригу о јајима од тренутка када су излежена до доласка младунаца на свет. Мужјак уплете своје задње ноге око јаја у читаве ниске и од њих се више не одваја. Време проводи повучен у склоништу. Ретко излази, и то углавном ноћу до воде да би јео и овлажио јаја. Тек кад се младунци излегу, он поново заузима своје место у друштву водоземаца ■

ШТА ЈЕ АНАЕРОБНИ МЕТАБОЛИЗАМ?

Кад маратонац посустане и почне да посрће на стази, разлог је најчешће само један – анаеробни метаболизам. То је стручан назив за појаву у организму трошења енергије без узимања кисеоника. Како она настаје открио је Бенџамин Дајел, биолог из Универзитетског истраживачког центра у Тексасу.

За напорну, вишечасовну трку на дуге стазе телу спортисте потребно је много енергије, дакле и много кисеоника. Али, пошто се та потреба стално повећава, а кисеоник нештедимице троши, у једном тренутку у телу тркача почне да сагорева више кисеоника него што га има у плућима. Уместо из крвотока, неопходни извор енергије тело налази у сагоревању гликогена, полисахарида из јетре и мишића.

Али, како је то неделотворно стварање енергије за последицу има настанак штетних соли млечне киселине, лактата, који изазивају грчење мишића и малаксалост, па готово сваки маратонац због анаеробног метаболизма пре или касније доживи кризу у трци.

Ова појава откривена је најпре код неких врста гуштера. Стручњаци који су проучавали живот ових гмизаваца утврдили су да поједине врсте прибегавају суровом лукавству када се нађу у опасности. Да би спасли голи живот, бежећи од непријатеља гуштери откину део свог репа који, захваљујући анаеробном метаболизму, наставља да се покреће јер ствара енергију без кисеоника у „неживом" делу тела наредних неколико минута, што привлачи пажњу грабљивице ■

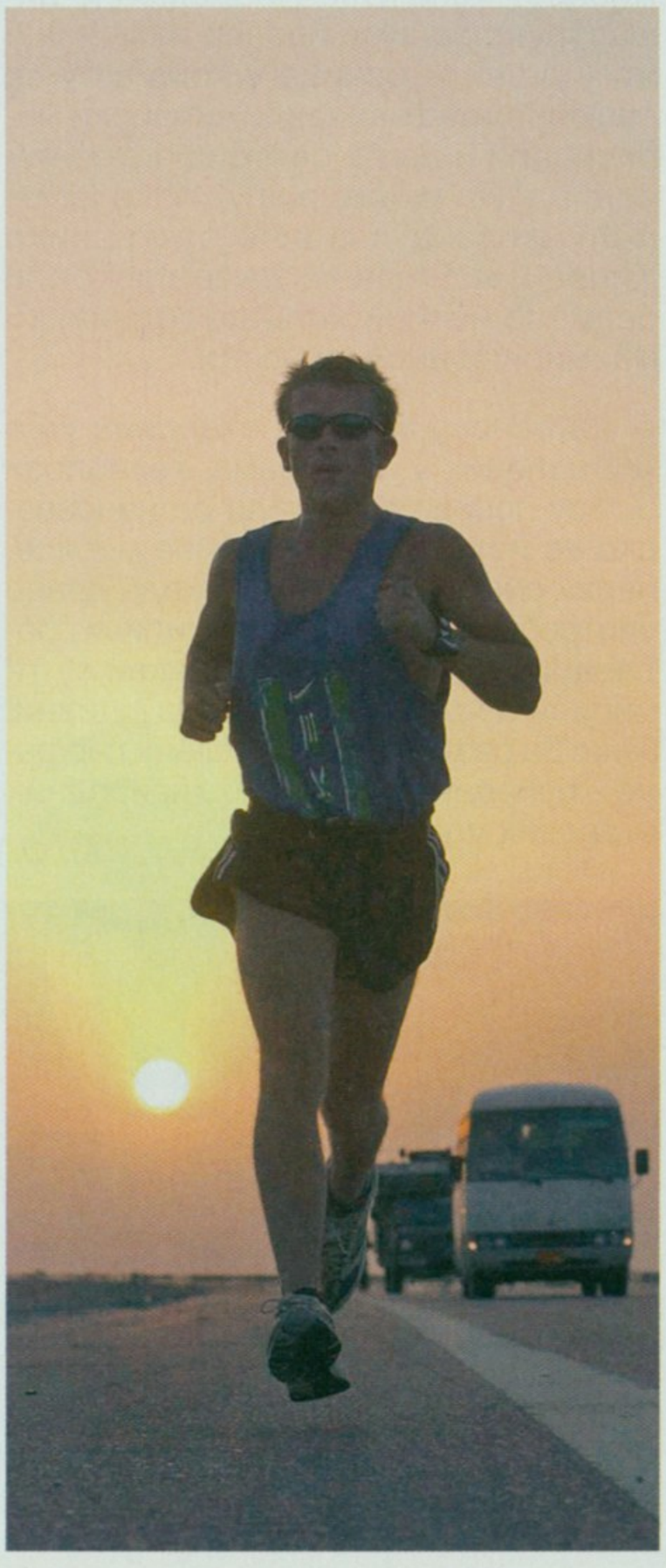

ЗАШТО ЈЕ ПАРИЗ НАЗВАН ГРАД СВЕТЛОСТИ?

Довољно је рећи Град светлости, па да сви знају да је у питању Париз, престоница Француске. Али, ма како поетично да звучи, град није добио име лепим поводом. Наиме, средином 16. века Париз је био средиште најгорих разбојника, а ноћ време за њихова злодела. Мрачним улицама сејали су страх и језу, и свако је могао да буде нападнут, опљачкан или убијен.

Да би се томе стало на пут, између 1524. и 1558. године у Парламенту Париза донета су два указа по којима су грађани били обавезни да у прозоре стављају упаљене светиљке. Ипак, Париз је и даље био мрачан и разбојници су наставили да спроводе недела. Тек када је на чело полиције 1680. године дошао извесни Ла Рени, криминал је почео да јењава јер, по његовом наређењу, ни један једини део града, чак ни пролаз, није смео да остане неосветљен. На улицама је постало видно, као усред дана, па су путници издалека могли да виде Град светлости, како су назвали Париз ■

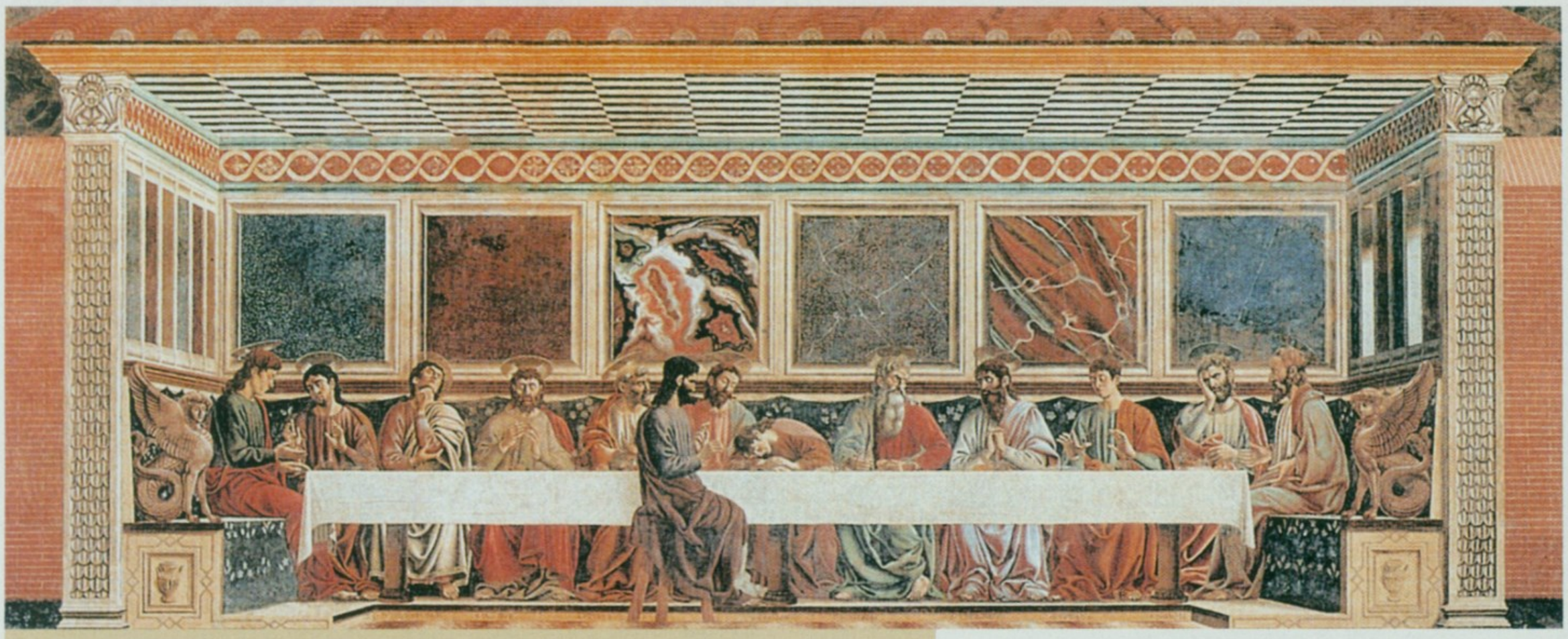

ЗАШТО СЕ 13 СМАТРА БАКСУЗНИМ БРОЈЕМ?

Нема никаквог оправдања а ни доказа да је 13 баксузан број. Ипак, многи у то и данас верују иако не знају тачно ни од када ни одакле потиче такво тумачење.

Сматра се да су му ту лошу одлику дали још стари Вавилонци. Наиме, зна се да су они рачунали године по кретању Месеца. Свака година имала је 12 месеци, сваки месец 30 дана, што је укупно износило 360 дана. Пет дана „вишка" поправљали су уметањем тринаестог месеца сваке пете године. Тај месец, сачињен од „грешке" природе, Вавилонци су сматрали кобним, те тада ништа важно нису радили и никуда нису путовали.

Да је 13 број који доноси несрећу наставило је да се заговара и у хришћанству наводећи да је Христос страдао јер је на тајној вечери уз њега било и 12 апостола, дакле укупно њих тринаесторица ■

ЈЕСУ ЛИ ДИВЉЕ СВИЊЕ ОТПОРНЕ НА УЈЕД ЗМИЈА ОТРОВНИЦА?

Природњаци су одавно доказали да дивље свиње, Suidae, имају најмање природних непријатеља. Опасност им прети једино од човека, дивљег пса и вука. Змија се не плаше, чак ни кад су отровнице, и од њиховог уједа не страдају. Разлог за то није отпорност њиховог тела на отров, већ дебели заштитни слој масти испод коже који обавија цело тело. Течност коју змија излије приликом уједа овај омотач толико споро упија да се његово штетно деловање готово и не осети ■

ЗБОГ ЧЕГА СУ НЕКИ ЉУДИ ЛЕВОРУКИ?

Од свих сисара који имају предње и задње удове једино човек не користи равноправно предње удове. У деведесет одсто случајева то је десна рука. А због чега су они у мањини леворуки, научници покушавају да утврде. За сада постоји више објашњења.

Према најновијем истраживању које су спровели Стенли Корен и Алан Силмен, професори психологије са Универзитета Сент Лоренс у Кентону, у америчкој држави Њујорк, за ту појаву може да буде више узрока. Они су или генетске природе или су изазвани разним стресовима које мајка доживи током трудноће.

Утврђено је да стресови за време трудноће утичу на нервне путеве у мозгу плода у ком се одређује наклоност ка коришћењу леве, односно десне руке. Али, и године живота у којима мајка рађа, утичу на ту наклоност. Што је жена старија, то је и проценат леворуких већи. Тако, рецимо, жене од седамнаест до двадесет четири године у деведесет одсто случајева рађају дешњаке, али већ двадесетпетогодишњакиње на свет доносе једанаест одсто леворуке деце. Према прорачуну, више од педесет одсто леворуке деце донеће на свет жене које рађају са четрдесет година ■

С. Д.

САВРЕМЕНИ БАРОК

Зграде које се подижу у Америци постале су изузетно сложене, као нека врста инжењерских загонетки које се опиру законима физике и здравом разуму

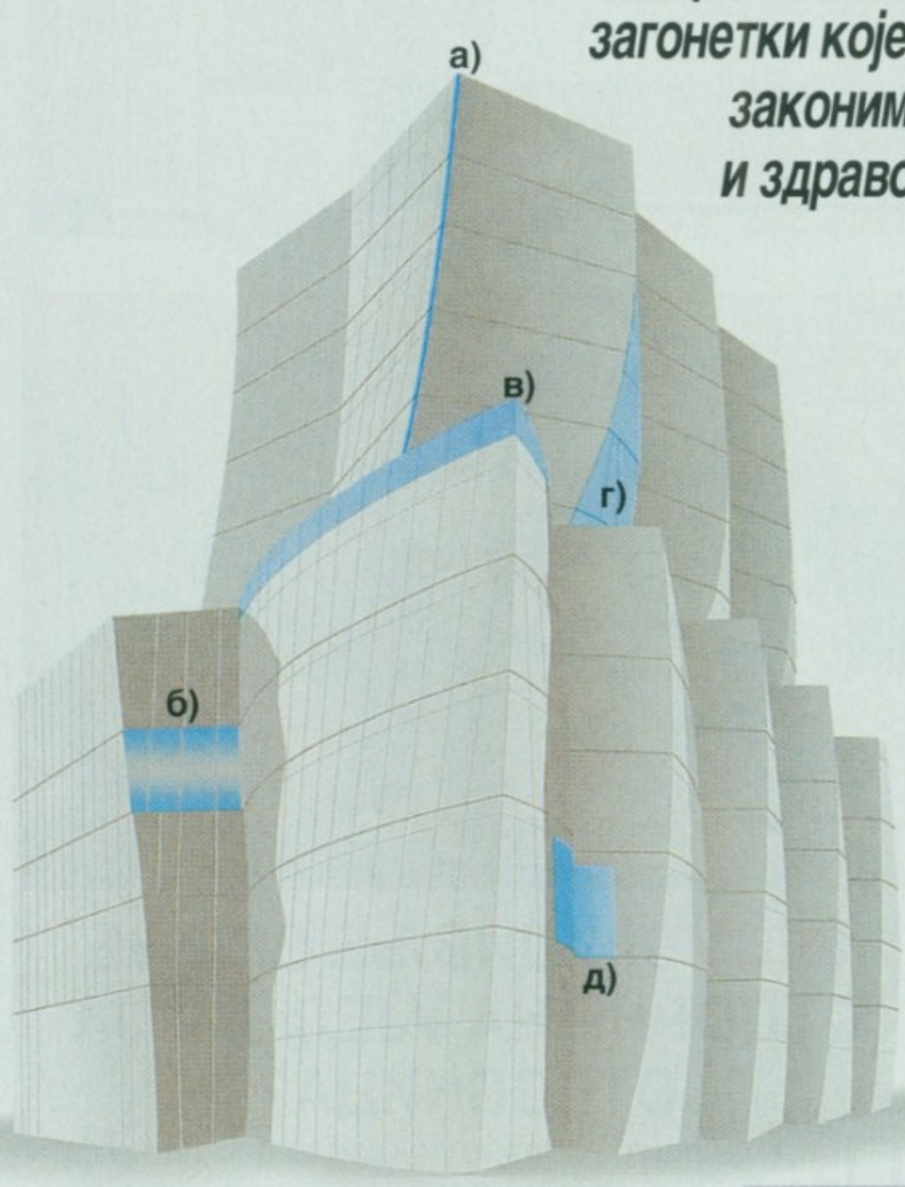

Нова управна зграда „Интерактив корпа" поносно се уздиже усред ниске четврти Вест Челси на Менхетну. Фасада асиметричне десетоспратнице штрчи на све стране, што је заштитни знак архитекте Френка Герија. Утисак је појачан закривљеним зидовима који изгледају као једра древне лађе која је надувао снажан ветар. Гери је чувен по сложеним композицијама у титанијуму и челику. До сада није пројектовао овако велику зграду с потпуно стакленом фасадом, па је био прилично изненађен сазнавши колико је тешко омекшати и уклопити материјал да би следио планиране линије зграде. Сваки од 2541 комада стакла морао је да се загреје до температуре од 620 степени Целзијуса, обликује и охлади. Није то било немогуће учинити, али величина пројекта чинила га је изразито тешким за остваривање.

Зграде које се подижу у Америци постале су изузетно сложене, као нека врста инжењерских загонетки које се опиру законима физике и здравом разуму. За водеће архитекте, сваки посао ког се прихвате је прилика

УПРАВНА ЗГРАДА „ИНТЕРАКТИВ КОРПА"

Зграда вредна 100 милиона долара има фасаду од огромних закривљених стаклених плоча. Свака је тешка 817 килограма. Највећа препрека није било закривити ломљиви материјал – Гери каже да се могао савити и више него што јесте – већ убедити белгијске и италијанске стакларе да издају гарантни лист за издржљивост и непропусност овако необичне фасаде.

а) Бетонски потпорни стубови постављени су под углом да целој згради дају „померен" изглед. Закривљена стакла само додатно појачавају утисак.

б) Провидне стаклене плоче имају нарочити премаз који смањује одблесак и ствара утисак као да је цела зграда „умотана".

в) Осам лукова на западној страни зграде као да поздрављају једрилице на оближњој реци Хадсон.

г) Инжењери „Пермастилизе" применили су непроверен поступак да произведу закривљења на згради. Такозваним хладним савијањем стаклених плоча, обликовали су их током постављања фасаде. Од 1437 плоча, чак 1349 уникатно је обликовано. Да је коришћено уобичајено „топло савијање", за сваку плочу морао би да се прави засебни калуп, а то би знатно повећало цену израде.

д) Необични цик-цак изглед зграде и искривљено стакло омогућавају службеницима да виде остатак фасаде кад год погледају кроз прозор.

СВЕТСКИ ТРГОВИНСКИ ЦЕНТАР 7

Прва зграда подигнута на месту где су некада стајале „куле близнакиње" срушене у терористичком нападу 11. септембра 2001. године, зове се Светски трговински центар 7. То је наизглед једноставни четвртасти небодер који је пројектовао Дејвид Чајлдс из предузећа „Скидмоур, Оувингс & Мерил".

а) Фасадне стаклене плоче на сваком спрату велике су 1,5 x 3,6 метара. Уместо челичних спојева између спратова, што је уобичајено за њујоршке небодере, овде су примењене стаклене плоче.

б) Танки метализирани слојеви прекривају прозоре и не пропуштају топлоту, али омогућавају обиље природног светла.

в) Поглед кроз прозоре већине небодера има зеленкасту нијансу због нечистог састава стакла. Фасадно стакло Светског трговинског центра 7 има мање гвожђа, што омогућава кристално чист поглед.

г) Према првим нацртима архитекте, фасада је била таква да је долазило до кондензације. Након низа топлотних огледа, „Пермастилиза" је обложила алуминијумске рамове нарочитим PVC материјалима и топлотном изолацијом како би се непожељне водене капљице избегле.

д) Комад плавог нерђајућег челика дебљине 12,7 центиметара у дну сваког прозора хвата сунчеве зраке и одбија их натраг на фасаду дајући згради додатно блештавило.

ђ) У сарадњи с фирмом „Скидмоур, Оувингс & Мерил" уметник Џејмс Карпентер осмислио је систем челичних отвора за ваздух, осветљених изнутра да би се прикрила станица за метро у подножју зграде.

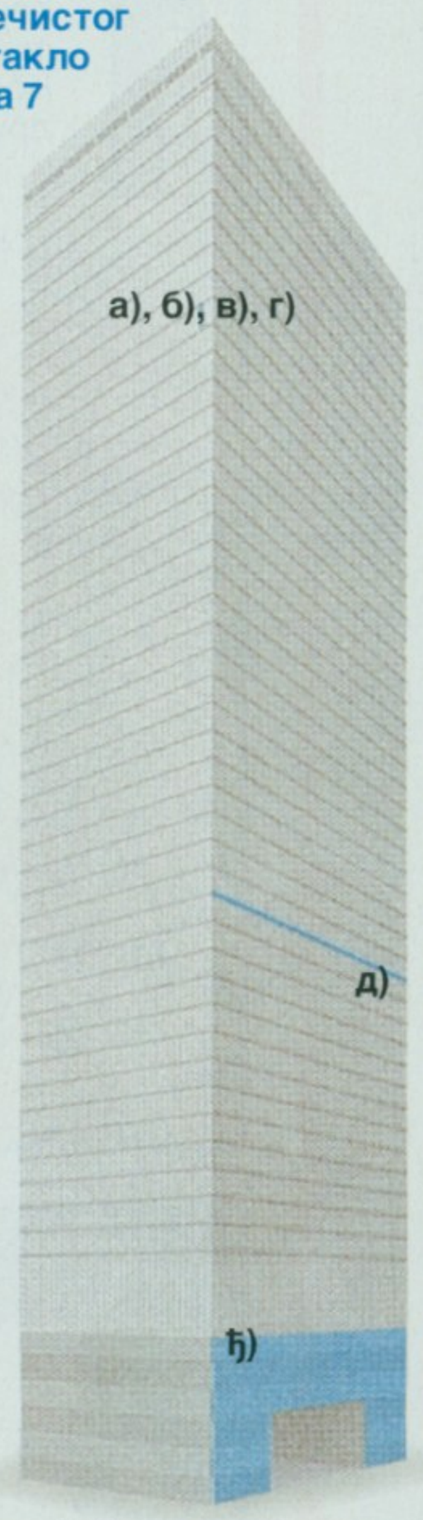

за јединствени оглед. Геријеве зграде многи упоређују с некадашњим бароком.

Међутим, Гери и његове колеге (називају их стархитекте, што је игра речи са енглеским „star" – звезда) имају једну значајну олакшицу – они не граде зграде које пројектују, с тим се мучи неко други. Извођачи радова данас се довијају на све начине да пренесу замисао архитекте у грађевину.

За управну зграду „Интерактив корпа" Гери се обратио „Пермастилизи", водећем грађевинском предузећу из Конектиката. Архитекте могу да замисле шта год пожеле, али ако нема ко то да сагради, пројекат је бесмислен. Гери црта сложене облике на свом рачунару, док се архитекта Том Мејн ослања на софтвер за обраду многих података како би створио екстеријере који се наизглед мењају, зависно од доба дана и временских услова. Међутим, мало се зна о томе како њихови дигитални модели постају зграде, односно колико довитљивости показују на лицу места разни инжењери и занатлије покушавајући да отелотворе те замисли. А пошто је за углед архитекте од кључне важности спољашњост зграде на коју највећи број људи обраћа пажњу, грађевинска предузећа као што је „Пермастилиза" могу уништити или унапредити каријеру „стархитекте".

Алберто де Гоби, четрдесетчетворогодишњи инжењер и челник „Пермастилизе", приликом изградње управне зграде „Интерактив корпа", пошао је од једноставне замисли – стакло се савија док не пукне. Зато су сваки комад стакла дужине 4 метра искривили за 10 центиметара. То можда не изгледа много кад се посматра појединачно, али било је довољно да оживи Геријеву замисао о једрењаку.

Алберто де Гоби

Први посао који је предузеће „Пермастилиза" радило за Герија био је поводом Олимпијских игара у Барселони 1992. године. Тада мало познати архитекта осмислио је џиновску челичну рибу од 260 тона. Оснивач „Пермастилизе" Масимо Коломбан тврдио је да се то не може направити онако како је Гери замислио. Архитекта га је убедио да уложи новац у технологију за 3D моделовање развијану за потребе авио-индустрије. Коломбан је за 100.000 долара купио програм и џиновску графичку радну станицу на којој ће то да ради. Две недеље касније, инжењери су уз помоћ програма спровели Геријеву замисао у дело. Једино што су морали да запосле и групу алпиниста који су преко рибљег костура високог 41 метар поставили 27.500 метара позлаћеног метала.

Од тада су Гери и „Пермастилиза" сарађивали на бројним пројектима, између осталог и Дизнијевој концертној дворани у Лос Анђелесу ■

Забавникове ЛОГ

КРУШКЕ И ЈАБУКЕ

1 За један ђачки ресторан набављено је неколико сандука са по 20 kg крушака у сваком и исто толико сандука са по 30 kg јабука. Јабука је било 80 kg више него крушака. Колико је укупно набављено једног, а колико другог воћа? ■

КЛИКЕРИ

4 Аца, Браца, Цане и Дане поседују одређен број кликера. Ако се зна да:
- Аца и Браца имају заједно кликера колико Цане и Дане укупно
- Дане има више кликера од Цанета
- Аца и Дане заједно имају мање кликера од Браце и Цанета заједно.

Направите редослед броја кликера ова четири дечака ■

КУТИЈЕ И КУГЛИЦЕ

2 У пет кутија налази се укупно 400 куглица. У првој и другој кутији има 208 куглица, у другој и трећој 172, у трећој и четвртој 136, а у четвртој и петој кутији има 120 куглица. Одредите број куглица у свакој кутији појединачно ■

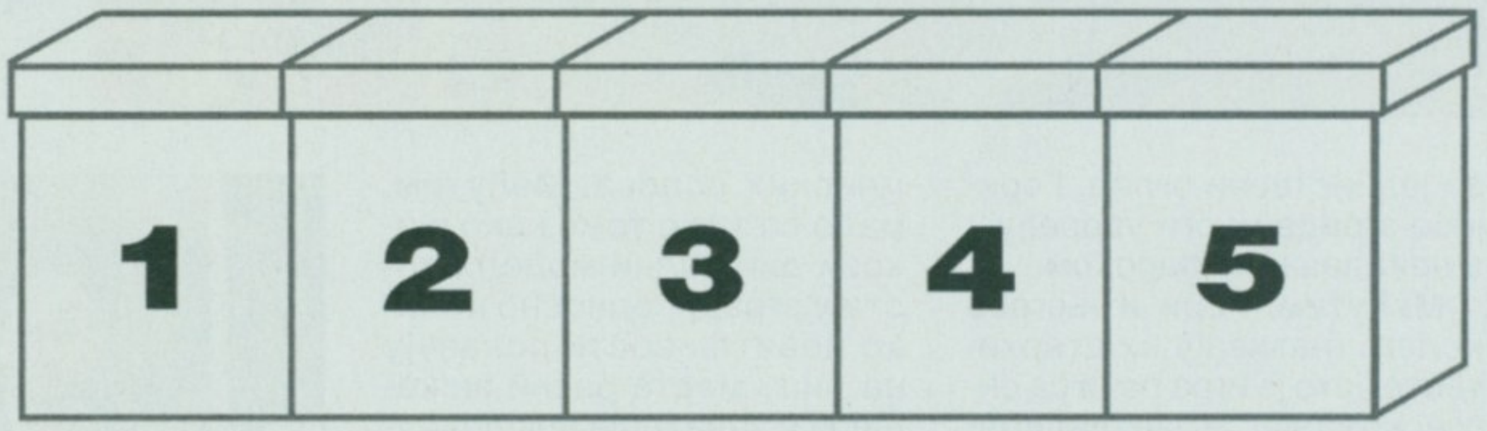

ТРОУГЛОВИ

3 Колико троуглова видите на слици? ■

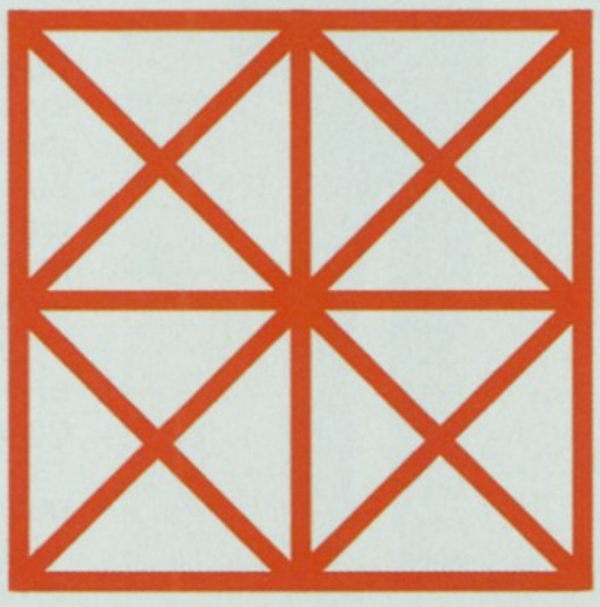

ЗАЈЕДНИЧКИ ПОСАО

5 Три радникаураде један посао за 26 сати. За које време би тај исти посао урадила два радника? ■

ИЧКЕ загонетке

БРОЈ УЧЕНИКА

6 У учионици има 15 клупа, у свакој од њих седе не више од 2 ученика. Колико ученика може бити у учионици ако нема слободних клупа, а има слободних места? ■

УЗАЛУДНО БРАЊЕ

7 Неки човек је на плантажи набрао одређену количину јабука. Кад је излазио из плантаже морао је да прође кроз седам капија и да на свакој капији да стражару половину јабука које је тренутно имао и још једну јабуку. После проласка кроз последњу капију, у корпи му је остала само једна јабука. Колико је јабука укупно убрао човек? ■

СТАРИ КИНЕСКИ ЗАДАТАК

8 Пред вама се налази гомила предмета. Ако их узимате по три, остаће два предмета, ако узимате по пет, остаће три предмета, ако узимате по седам остаће два предмета. Колико је предмета на гомили? ■

ГОСТИ

9 Код Максима су дошли гости. Сваки муж довео је своју супругу. Ако би три мужа оставила своје супруге код куће, мушкараца би било два пута више него жена. Ако би три жене дошле без мужева, било би супротно. Колико је код Максима било гостију? ■

КОРПА ПУНА ЈАЈА

10 Једна жена носила је у корпи јаја за продају на пијаци. Неко ју је гурнуо, корпа јој је испала и јаја су се разбила. Виновник тог догађаја хтео је да јој надокнади штету и питао је колико је имала јаја у корпи. Жена није могла да се сети, али је казала да, ако би их расподелила по два, или по три, или по четири, или по пет, или по шест, тада би сваки пут остало по једно јаје. А, ако би их паковала по седам, онда остатка не би било. Колико је јаја било у корпи? ■

Припрема Радивоје Грбовић

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

Mobimania 4621

KORISNIČKI CALL CENTAR (10- 16h)
011 3971 545

mt:s telenor

SMS Kontakt centar : Pošaljite nam vaše komentare i pitanja sms-om na 4634. Cena 5 din+pdv.

Kompletan izbor sadržaja na mobilnom WAP sajtu
wap.melodije.net

MULTIMEDIJA EROTIKA IGRE MELODIJE LINKOVI

MELODIJE
MP3, REAL AUDIO, POLIFONE, MONOFONE

HITOVI
6061 Blizanci - Tuto kompleto
6062 Dejan Matic - Nikò i neko
6063 Koktel bend - Drugarice
6064 Milica Todorovič - Zašto cura sedi sama
6065 Ana Kokic - Svejedno HIT
6056 Gwen Stefani - The Sweet Escape
6057 Beyonce - Irreplaceable HIT
6058 Justin Timberlake - My Love
6059 Eminem - Smack That HIT
6060 Eric Prydz & Floyd - Proper Education
6047 Indy-Bato bre HIT
6049 Mrgude-Slavica Ćukteras
6050 Poludela-Tanja Savić
2670 Blizanci - Laki
2217 Kolo Vlaško - Tradicionalne
6001 Ana Nikolić - Romale Romali
2569 Sergej Cetković - Pogledi u tami
2305 Tradicionalna - Sprem te se četnici
6052 Sve je na prodaju-Saša Matić
2611 Amadeus - 100 posto
6029 Tina - Kabrio porše
6025 Flamingosi - Lumperaj
6024 Hriste Bože - Tema iz Kosovskog boja
2672 PussyCat Dolls - Buttons
6027 Goga - Gaćice HIT
2089 Bože pravde - Himna
2050 Muzika iz filma - Otpisani
6000 Flamingosi - Ludi Letnji Ples
2612 Funky G - U tvojim kolima
2564 Muzika iz filma - Nesanica

ZABAVNA
6066 Marija Serifovic - Molitva HIT
6067 Negativ - Prava Stvar
6068 Blizanci - Mambo Jumbo Serbiano
2601 Đogani - Jagode sa šlagom
2530 Đogani - Čekaj me kod kolima
2630 Funky G - Ponovo
2573 Dado Glišić - Sto bespuća
2529 Amadeus Band - Mesec dana
2385 Tijana Dapčević - Ona to zna
2634 Dado Glišić - Dišem al nisam živ
6028 Luis - Opa opa
2527 Trubači sa Guče - Lane moje
2607 Željko Joksimović - Michelle
2605 Željko Joksimović - Crnokosa
2512 Tijana Dapčević - Sve je isto ...
2617 Amadeus - Lažu te

TRADICIONALNE
2286 Marš na Drinu - Tradicionalna
2090 Hej sloveni - Himna
2216 Kolo Užičko - Tradicionalne
2410 Jos ne sviće rujna zora - Tradicionalna
2287 Moravac - Tradicionalna
2256 Zajdi zajdi - Tradicionalne
2252 Makedonsko devojče - Tradicionalne
2255 Tamo daleko - Tradicionalne

NARODNA
2616 Saša Matić - Ruzmarin HIT
2535 Viki Miljković - Mahinalno
6055 Luis - Slike u oku HIT
6042 Stoja - Od splava do splava
2534 Seka Aleksić - Dođi i uzmi me
2627 Stevan Anđelković - Blesava
2655 Tina - Zaljubljena HIT
2610 Mina - Muziku pojačaj
2615 Milica Todorović - Uporedi me
2625 Milica Todorović - Reci ja
2452 Tina Ivanović - Bunda od nerca
2620 Mile Kitić - Luda devojko
2590 Aco Pejović - Taksi
2641 Blizanci - Jednom Pokidano
2631 Jovana Pajić - Bmw
2515 Tanja Savić - Tako mlada
2589 Aco Pejović - Opušteno
2411 Darko Filipović - Ona, ona
6039 Indira Radić - Bio si mi sve
6018 Marko Bulat - Laž
6016 Jovana Pajić - Tako sam htela
2518 Slavica Ćukteraš - Prevari me
6048 Ista nam je tuga-Mira Škorić
6051 Povredi me-Nikola Roković
6041 Ljuba Aličić - Ciganin sam al najlepši
2621 Mile Kitić - Šampanjac

STRANA
2678 Fergie - London Bridge HIT
2541 Black eyed peas - Don't phunk with my heart
2679 Robbie Williams - Love Light HIT
2481 Gwen Stefani Feat. Eve - Rich Girl
2538 Gwen Stefani - Hollaback Girl
2540 Black eyed peas - Don't Lie
2682 Justin timberlake - Sexy Back
2533 Eminem - Ass like that
2062 Beyounce - Crazy
2060 50 Cent - In Da Club
2465 50 Cent - Candy shop
2571 Madonna - Hung up
2064 Britney Spears - Toxic
2673 RHCP - Dani California HIT
2507 The Chemical Brothers - Galvanize
2674 Beyonce - Deja Vu
2675 Madonna - Jump HIT
2624 Madonna - Sorry
2562 The Black Eyed Peas - My Humps

FILMSKA
2057 Sex i grad - Muzika iz serije HIT
2055 James Bond 007 - Muzika iz filma
2459 TV Dnevnik
2568 Bolji život - Muzika iz filma
2049 Floyd - Muzika iz filma
2460 Noblice - Reklama
2456 Ko to tamo peva
2458 Smogovci - Muzika iz serije

Ako želiš melodiju pod brojem 6025 pošalji:
Za MP3 pošalji **MP 6025** na 4621; Za POLIFONU MELODIJU pošalji **P 6025** u SMS poruci na 4621;
Za REAL AUDIO pošalji **AMR 6025** na 4621; Za MONOFONU MELODIJU za nokia i samsung pošalji **MN 6025**, za siemens pošalji **MS 6025**, za ericsson **ME 6025** na 4621.

EFEKTI
MP3, REAL AUDIO

ZVUCI ZA SMS PORUKE
9038 Mafijaška poruka HIT
7074 Policijska motorola - Halo kolega
9013 Message, Message - ludačka poruka
7012 Policijska motorola HIT
7076 Policijska motorola 2 - Kolega javi se!
9009 Urlik zvono
9014 Smeh zvono
9017 Sudar
9019 WC Šolja

FAZONI ZA ZVONO
7084 Psiho - Vrisak HIT
9025 Veverice "vode ljubav"
9027 Techno BEBA
9044 Ludi hrčak
9001 Srećna beba zvono HIT
9026 Veverica izjavljuje ljubav!
7002 Aljbansko zvonce
7004 GSM turbo folk hit
7008 Mali patuljak u zvučniku
7009 Orgazam
7013 Porno melodija

FAZONI IZ CRTANOG FILMA
7062 Ptica trkačica
7064 Brzi Gonzales
7016 Ima li ludaka u tvojoj porodici?
7017 Pera kojot genije
7072 Hello my baby - Singing frog
9029 Duško dugouško
9031 Kuče Dragoljupče

FAZONI IZ FILMOVA
7001 Ajde da se drogiramo
7015 Balkanski špijun - Centrala
7019 Maratonci - Šta to radiš kume
7023 Ne spavaj mala moja - FLOYD
7026 Telefon 1 - Žikina dinastija
7025 Radovan III - Fenomenalno
7028 Tesna koža - Šojić na aparatu
7030 Jagodinka - Varljivo leto
9034 Zona Sumraka

ZEZANCIJE
7011 Oj svijetla majska zoro (prdeži)
9024 Pčela ZOOM ZOOM
9021 Balkanski špijun zez telefonom
9040 Bosansko muvanje - Slađa
9039 Luda krava
7038 Koštunica
7007 Zinem (parodija grupa Magazin)

ZVUCI ŽIVOTINJA
7081 Mačka skiči
9002 Delfin zvono
9003 Slon zvono
9005 Majmun zvono
9006 Kokoška zvono

Za REAL AUDIO pod brojem 9038 pošalji **AMR 9038** u sms poruci na 4621.
Za MP3 pod brojem 9038 pošalji **MP 9038** u sms poruci na 4621.

VIDEO
SPORT, SMEH

2029 CECA OOPSS

1062 RONJALDINO PREČKA

2069 MUŠKO - ŽENSKE PRIČE

2039 TRI BRAZILCA

2131 MURKAN I FERARI

1004 HER ŽIKA

2060 GLUPE RUSKINJE

1033 ŠOJIĆ NA TELEFONU

2137 PAJSER PRELAZI PRUGU

2111 RAVE BAKA

1024 A VI KAKO TE?

2136 CIGA I NUDIZAM

2023 BAČI DROGU

2031 SKOK U KADU

2138 PRASE SPRINTER

2027 MALI RONALDINJO

2042 ŠAMARANJE

2032 VAKO SE ČITA

2024 LUCKASTE BEBE

2005 CIGA I SIN

2143 MILAN TAROT

2066 KRZNENA LOPTICA

2016 KYLIE

2063 SVET NIJE NORMALAN

2103 MARADONA

2020 DELIJE BAKLJADA

2043 VB CRO - Sklisko je

Za VIDEO KLIP pod brojem 2039 pošalji **V 2039** u sms poruci na 4621

ANIMACIJE

1021

1028

1027

1031

1019

1017

1006

1008

1030

1032

1033

Za ANIMACIJU pod brojem 1021 pošalji **ANI 1021** u sms poruci na 4621

KOLOR SLIKE
POZADINE ZA MOBILNI

6024

6026

2530

6006

6028

2598

2531

2536

2456

2455

2534

2535

2599

6065

2617

2559

6084

6057

6052

2506

6095

6094

6045

2565

2605

2018

2544

6058

2557

2596

2797

2816

2808

2806

2545

6072

2594

6012

6044

2481

2150

2590

2461

1241

2465

2549

6087

6027

6029

2458

Za KOLOR SLIKE pod brojem 6024 pošalji **SL 6024** u sms-u na 4621

JAVA IGRE, APLIKACIJE

HITOVI

3043

LJUBAVNE SMS PORUKE
Skinite zbirku 200 ljubavnih SMS poruka odjednom !
HIT !

3361

WIMBLEDON 2006
Najbolji tenis 10 vrsta udaraca, gomila protivnika i terena.
HIT !

3362

4x4 EXTREME RALLY 2006
Najpopularnija simulacija relija na mobilnom telefonu!
HIT !

IGRE

3301

3335

3348

3323

3044

3324

3317

3312

3365

DOMAĆE

3363

3350

3305

3005

3003

3007

3041

3042

3049

Za proveru da li tvoj telefon podržava JAVA igru ili aplikaciju, poseti wap.melodije.net/isprobaj
Da bi dobio IGRU ili APLIKACIJU 3043 pošalji **JAVA 3043** u sms poruci na 4621

98221

MTS: Polifone i real audio melodije, kolor slike i animacije se naplaćuju sa 60 din+pdv; Monofone melodije sa 35 din+pdv; Video sa 75 din+pdv; MP3 sa 90din+pdv; JAVA: 150 din+pdv.
Telenor: Cena slanja sms poruke je 60 din+pdv za sve sadržaje. JAVA sadržaji se dodatno tarifiraju sa 110 din+pdv prilikom preuzimanja.

Za podešavanje GPRS-a pozovite korisnički centar:
Telenor: 9863, MTS: 789

Tarifiranje 0900:
30 DIN+PDV
Poziv + svaki minut

Плашт и оиньаци

Превела
Оља Петронић
(III део)

LUNA INCOGNITA

КРЧМАРУ!

У ДВОР!

ДИНГ! ДИНГ!

БРРРМ

ШТА? ОВА КУЋА СЕ КРЕЋЕ!

КАКО ЈЕ ТО МОГУЋЕ?

ЗАХВАЉУЈУЋИ ОВОМЕ!

КАД СЕ ИСКЛЕШЕ И ОЧИСТИ, ЖИВО КАМЕЊЕ ЈЕ ОДЛИЧАН ТЕМЕЉ: СТАБИЛАН, ПОСЛУШАН, ИЗДРЖЉИВ...

БРРРМ!

И ПОВРХ СВЕГА, СРДАЧАН!

КАЛИКИНИТОПОЛИС, НАШ КРАЉЕВСКИ ГРАД, У ПОТПУНОСТИ ЈЕ САГРАЂЕН НА ТАКВИМ ТЕМЕЉИМА! ЗГРАДЕ, УЛИЦЕ, ТРГОВИ, ВРТОВИ, СВЕ СЕ РАСПОРЕЂУЈЕ ОНАКО КАКО ЗАЖЕЛИШ...

БРЂМ!

И САМ ГРАД ПУТУЈЕ ПО ДРЖАВАМА И ПРОВИНЦИЈАМА НА МЕСЕЦУ И ПОМАЛО БОРАВИ У СВАКОЈ ОД ЊИХ...

ТАКО СВИ СЕЛЕНИТИ ИМАЈУ ПРИСТУП ПЛАНЕТАРНИМ УСТАНОВАМА И МОГУ ДА УЖИВАЈУ У ПРЕДНОСТИМА ЖИВОТА У ПРЕСТОНИЦИ!

ВАШ ЈЕ СВЕТ ИЗВОР ИЗНЕНАЂЕЊА И ЧУДЕСА, ГОСПОДИНЕ... ГОСПОДИНЕ?

КОЛИН!

КОЛИН ОД МЕСЕЦА, ПРВА ВИОЛИНА КРАЉЕВИХ ГУДАЧА!

ПОШТО ВЕЋ РАЗМЕЊУЈЕМО ЉУБАЗНОСТИ, ЗНАЈТЕ, ГОСПОДИНЕ ДЕ ВИЉАЛОБОС, ДА ПОХВАЉУЈЕМ ВАШЕ МАЧЕВАЊЕ!

ВАША ЈЕ ВЕШТИНА ГОТОВО НА ВИСИНИ ГОСПОДАРА ОРУЖЈА!

ГОТОВО?

КО ЈЕ ТАЈ ГОСПОДАР ОРУЖЈА?

ПАЗИТЕ!

ПОООООоо!

ДИНГ! ДИНГ!

БЕДНИЦИ!

ПЕРИПАТЕ-ТИЧАРИ*!

СОФИСТИ*!

ΓΝΩΘΙ ΣΕΑΥΤ

НЕК ЂАВО НОСИ ФИЛОЗОФЕ!

ВИШЕ НЕ МОЖЕШ ДА ЗАКОРАЧИШ, А ДА НЕ НАЛЕТИШ НА НЕКОГ! НЕПРЕСТАНО КРУЖЕ У ПОТРАЗИ ЗА ДИЈАЛЕКТИКОМ!

ВАШ ЈЕ НАРОД ТАКО ПРОСВЕЋЕН...

ТЕШКО МИ ЈЕ ДА ПОВЕРУЈЕМ ДА ЈЕ ЈЕДНА ТАКВА БРИЉАНТНА ЦИВИЛИЗАЦИЈА МОГЛА ДА ИЗРОДИ ДЕСПОТА КАО ШТО ЈЕ ТАЈ „ГОСПОДИН"!

ОН ЈЕ КАРНЕВАЛСКИ ПРИНЦ!

НЕМОЈТЕ ГА ПОТЦЕЊИВАТИ! ЗНА ДА БУДЕ ОПАСАН!

ТО САМ И МИСЛИО: АКО ЈОВАН СЕДНЕ НА ПРЕСТО, УСТАНОВИЋЕ НЕПРЕСТАНИ КАРНЕВАЛ!

ШТА ТО ЗНАЧИ?

КАРНЕВАЛ ЈЕ АНТИПРАЗНИК КОЈИ ПОДСЕЋА НА ЦРНЕ ДАНЕ ИЗ ДАВНИНА...

...КАД СУ СЕБИЧНОСТ И ПОХЛЕПА ВЛАДАЛЕ НА МЕСЕЦУ, ПРИКРИВЕНЕ МАСКОМ ВРЛИНЕ!

У ТО ВРЕМЕ ВЕЋИНА СЕЛЕНИТА БИЛА ЈЕ ОДЕВЕНА У ОГАВНЕ ПРЉЕ БЕДЕ И НЕЗНАЊА И ДИРИНЧИЛА ЈЕ ПОД ПАЛИЦОМ ШАЧИЦЕ ОХОЛИХ ГРАМЗИВАЦА!

ШТИТЕЋИ ЊИХ, А ТЛАЧЕЋИ ОСТАЛЕ, КРАЉ ПИЈАН ОД МОЋИ СТАО ЈЕ НА КОРМИЛО ДРЖАВЕ ДА БИ ШИРИО САМОВОЉУ...

И НИКО СЕ НИЈЕ БУНИО!

СВАКА ДРУГАЧИЈА РЕЧ ОДМАХ ЈЕ БИЛА УЊУТКАНА ИЛИ - ШТО ЈЕ ЈОШ ГОРЕ - УДАВЉЕНА У ГРАЈИ ХВАЛОСПЕВА ВЛАСТИМА!

АЛИ, ВАМА КОЈИ ДОЛАЗИТЕ СА ЗЕМЉЕ МОРА ДА ЈЕ ТЕШКО РАЗУМЕТИ ТАКВЕ НАСТРАНОСТИ!

ДИНГ! ДИНГ!

АХ! ЕВО КРАЉЕВОГ ДВОРА!

25

* ФИЛОЗОФСКЕ ШКОЛЕ

¡POR DIOS! КАКВА ВЕЛИЧАНСТВЕНА ГРАЂЕВИНА!

СЛАЖЕМ СЕ! ИАКО ЈЕ НЕЗГОДНА ЗА УПРАВЉАЊЕ, АКАДЕМИЈА ЛЕПИХ НАУКА ЈЕСТЕ ЈЕДАН ОД БИСЕРА КАЛИКИНИТОПОЉСКЕ АРХИТЕКТУРЕ!

АЛИ, БОЉЕ ДА САД КРЕНЕМО ПРЕМА ДВОРУ!

КРАЉЕВСКИ ДВОР? ОВАЈ ЗАМАК?

КАКО ЈЕ ЛЕП!

ОВАЈ... СИГУРНО! АЛИ, ПРИЛИЧИ ЛИ ОН ВЛАДАРУ ЈЕДНЕ ПЛАНЕТЕ?

ИМА ЛИ КОГА?

ЕХЕЈ!

ПРОТОКОЛ ЈЕ ВРЛО НЕФОРМАЛАН!

ЕХЕЈ!

ОВДЕ СВЕМУ НЕДОСТАЈЕ МАЛО ПОМПЕ!

ПУРПУРА!

КАДИФЕ!

АХ! КРАЉУ, ТУ СТЕ!

ОВИ СУ ЗЕМЉАНИ КАО ВЕТАР ПРЕШЛИ ВИШЕ ОД СТО ХИЉАДА МИЉА ДА БИ НАМ ДОНЕЛИ ЈЕДНУ СТРАШНУ ВЕСТ!

ГОСПОДИНЕ КРАЉУ!

ПРИНЦ ЈОВАН ЈЕ МЕЂУ НАМА!

ДА, ЗНАМ!

ЧЕСТО СУ МИ НА ТО УКАЗИВАЛИ!

АЛИ, СЛИЧНИ СМО САМО ФИЗИЧКИ, А РАЗЛИЧИТИ ПО СВЕМУ ДРУГОМ!

МОЈ БРАТ УВЕК ЈЕ БИО...

...ЛУД К'О ЗЕМЉА!

КОД МЕНЕ ЈЕ СЛИЧНО!

ЈА ИМАМ БРАТА БЛИЗАНЦА КОЈИ ЛИЧИ НА МЕНЕ, АЛИ НЕМАМО НИ ПРИБЛИЖНО ИСТУ НАРАВ!

КАДА ЈЕ МОЈ МУЖ ИЗАБРАН ЗА КРАЉА, ЈОВАН СЕ, ИЗ ЉУБОМОРЕ, ПРОГЛАСИО ЗА ПРИНЦА И ОКРУЖИО СЕ ДВОРАНИМА...

ОБЕЋАВШИ ЈОЈ НОВАЦ И ВЛАСТ, УСПЕО ЈЕ ДА ОКРЕНЕ НАШУ СЕСТРУ ПРОТИВ МЕНЕ!

ЗАЈЕДНО СУ СПРЕМАЛИ ДРЖАВНИ УДАР!

ПА И ЈА САМ ЗБОГ СВОГ БРАТА...

¡EUSEBIO!

НЕ СМЕТЕ НЕПРЕСТАНО ДА ПРЕКИДАТЕ ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО САМО ЗАТО ШТО ИМАТЕ БРАТА БЛИЗАНЦА!

ЊИХОВИ ПЛАНОВИ СУ КОНАЧНО ОСУЈЕЋЕНИ...

АЛИ, ПО КОЈОЈ ЦЕНИ!

И ЕВО, САД ПОДРУГЉИВИ ЈОВАНОВ СМЕХ ПОНОВО ОДЗВАЊА ХОДНИЦИМА СЕРЕНИСИМЕ...

СЕРЕНИСИМЕ?

ПРИНЦ ЈОВАН ЈЕ У ВЕНЕЦИЈИ?!

ТО ЈЕ ИМЕ ЊЕГОВЕ ТВРЂАВЕ - ДВОРА-ПОДМОРНИЦЕ У СРЦУ МОРА ВЕДРИНЕ!

ТАЈ РАЗБОЈНИК СИГУРНО ВЕЋ КУЈЕ ЗАВЕРУ ПРОТИВ ВАС, ДРАГИ МОЈ!

КО ЗНА? ИЗГНАНСТВО ЈЕ ПОГОДНО ЗА РАЗМИШЉАЊЕ... МОЖДА СУ СЕ ГОСПОДИН И ГОСПОЂИЦА ВРАТИЛИ НАЈПЛЕМЕНИТИЈИМ ОСЕЋАЊИМА...

ХММ!

ЧИСТО СУМЊАМ!

КАКО ГОД ДА БУДЕ, ЊИХОВ ПОВРАТАК ЈЕ ДРЖАВНО ПИТАЊЕ!

СУТРА У РАНУ ЗОРУ САЗВАЋЕМО СКУПШТИНЕ!

27

ЂАВО ДА НОСИ ОВАЈ...

ОВАЈ... КАКО ОНО БЕШЕ ДА ГА ЗОВУ?

КЛИНГ! КЛИНГ!

СКЕНЕФЕНАКИСТИСКОП!

Е, ПА НЕ РАДИ ТАЈ ЊИХОВ...

МА, БАШ МЕ БРИГА!

ДОИНГ!

СРЕЋА ДА СЕЛЕНИТИ НИСУ ПРЕСТАЛИ ДА КОРИСТЕ ХАРТИЈУ!

ИПАК МЕ КОПКА ДА ВИДИМ КАКО РАДИ ОВА НАПРАВА...

ЗНАТЕ ЛИ КАКАВ ЈЕ ОПАК ПЛАН СМИСЛИО ПРИНЦ ЈОВАН У ВРЕМЕ СВОГ ДРЖАВНОГ УДАРА?

ПОШТО ЈЕ ОТЕО КРАЉЕВСКУ ПОРОДИЦУ, НАМЕРАВАО ЈЕ ДА ЈЕ ПРОТЕРА У ДУБИНЕ СВЕМИРА, ТАКО ДАЛЕКО ДА СЕ, ЦИТИРАМ, „НЕ ЧУЈЕ КАКО ВИЧУ!"

АХ! РАЗБОЈНИК!

„КРАЉ, КРАЉИЦА И ЊИХОВА КЋЕР БЕХУ ОДВЕДЕНИ ПРИНЧЕВСКОМ ЛАЂОМ ДО СВЕТЛУЦАВИХ ОБРОНАКА ЧУДНОВАТИХ БРДА"!

ДИЈАМАНТСКИ МАСИВ МЕСЕЧЕВИХ КАРПАТА, ЧУДНОВАТА БРДА РЕТКО СУ СНАЖАН ИЗВОР МЕСЕЧЕВОГ ЗРАЧЕЊА! ПРЕЦИ СУ ТАМО САГРАДИЛИ АСТРАЛНЕ ЛУКЕ ИЗ КОЈИХ СУ ТРГОВАЛИ СА АТЛАНТИДОМ!

ОДАКЛЕ ВАМ СВЕ ТО?

ИЗ ДРУГОГ ТОМА ENCYCLOPAEDIE SELENIENSIS!

„ПРИНЦ ЈОВАН СЕ СПРЕМАО ДА ПРЕПУСТИ СВОЈЕ СУЖЊЕ БРЗИМ ВРТЛОЗИМА РЕКЕ ДИЈАМАНАТА! ИЗНЕНАДА, УЗ УЗВИК: ‚КАДЕТИ, У ПОМОЋ!', ГОСПОДАР ОРУЖЈА И ЊЕГОВИ ЉУДИ ПОЧЕШЕ ДА ПРОДИРУ НА ЛАЂУ!"

ОПЕТ ТАЈ ГОСПОДАР ОРУЖЈА!

EUSEBIO!

ПОТРАЖИТЕ ОДРЕДНИЦЕ „ГОСПОДАР" ИЛИ „ОРУЖЈЕ"!

ДРУГИ ТОМ ИДЕ ОД „ПЕШЧАНИХ ПЛИМА" ДО „ЗИЗОМИСА КРАТЕРСКОГ"!

ДО ЂАВОЛА!

„УСЛЕДИЛА ЈЕ ЖЕСТОКА БИТКА У КОЈОЈ ЈЕ ГОСПОДАР ОРУЖЈА САМ ПОТУКАО ПЕДЕСЕТ ГОСПОДИНОВИХ ЖБИРА..."

ПЕДЕСЕТ?!

„КАДЕТИ ПОБЕДНИЦИ ПРЕСЕКОШЕ УЖАД! СПУШТАЈУЋИ СЕ НИЗ БУЈИЦУ ДРАГУЉА, ЛАЂА СЕ НЕОБУЗДАНО КРЕТАЛА НИЗ ЈЕДАН ЗРАК И ОБРУШИЛА СЕ У МЕЂУЗВЕЗДАНУ ТАМУ!"

„КРАЉ, КРАЉИЦА И МЕСЕЦ БЕХУ СПАСЕНИ!

АВАЈ..."

У ЈЕКУ БИТКЕ...

...КРАЉЕВА КЋИ ПАЛА ЈЕ У БЕЗДАН...

КОРПА У КОЈОЈ ЈЕ БИЛО ТО НЕВИНО БИЋЕ СКЛИЗНУЛА ЈЕ НИЗ СРЕБРНИ ЗРАК И ПАДАЛА ДОК НИЈЕ НЕСТАЛА НА НЕБУ ПУНОМ ЗВЕЗДА...

ЈЕ ЛИ МОГУЋЕ ДА ЈЕ...

СЕЛЕНА, СЕЋАТЕ ЛИ СЕ БАР НЕЧЕГА ИЗ...

СЕЛЕНА?

А ОВА ОВДЕ?

ОНА СЕ ЗОВЕ АЛБИРЕО, ИЗ КУЋЕ ЛАБУДА!

ВИ ЗНАТЕ ИМЕНА СВИХ ЗВЕЗДА?

ЧЕСТО ИХ ПОСМАТРАМ...

ПОНЕКАД МИ СЕ УЧИНИ ДА ЈЕ ОПАЗИМ ТАМО ГОРЕ КАКО СВЕТЛУЦА НА НЕБЕСКОМ СВОДУ...

МОЈА МАЛА ЗВЕЗДА...

...МОЈЕ ДРАГО ДЕТЕ!

ИМАЛА ЈЕ ВАШЕ ОЧИ!

ОЧИ СЈАЈНЕ КАО ЗЕМЉИНА СВЕТЛОСТ...

ОПРОСТИТЕ МИ, ГОСПОЂО, ШТО САМ РАДОЗНАЛА, АЛИ...

ВАША КЋЕРКА...

ДА ЛИ ЈЕ НОСИЛА ОГРЛИЦУ?

МЕСЕЧЕВ КАМЕН?

29

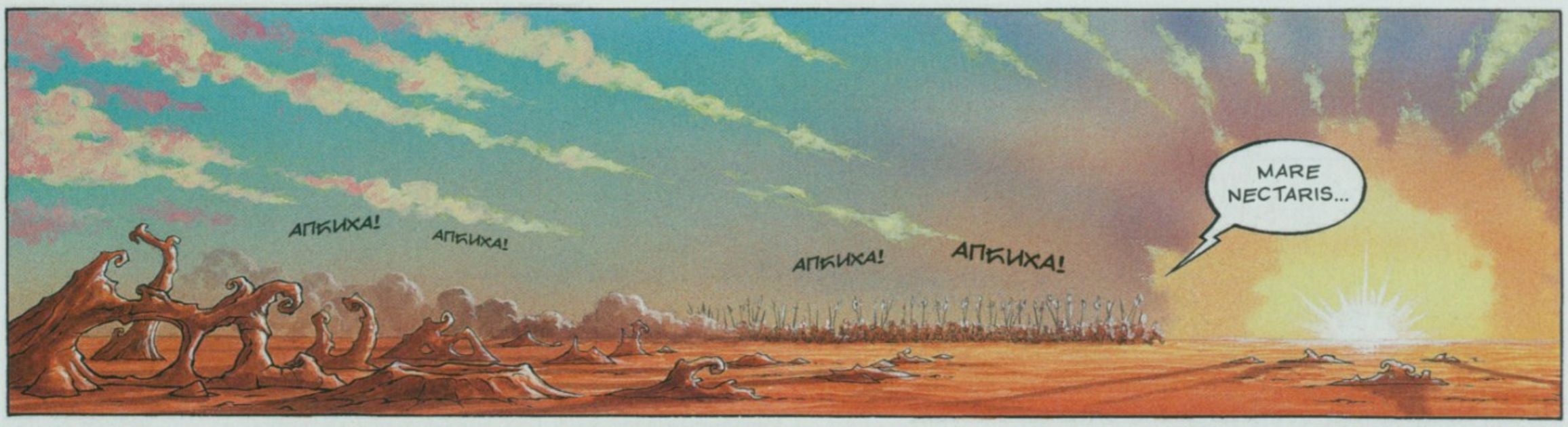
АПЋИХА!
АПЋИХА!
АПЋИХА!
АПЋИХА!
MARE NECTARIS...

НАЗИВИ МЕСТА НА МЕСЕЦУ НИСУ ПРИКЛАДНИ: ОВО МОРЕ УОПШТЕ НИЈЕ САЧИЊЕНО ОД НЕКТАРА...
ВЕЋ ОД ПОЛЕНА!
АПЋИХА!

ОД САДА ЋЕ СЕ ЗВАТИ „MARE BOMBASTI".
И ДАЉЕ НИ ДРВЦЕТА НА ВИДИКУ!
А НИ ЖИВЕ ДУШЕ!

ТАМО!
НЕШТО СЕ МРДНУЛО!

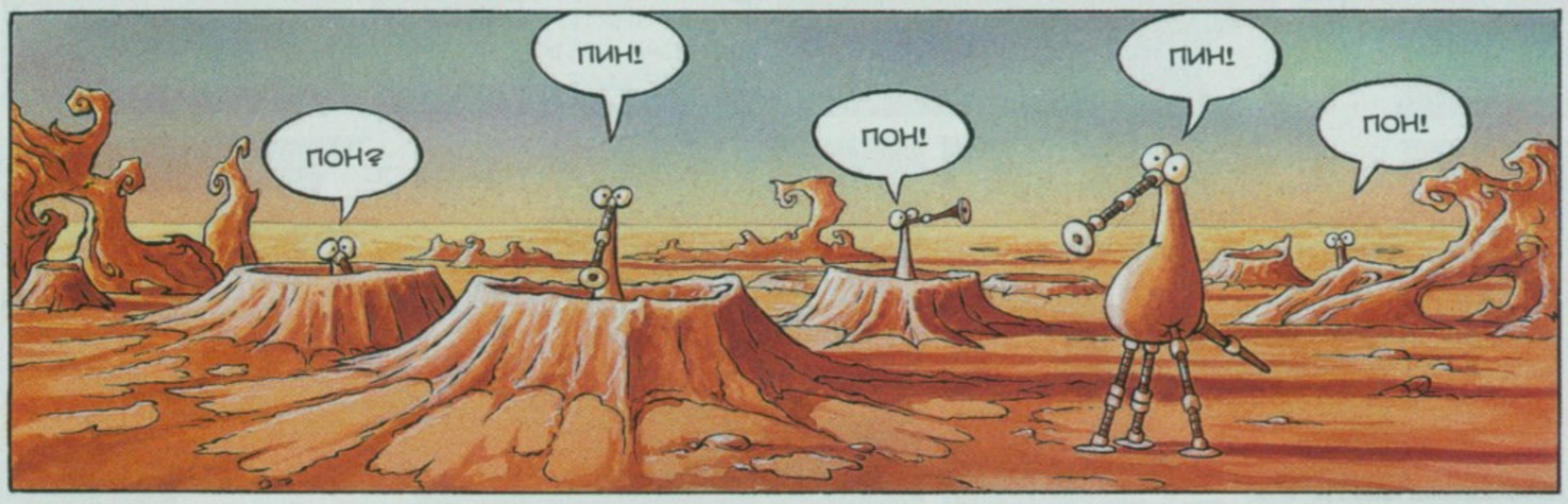
ПИН!
ПОН?
ПОН!
ПИН!
ПОН!

БЕЗ ПАНИКЕ...
ПИН!
ПОН!
ПИН!
ПОН!
ПОКУШАЋУ ДА УСПОСТАВИМ ВЕЗУ!

У РЕДУ! Е ПА, НАЈПРЕ, ДОБАР ДАН!

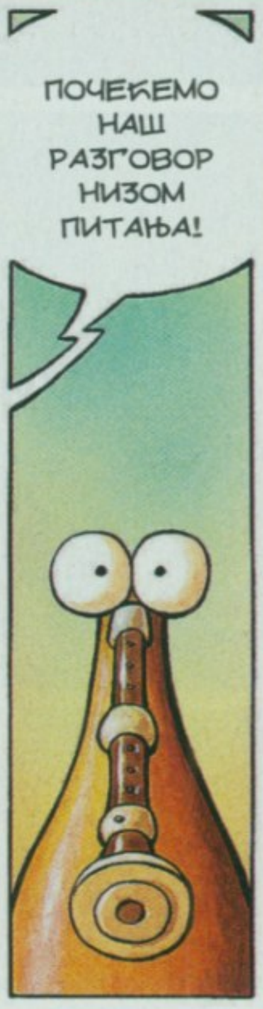
ПОЧЕЋЕМО НАШ РАЗГОВОР НИЗОМ ПИТАЊА!

ПРЕД НОВОМ РАСОМ ДОМОРОДАЦА...

...НАМЕЋЕ СЕ САМО ЈЕДНО ПИТАЊЕ:
БУМ!

ЈЕСМО ЛИ ЈАЧИ ОД ЊИХ?
ПОН!
ПОН!
ПОН!
СКВИИИИИК!
ОХ, БОЖЕ! ЕВО И ДРУГИХ!

ОВИ ИЗГЛЕДАЈУ ЖИЛАВИЈЕ!

ТО СУ ПАНТОМИМИЧАРИ О КОЈИМА САМ ВАМ ПРИЧАО! СТРАЖА ПРИНЦА ЈОВАНА!

НИСАМ ЗНАО ДА ПОСТОЈЕ И У ДИВЉЕМ СТАЊУ!

ВЕОМА САМ РАДОЗНАО ДА СРЕТНЕМ ТОГ ЧУВЕНОГ ПРИНЦА...

ПУЦ!

ГЛУВИ!

ГЛУВИ!!

МОЛИМ?

ПИТАЈ ОВЕ ДИВЉАКЕ МОГУ ЛИ ДА НАС ОДВЕДУ ДО ПРЕБИВАЛИШТА ПРИНЦА ЈОВАНА!

ПОГЛАВИЦА КАЖЕ ДА НЕ ТРЕБА ПРАВИТИ РУПЕ У ГАЈДАМА!

ПОСЛЕ ТОГА ВИШЕ НЕ СВИРАЈУ!

КАЖЕ ДА СЕ ПРИНЦ БРБЉИВАЦА ВРАТИО ДА ЖИВИ У СВОЈОЈ ВЕЛИКОЈ КОЛИБИ У МОРУ И ДА ДОБРО ПЛАЧА ЗА ГАЈДЕ, АЛИ И ЗА ЛАУТЕ, ВИОЛЕ, ВИОЛИНЕ, ХАРФЕ...

КАЖИ МУ ДА ПРЕЂЕ НА СТВАР!

...КЛАВСЕНЕ, ОБОЕ, ПРАНГИЈЕ, ФЛАЈОЛЕТЕ, ФРУЛЕ, БРЕТОНСКЕ ГАЈДЕ...

НА СТВАР!

КАЖЕ ДА ЋЕ НАС ОДВЕСТИ КОД ПРИНЦА!

РАДУЈТЕ СЕ, ГОСПОДИНЕ СПИЛОРЧО!

КО КАЖЕ ПРИНЦ, КАЖЕ **ЗЛАТО!**

ЗЛАТО... И **ВЛАСТ!**

МОЛИМ?

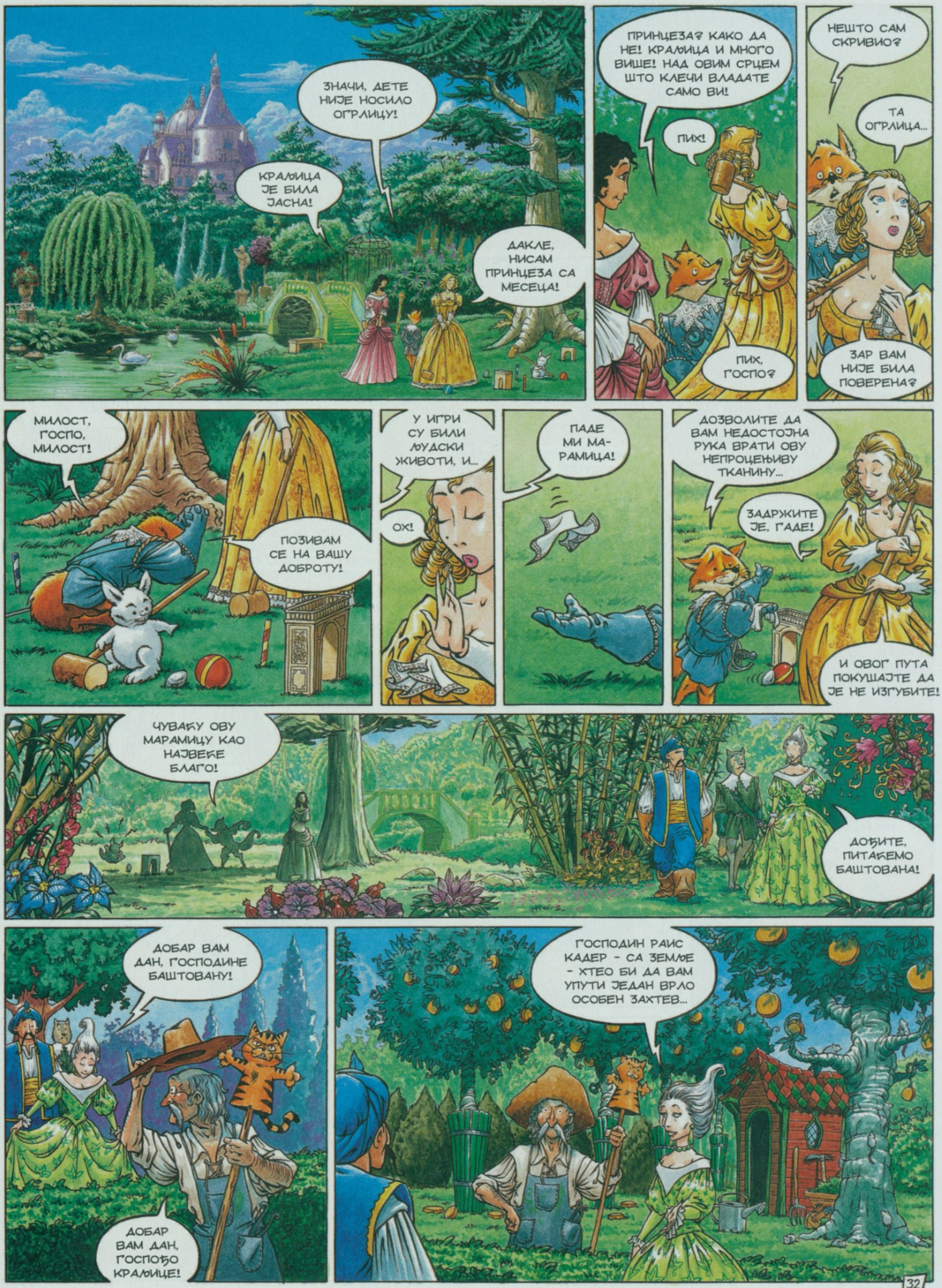
ЗНАЧИ, ДЕТЕ НИЈЕ НОСИЛО ОГРЛИЦУ!
КРАЉИЦА ЈЕ БИЛА ЈАСНА!
ДАКЛЕ, НИСАМ ПРИНЦЕЗА СА МЕСЕЦА!
ПРИНЦЕЗА? КАКО ДА НЕ! КРАЉИЦА И МНОГО ВИШЕ! НАД ОВИМ СРЦЕМ ШТО КЛЕЧИ ВЛАДАТЕ САМО ВИ!
ПИХ!
ПИХ, ГОСПО?
НЕШТО САМ СКРИВИО?
ТА ОГРЛИЦА...
ЗАР ВАМ НИЈЕ БИЛА ПОВЕРЕНА?
МИЛОСТ, ГОСПО, МИЛОСТ!
ПОЗИВАМ СЕ НА ВАШУ ДОБРОТУ!
У ИГРИ СУ БИЛИ ЉУДСКИ ЖИВОТИ, И...
ОХ!
ПАДЕ МИ МАРАМИЦА!
ДОЗВОЛИТЕ ДА ВАМ НЕДОСТОЈНА РУКА ВРАТИ ОВУ НЕПРОЦЕЊИВУ ТКАНИНУ...
ЗАДРЖИТЕ ЈЕ, ГАЂЕ!
И ОВОГ ПУТА ПОКУШАЈТЕ ДА ЈЕ НЕ ИЗГУБИТЕ!
ЧУВАЋУ ОВУ МАРАМИЦУ КАО НАЈВЕЋЕ БЛАГО!
ДОЂИТЕ, ПИТАЋЕМО БАШТОВАНА!
ДОБАР ВАМ ДАН, ГОСПОДИНЕ БАШТОВАНУ!
ДОБАР ВАМ ДАН, ГОСПОЂО КРАЉИЦЕ!
ГОСПОДИН РАИС КАДЕР - СА ЗЕМЉЕ - ХТЕО БИ ДА ВАМ УПУТИ ЈЕДАН ВРЛО ОСОБЕН ЗАХТЕВ...
32

УЗАЛУД СЕЧЕМ И СЕЧЕМ, УВЕК ПОНОВО НИЧЕ...

ПРАВА НЕСРЕЋА!

РЕЦИТЕ АКО НИЈЕ НЕУМЕСНО...

ШТА ЗАПРАВО НАМЕРАВАТЕ С ТИМ?

ДВАДЕ-СЕТ ДЕ-ВЕТ...

УУУФ!

...И ТРИ-ДЕСЕТ!

СВЕ ОСТАЛО ЈЕ ЗА ВАС!

ОВИМ МОЖЕ ДА СЕ КУПИ ИНДИЈА!

И ПЕРУ!

ПА, СТАРИ ҐУСАРУ... ОВОГ ПУТА ИМАТЕ СВОЈЕ БЛАҐО!

EL HAMDULIL'LAH! НЕВЕРНИЧКА АРМАДА УСКОРО ЋЕ ПЛОВИТИ КА МАРАКАИБУ!

А КАДА БУДЕМ НАШАО СВОЈУ ЈАСМИНУ, СВИ ЋЕТЕ БИТИ ПОЗВАНИ НА РАСКОШНУ ПРОСЛАВУ НАСПРАМ КОЈЕ И НАЈИЗДАШНИЈИ САТРАПИ ИЗҐЛЕДАЈУ БЛЕДУЉАВО! БИСЕР МЕЂУ ПИЈАНКАМА! МАЈКА СВИХ НУБА*!

ХОЛА!

ДА ЛИ БИСТЕ ПОШЛИ СА МНОМ ДО АМФИТЕАТРА?

СКУПШТИНЕ СУ ЗАВРШИЛЕ РАД!

33

* АЛЖИРСКА ВОЈНА МУЗИКА

ЈЕДНОГЛАСНОМ ОДЛУКОМ СКУПШТИНА, СЕНАТА, ЈУВЕНАТА И ОДБОРА МЕСЕЧЕВИХ ЧЕТРВТИ, УСВОЈЕНЕ СУ ТРИ СЛЕДЕЋЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ:

PRIMO: ПОСЛАТИ У СЕРЕНИСИМУ ПОРУКУ МИРА И ДОБРОДОШЛИЦЕ...

ДОТИЧНА ПОРУКА ИПАК ЋЕ САДРЖАТИ УЧТИВ - АЛИ ОДЛУЧАН - НАЛОГ КОЈИМ СЕ ЗАХТЕВА ТРЕНУТНО ОСЛОБАЂАЊЕ ГРАЂАНА ЗЕМЉЕ КОЈЕ ГОСПОДИН ДРЖИ У СВОЈОЈ ВЛАСТИ!

ТО ЗНАЧИ ДА ЋЕМО УСКОРО ВИДЕТИ АНДРЕА И ШАЉИВКА?

НАДАЈМО СЕ!

НЕ БРИНИТЕ...

АКО СЕ ПРИНЦ ОГЛУШИ О ЗАХТЕВ, ИЋИ ЋЕМО ДА ИХ ИЗБАВИМО!

SECUNDO: НАПРАВИТИ ВЕЛИКУ ПРОСЛАВУ У ЧАСТ ПОВРАТКА ПРОГНАНИКА!

АЛИ, У СЛУЧАЈУ ДА ОНИ ИМАЈУ МРАЧНЕ НАМЕРЕ...

ТРЕБА ОБЕЗБЕДИТИ ОДБРАНУ КРАЉЕВСТВА!

СХОДНО ТОМЕ:

TERCIO: НАЋИ ГОСПОДАРА ОРУЖЈА КАКО БИ ОБНОВИО КОРПУС МЕСЕЧЕВИХ КАДЕТА!

ХОЋЕ ЛИ НАМ НЕКО НАЈЗАД РЕЋИ КО ЈЕ ТАЈ ГОСПОДАР ОРУЖЈА?

ЗЕМЉАНИН, КОЈИ ЈЕ НЕКАД ДАВНО ДОШАО КОД НАС НА ЈЕДНОЈ ЧУДНОЈ МАШИНИ!

ИЗУЗЕТНО БИЋЕ!

У ИСТИ МАХ ПЕСНИК...

ФИЛОЗОФ...

ОБРАЗОВАН...

НАУЧНИК...

БРИЉАНТАН...

ХРАБАР...

УГЉАЂЕН...

И КАКАВ БОРАЦ!

КАД САМ СЛУЖИО ПОД ЊИМ, У КАДЕТИМА, ЈЕДНОГ ДАНА САМ ЈЕ ПОТУКАО...

ДА, ДА, ЗНАМ... ПЕДЕСЕТ!

ОВО ЈЕ, БЕЗ СУМЊЕ, ХВАЛИСАЊЕ!

ОВЕ СУ МЕ ПОХВАЛЕ ОСТАВИЛЕ БЕЗ ДАХА!

КОПКА МЕ ДА ВИДИМ ДА ЛИ ЈЕ ТАЈ ЧОВЕК НА ВИСИНИ СВОГ УГЉЕДА!

ДОН АРМАНДО...

А ДА ОДЕМО И УВЕРИМО СЕ САМИ?

ДОН ЛОПЕ?

БАШ ХТЕДОХ ДА ВАМ ТО ПРЕДЛОЖИМ!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

JODI

JODI JE U MODI

OD MINAKVE SAMO TAKVE

JEDAN JODI OBEZBEĐUJE ORGANIZMU
POTREBNU DNEVNU KOLIČINU JODA

94509

ПОМИЦАЉКА

ТРАКТ
ЛАУРА
УЖИНА
МИРИС
ПРОСО

Петословне појмове помакните лево-десно како бисте у три узастопне усправне колоне добили називе главних градова држава у северној Африци ■

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

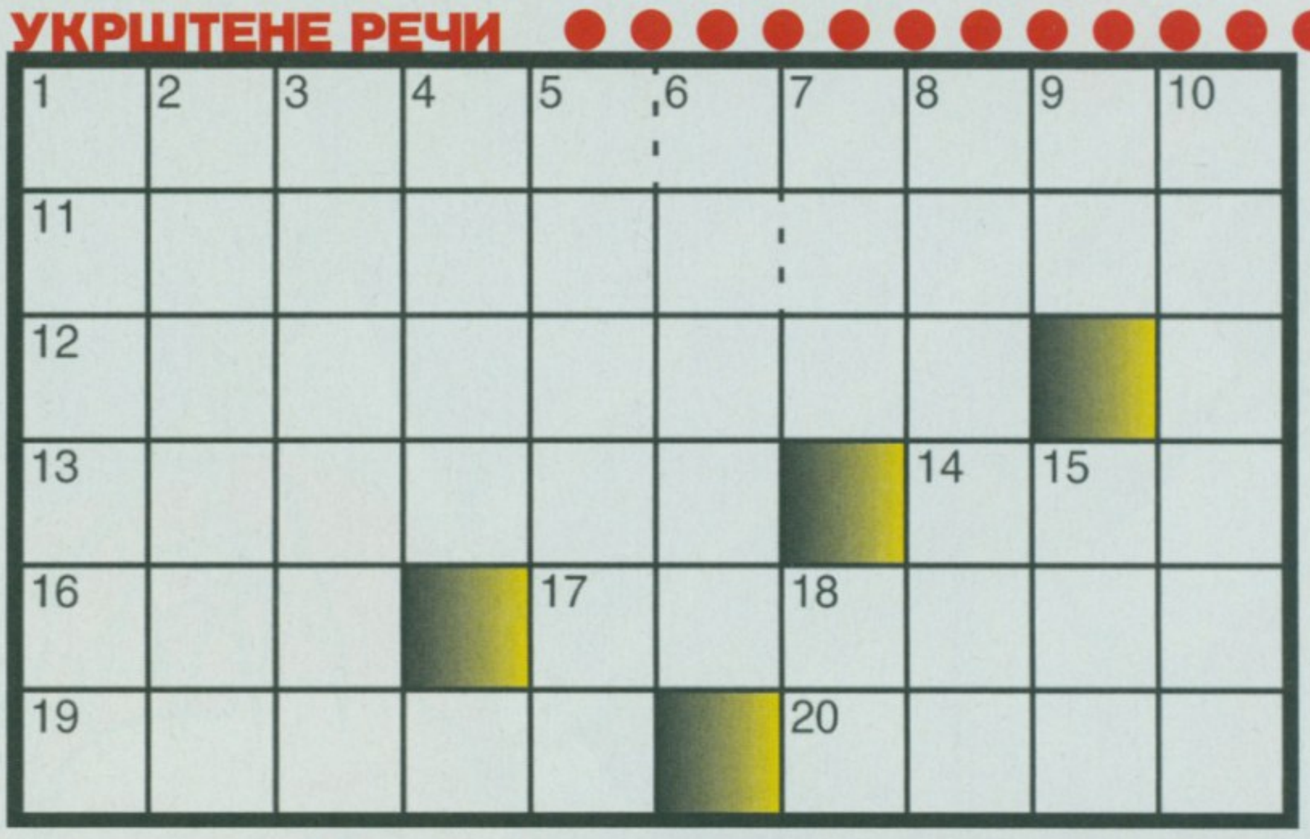

ВОДОРАВНО: 1. Бразилски писац са слике, 11. Амерички глумац рођен у Мексику („Грк Зорба"), **12.** Заповедник чете од сто војника, **13.** Расплодни вепар, **14.** Омладински рукометни клуб (скр.), **16.** Инослава одмила, **17.** Руски шаховски велемајстор, Анатолиј, **19.** Један од главних састојака чоколаде, **20.** Премда, макар ■

УСПРАВНО: 1. Књижевник који пише поезију, **2.** Уређај за пријем радио-таласа, **3.** Дан у седмици, **4.** Страно женско име, **5.** Прилично ниско, **6.** Новац, ситан новац (шатр.), **7.** Стара мера за течност, **8.** Један континент, **9.** 14. и 10. слово азбуке, **10.** Као оно, **15.** Временски термин, **18.** Рударски институт (скр.) ■

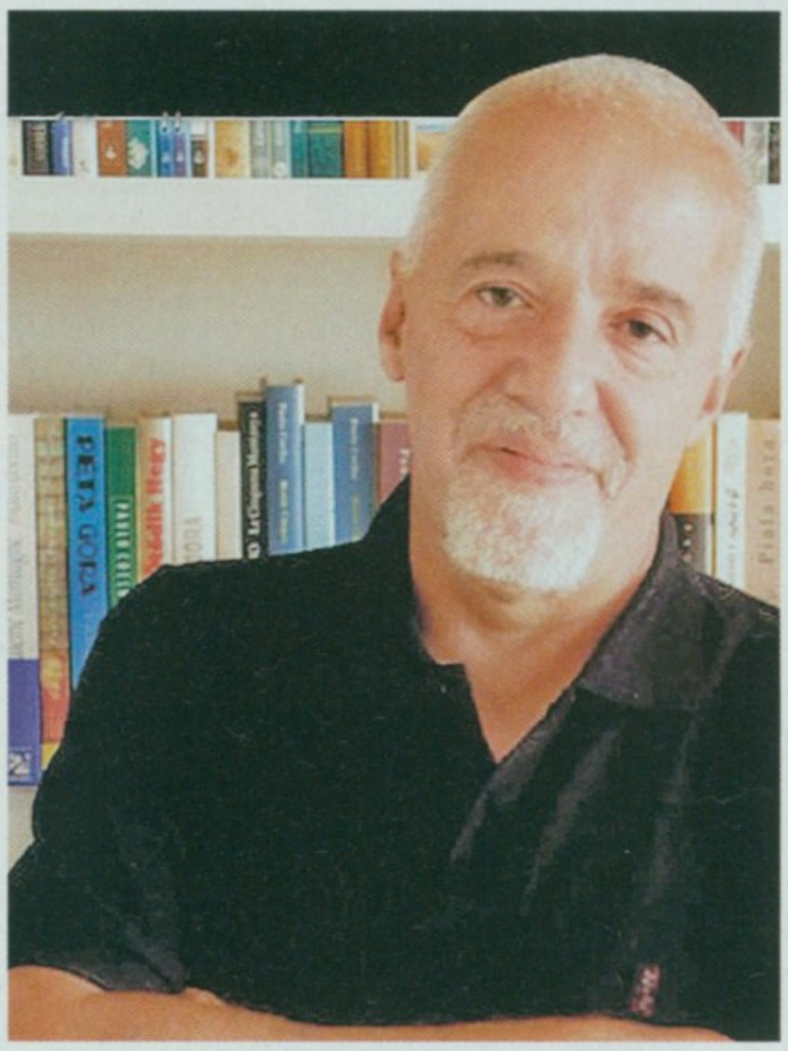

Број црних поља у сваком реду или колони означен је у заградама на крају описа.

ВОДОРАВНО: 1. Цвет са слике (0), 2. Такмичари у једном борилачком спорту – Пети самогласник (1), **3.** Заварено место на металу – Морски сисар (1), **4.** Онако велико (0), **5.** Симбол тантала – Први човек по Библији (1), **6.** Ознака за обим – Замало (1), **7.** Надимак Здравка Чолића – Друго слово (2), **8.** Фалсификати, имитације (0), **9.** Национални олимпијски комитет (скр.) – Неугодан осећај (1), **10.** Козачки старешина (мн.) (0) ■

УСПРАВНО: 1. Прах који стварају црви гризући дрво (0), **2.** Име глумице Жигон – Омотач (1), **3.** Боја у картама – Ликовно уметничко дело (1), **4.** Два сугласника – Зглоб на руци – Ознака за метар (2), **5.** Јапански борилачки спорт – Славна шведска музичка група (1), **6.** Аутомобилска ознака за Малту – Дедалов син – Артикулисани звук (2), **7.** Врста возила (мн.) (0) ■

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

Дечије одељење „Чика Јова Змај"
Хиландарска 7
11000 Београд
тел: 32 38 631
e-mail:
zmaj@bgb.org.yu

Дечије одељење Библиотеке града Београда свим читаоцима „Политикиног Забавника" који са собом понесу купон даје попуст приликом уписа од 33 одсто.
Дођите, дружите се с нама, учите, забавите се, радујте се, откривајте светове који су вам мало знани а који вас могу одвести незнано куда...

БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА
33%

СКАНДИНАВКА

		НЕПРОФЕСИОНАЛЦИ	ВРСТА КОМАРЦА	СЛАВНИ ФУДБАЛЕР, МИШЕЛ	ЕЛЕКТРОН	БРАЗИЛСКИ ВЕЛЕГРАД
	ЈЕДИНИЦА ЗА ЈАЧИНУ СТРУЈЕ	А			Е	Р
	РЕДИТЕЉ ЛУЈ	М			ИТАЛИЈА / МОДЕЛ ОБЈЕКТА	И
	ТВРЂАВА У ТЕКСАСУ	А	Л	А	М	О
	САЗВУЧЈЕ ТОНОВА	ЛИКОВНО ДЕЛО (мн.)	ОТАЦ ОДМИЛА / ПОТКРОВЉЕ	Т	А	Т	А	МУЗИЧАР ВОНДЕР
МАЛИ ГАЛ ИЗ СТРИПА (СКИКА)				Е			К	
ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТ				Р			Е	
ОЗНАЧИТИ ИВИЦЕ				И			Т	
ГЛАСНО ДИСАЊЕ У СНУ				АМПЕР / ИСТОК		АВЕНИЈА (скр.) / ОБИМ	А	В
АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ РОБЕРТ				И		О	НАЈЧЕШЋИ ВЕЗНИК	И

УКРШТЕНИЦА

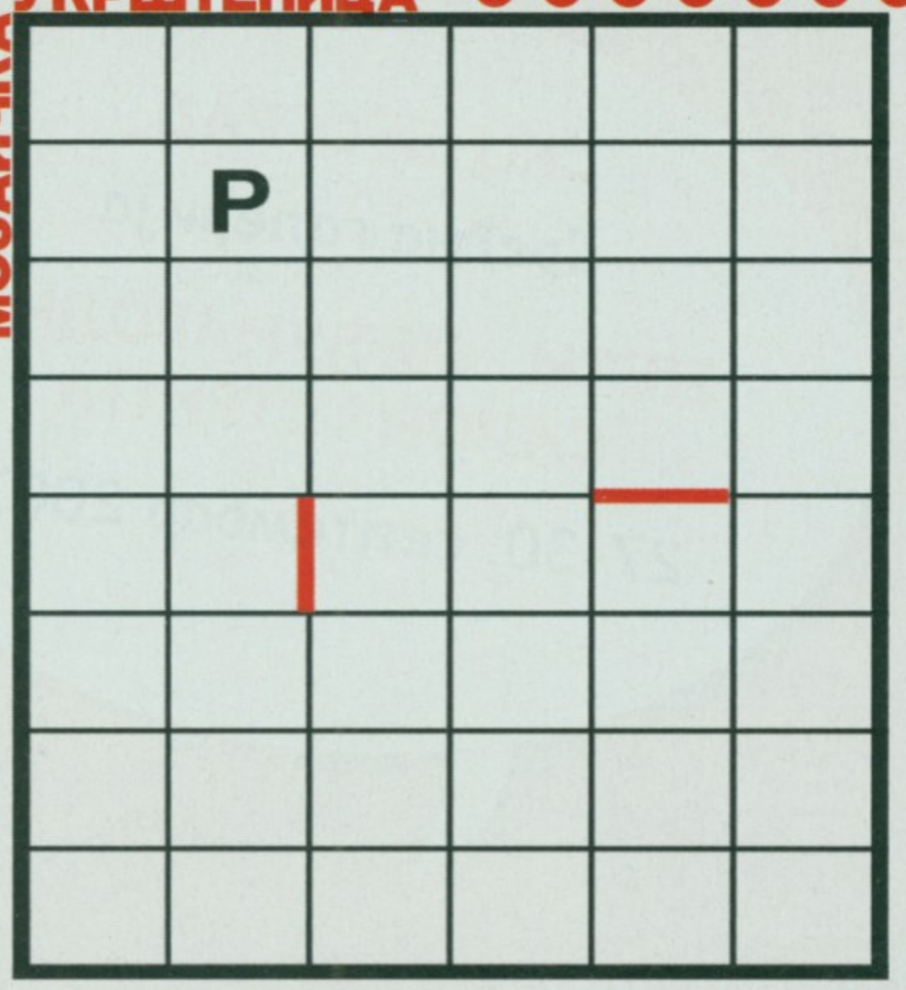

Речи из пописа распоредите у укрштеницу водоравно или усправно. Приликом решавања треба открити и положај осам „пречака” у укрштеници. За почетак уписано је једно слово и уцртане су две преграде.

АЛС, ВЕА, ВЕРН, ВРЕТЕНО, Д, ДВОЦЕВКА, ЕДИ, ЕНЕ, ИВЕРИ, ЛАРА, ЉЕ, Н, ЊОРКА, О, ОРДОНАНС, ПТИЦА, РАК, РЕАЛ, РЕКОРД, СВРДЛО, СТРПЉЕЊЕ, ТРАВАР ■

МОЗАИЧКА СКОК

П	Е	А	
М	В	И	
М	С	Ц	
О	С	И	
А	И		

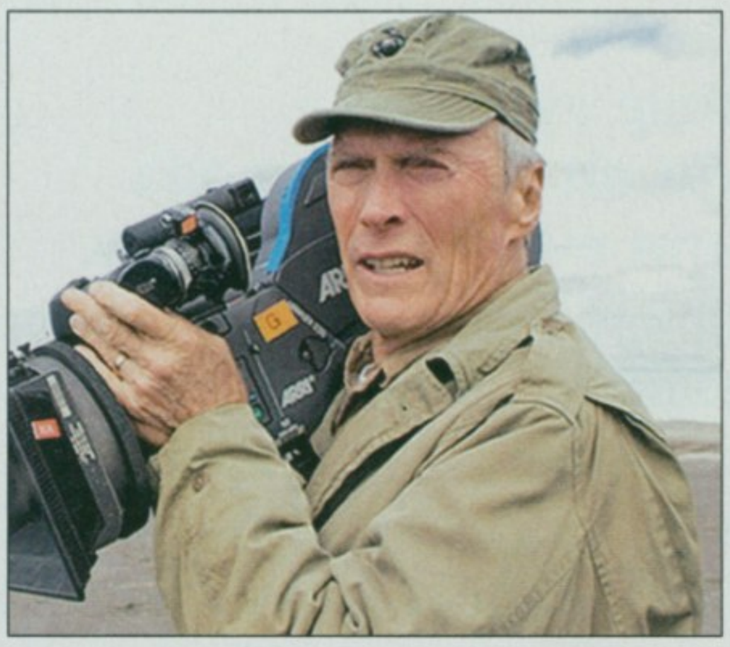

Крећући се по принципу скакача у шаху, прочитајте наслов новог филма Клинта Иствуда. Почетно слово сами откријте ■

ИСПУЊАЉКА

1	А	М	П	Е	Р	
2			Г	Р	А	М
3	О	К	А			
4	А	Р	А	К		
5			В	А	Т	О
6				С	А	Т

Тражене појмове упишите водоравно. У означеним пољима добићете још један одговарајући појам.
1. Жена која кампује,
2. Песничка форма афоризма (мн.),
3. Локалитет,
4. Варање у мањој мери, врдање,
5. Уводилац иновација,
6. Завршити писање

САБИРАЊЕ

А + Б - В + Г - Д = Г

Д - В + Г + А - Б = А

Г + Б - В + А - Д = Г

Слова замените цифрама од 1 до 5 како бисте добили исправан рачун ■

Решења на страни 65

СКЦ БЕОГРАД,
Срећна галерија

ПЕТИ МЕЂУНАРОДНИ САЛОН СТРИПА

27-30. септембар 2007.

КОНКУРС

ПРИЈЕМ РАДОВА НА КОНКУРС
ДО 1. 07. 2007.

Адреса:
СКЦ, Срећна галерија
МЕЂУНАРОДНИ САЛОН СТРИПА
Краља Милана 48
11 000 Београд
Србија

Пропозиције:

1. Право учешћа имају стрип аутори свих узраста из свих земаља света.
2. Радови такмичара млађих од 15 година биће жирирани независно од старијих учесника.
3. Кандидат може послати или донети лично само један рад у оригиналу или квалитетној копији, обима од 1 до 4 табле.
4. Одабир теме, жанра, ауторски приступ и формат табле за конкурс потпуно је слободан.
5. Рад може бити дело једног или више аутора.
6. Текст у стрипу мора бити на једном од језика народа бивших југословенских република или енглеском језику.
7. На конкурс послати личну биографију аутора или, ако је више аутора радило на стрипу (цртеж, сценарио, колор), биографију свих аутора појединачно, по следећим ставкама:
функција аутора (цртеж, сценарио, колор...), име и презиме, датум и место рођења, адреса сталног боравка, држављанство, број мобилног и фиксног телефона, *e-mail* адреса, назив рада, техника, година настанка дела, број страница (назначити пагинацију на полеђини).
8. Пристигли радови ће бити селектовани од стране жирија за велику изложбу Салона, за официјелне награде Салона и награде спонзора.

Награде:
GRAND PRIX САЛОНА (статуета Салона, диплома, 500 евра) * Награда за најбоље остварење у домену класичног стрип језика (плакета Салона, диплома) * Награда за најбоље остварење у домену алтернативног стрип језика (плакета Салона, диплома) * Награда за најбољи сценарио/идеју (плакета Салона, диплома) * Награда за најбољи цртеж (плакета Салона, диплома) * Специјалне награде жирија (дипломе) * Награде у категорији такмичара до 15 година (дипломе) * Награде издавача * Награде спонзора

Додатне информације на:
www.skc.org.yu; тел: 011/3602044; *e-mail:* skchappy@bitsyu.net

НАПИСАО
ТОМАШ
ПРОКУПЕК

ОБЛАЦИ

НАЦРТАО
ТОМАШ
ХЛУД

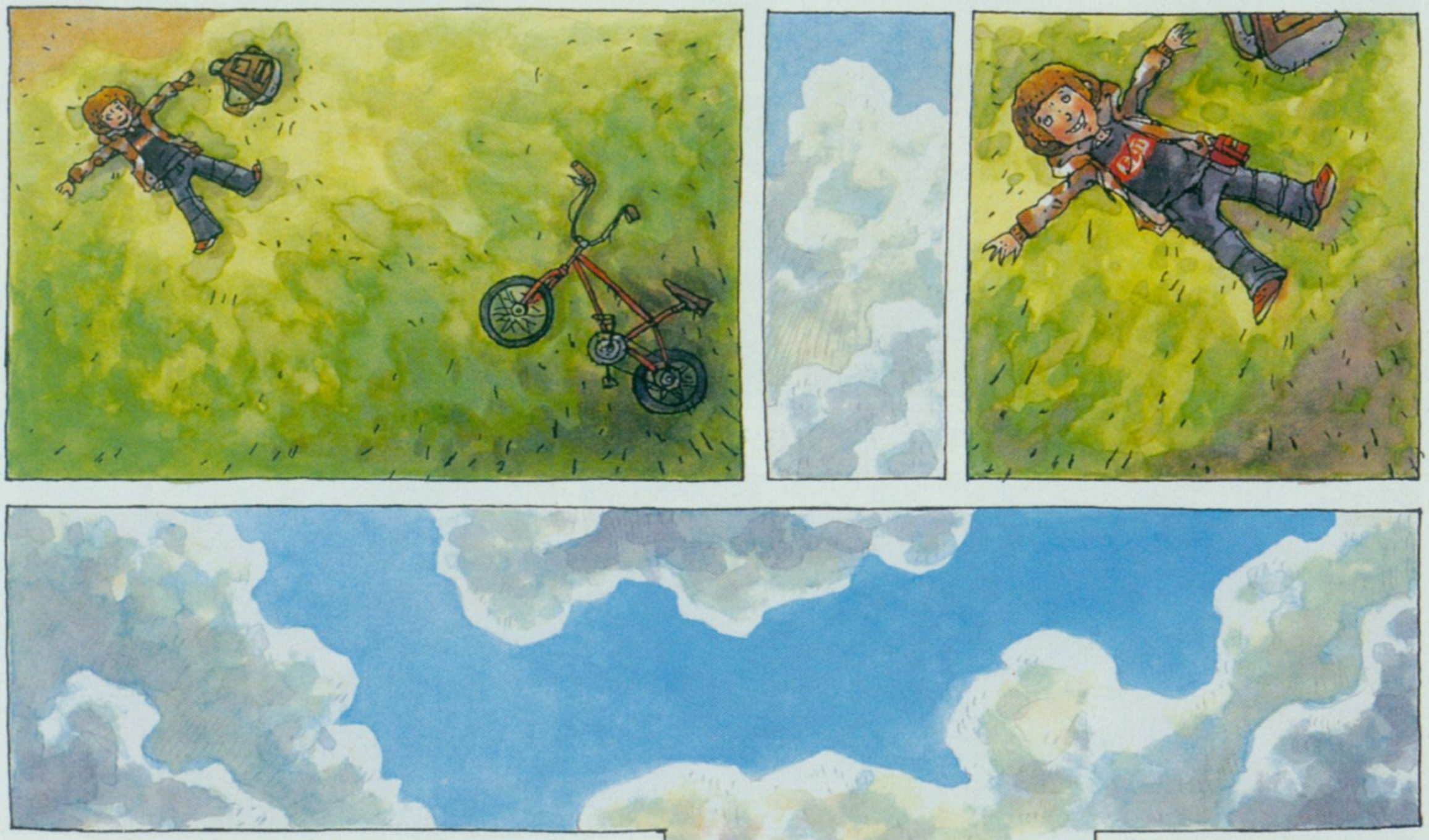

ОД ДЕТИЊСТВА ВОЛИМ ОБЛАКЕ
ВРЕМЕНОМ САМ НАУЧИО ДА ЧИТАМ ИЗ ЊИХ
ПОТРЕБНО ЈЕ САМО ДОВОЉНО СТРПЉЕЊА
?!!
НА НА НА НА НА
САДА САМО ЧЕКАМ

Овај стрип добио је „Забавникову” награду на прошлогодишњем 4. међународном салону стрипа у Београду

КРЕМ БАНАНИЦА

Пола века име чека

Мека пенаста посластица преливена чоколадом, чувена крем бананица, производ је који постоји више од педесет година, али нема име, а име је битно и треба јој хитно. Стога се с нестрпљењем очекује ко ће кумовати бананици

Ко је измислио бананицу?

Слатку, укусну посластицу измислио је мајстор древног заната Фрања Ваја, пореклом Мађар, рођен у Вршцу. Знање је стицао у Словачкој и Мађарској, а онда се вратио у свој родни град и од Француза Данијела Песмажуа преузео фабрику „Рода".

Већ 1938. године, каже прича, изумео је крем банану. За њу је од ондашњих власти као награду за нови производ добио 1,5 динара.

И за време Другог светског рата успео је да сачува „Роду" од рушења претворивши је у фабрику која је производила храну за потребе немачке војске.

Фабрику је 1945. године предао новим властима НФР Југославије, али је до свог одласка радио као мајстор правећи омиљену посластицу.

Од чега је направљена?

Омиљено жуто „тело" израђено је од висококвалитетних и природних сировина, као што је агар-агар који се добија из алги и даје бананици пенасту грађу. Прелив од чоколаде садржи 53 одсто какао делова, што јој даје препознатљив укус.

Тајну јединственог укуса у шали приписују „грешци у производњи" која је и за запослене у „Соко Штарку" до дан-данас остала „мала тајна".

Како се прави бананица?

Маса за прву пенасту бананицу рађена је од „живих" беланаца, а дневна производња била је 10 kg готовог производа. Ливење масе за бананицу рађено је искључиво импровизованим пластичарским фишецима од најлон кеса које су на једном крају биле избушене, и тако је ливена маса у отисак банане.

Тек 1965. године стигао је први МОГУЛ (машина за ливење бананица) и престало је ручно ливење.

Агар-агар, морска алга која се и дан-данас користи за желирање бананице, долазила је у танким, дугачким и сушеним тракама. Она се затим потапала у воду, бубрила и додавала у масу за крем банане.

У почетку је преливање бананица чоколадном масом рађено ручно, на такозваним ГИТЕРИМА, а онда је 1960. године набављена прва машина за преливање чоколадне масе.

Ову причу испричао нам је брачни пар Тома и Љуба Ћирић који су из ђачке клупе па све до пензије били у „Соко-Штарку". Љуба је 35 година радног века провела у кувању масе за бананицу, најлепши производ „Соко-Штарка".

Једина права

Облик крем бананице није се мењао од првог дана њеног настанка.

У Србији годишње се поједе 66 милиона „Соко-Штаркових" крем банана ■

СЛАТКИ КУВАР

Поводом 85 година постојања, „Соко Штарк" вам поклања део личних, малих тајни слатког кулинарског умећа. За вас смо одабрали и припремили најбоље и тако је настао Tips&Tricks, „Соко-Штарков" слатки кувар.

„ШТАРКОВА" САЛАМИЦА СА КРЕМ БАНАНИЦАМА

1 чаша шећера
125 g маргарина
10 кашика воде
1 кашичица какао праха
200 g млевеног „Соко-Штарковог" кекса „авала"
1 чаша млевених ораха
6 чоколадних бананица

Припрема 20 минута:

На тихој ватри ушпинујте шећер са маргарином и водом. Оставите да се мало расхлади да би се маса благо згуснула. Тада додајте какао, кекс и орахе. Масу добро сједините, па растањите на влажну крпу. Поделите је на шест делова и дуж сваког дела ставите по једну „Соко-Штаркову" чоколадну бананицу. Ухватите крпу за ивице и увијајте је тако да се од масе направи саламица. Ако имате обланде, уместо на мокрој крпи, масу растањите на мало поквашеној обланди и тако је увијте у саламицу. Оставите да одстоји неколико сати на хладном, а пре сервирања исеците на танке колутиће.

T&T

Шпиновање шећера звучи као неки озбиљан посао, али није тешко: у плиткој посуди, премазаној танким слојем маргарина, растопите шећер у мало воде, уз стално мешање да не загори. После првог кључа склоните са ватре. И то је то!

ТЕСТОВИ ЗА ЉУБИТЕЉЕ УМЕТНОСТИ

ШТА ВИДИТЕ НА СЛИЦИ?

Ремек-дела сликарства свако од нас посматра на свој начин, а то указује и на наше особине. Стога ево неколико тестова који ће објаснити главне одлике наше личности

ДА ЛИ СТЕ ВЕРНИ?

„Дама с хермелином" Леонарда да Винчија одмах зароби око посматрача и некако га тера да следи поглед жене.

1. Шта ова жена гледа?
а) Упразно
б) У неко велико огледало

2. Животиња у њеном крилу подсећа вас на...
а) Хир богатих људи
б) Матерински инстинкт

3. Женин осмех је...
а) Загонетан
б) Смирен

4. Која је преовлађујућа боја хаљине?
а) Црвена
б) Зелена

5. Рука жене је...
а) Сувоњава и нервозна
б) Заштитничка

6. Шта жена носи око главе?
а) Помодну траку
б) Знак да је у браку

7. Женина фризура је...
а) Необична
б) Чедна

8. Огрлица је...
а) Заводљива
б) Сувише велика

Решење

Ако имате већи број одговора под „а": ви сте „ваголаста" особа, па вас често привлачи оно што је забрањено, укључујући и преваре. Нпак, разазнали сте и креативни кад су оцењена у питању. Ако имате више одговора под „б": ви сте веома верна особа, држите се правила и ниште скрони емотивним изговима. Не заборављате на дужност и оданост.

ДА ЛИ ИМАТЕ ТАКМИЧАРСКОГ ДУХА?

Слика „Америчка поезија” (или „Космички атлетичари”) Салвадора Далија припада уметничком правцу надреализма и препуна је симбола који могу различито да се тумаче.

1. Две главне фигуре су...
а) Атлетичари који се такмиче
б) Два мушкарца која се воле

2. Торањ у позадини крије...
а) Благо око кога се ова двојица надмећу
б) Ништа, то је само незавршени споменик

3. Шта значи црна мрља на тлу?
а) Крв
б) Мастило

4. Шта значи фигура човека који седи лево?
а) Процењује такмичење
б) Размишља о свету

5. Акција се одвија...
а) На неутралном терену
б) Усред пустиње

6. Свећа на глави десне фигуре...
а) Симбол је победе
б) Симбол је памети

7. Из леве фигуре излази...
а) Једно древно божанство
б) Ништа, то је оптичка варка

8. На овој слици недостају...
а) Оружје
б) Жене

9. По чему се разликују две главне фигуре?
а) Један човек је светле боје коже, а други тамне
б) Један је наг, други је обучен

Решење

Ако имате више одговора под „а”: волите да волите главну реч, да се надмећете, а привлачне вас околности у којима можете да пружите најбоље од себе.
Ако имате више одговора под „б”: надметање није за вас. Више волите миран живот без невоља, па избегавате готово сваки изазов.

ДА ЛИ СТЕ УМИШЉЕНИ БОЛЕСНИК?

„Мали болесни Бахус” је Каравађов аутопортрет урађен у огледалу.

1. Какав осећај код вас буди модрикаста боја коже?
а) Сету
б) Тескобу

2. Младић је стиснут у раменима зато што се...
а) Боји сопствене способности заводљивости
б) Заводи гледаоца откривајући се постепено

3. Поглед малог Бахуса је...
а) Избуљен
б) Узнемирујући

4. Воће које држи наводи на помисао о...
а) Здравој исхрани
б) Мртвој природи

5. Бахусова уста су полуотворена зато што је...
а) Жедан
б) Похотан

6. Преовлађујућа боја слике је...
а) Сива
б) Зелена

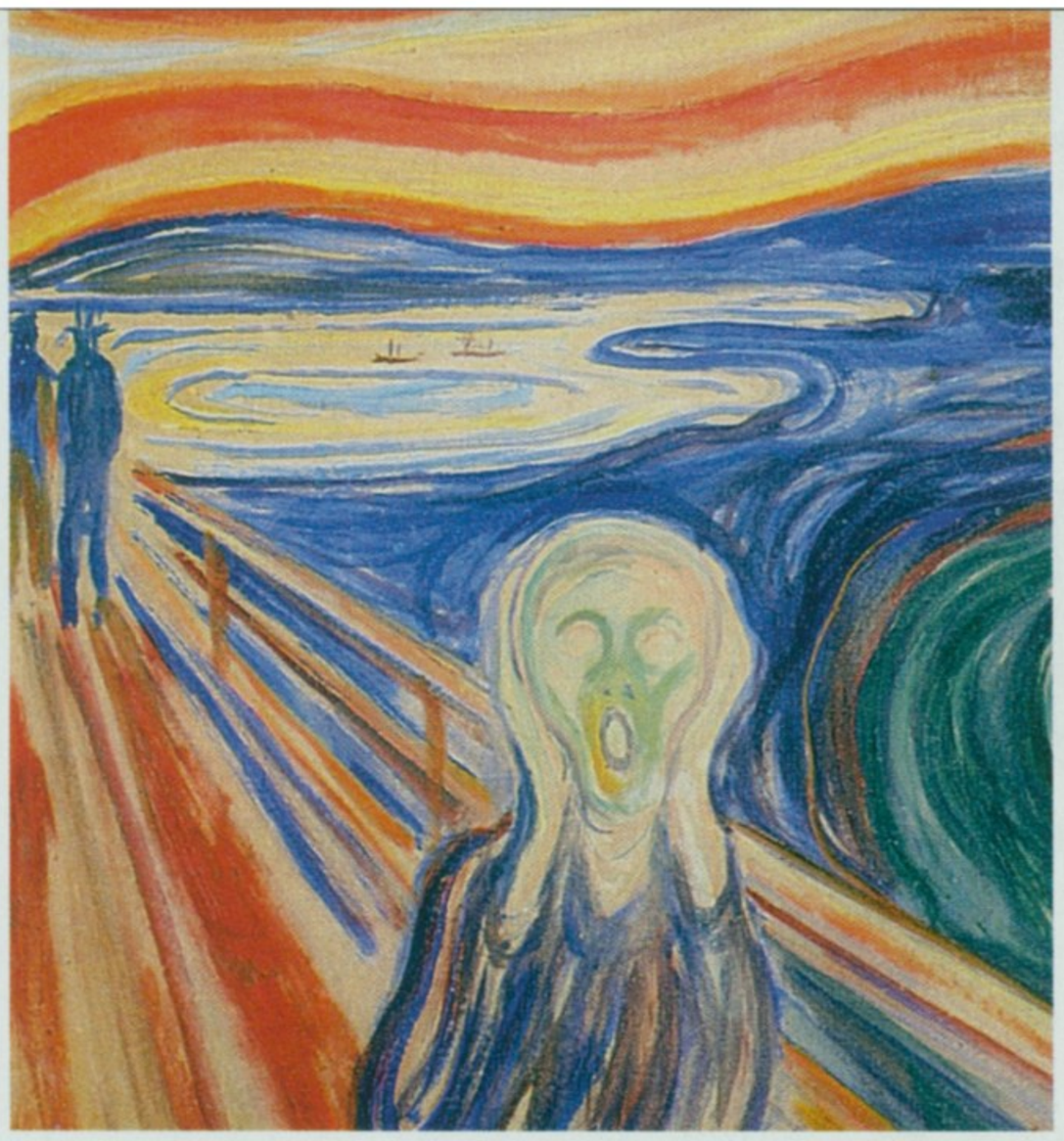

ДА ЛИ СЕ ПРЕТЕРАНО БРИНЕТЕ?

На слици „Крик" Едварда Мунка приказана је сцена коју је уметник стварно искусио.

1. Човек виче зато што је...
а) Уплашен
б) Присуствовао неком страшном догађају

2. Шта се налази испод ограде?
а) Провалија
б) Долина

3. Шта раде две фигуре иза човека?
а) Прате га на растојању
б) Шетају

4. Шта видите на тамној позадини?
а) Вртлог узнемирености
б) Надошлу реку

5. Човек хода по...
а) Опасној платформи
б) Дрвеном мосту

6. Човек је...
а) Ванземаљац
б) Болесник

7. Смеђа трака на десној страни је...
а) Препрека
б) Стуб моста

8. Сцена се догађа у некој...
а) Бајци
б) Нордијској земљи

9. Куда човек иде?
а) Ка ништавилу
б) Ка кући

Решење

Ако имате више одговора под „а": поневаљ сте сувише забринути. Често видите и непостојећу опасност, а своје страхове преносите у стваран живот.
Ако имате више одговора под „б": ви сте смирена особа која није склона нервози и забринутости. Трудите се да одржите тај мир и клоните се страхова.

7. На столу недостаје...
а) Бокал с вином
б) Тањир

8. Мишићи су му...
а) Напети
б) Сензуални

9. Одећа овог момка је...
а) Неуредна
б) Разуздана

Решење

Ако имате више одговора под „а": ви сте склони умишљању болести. Чим осетите неку неугодау, трчите код лекара и узмок свог стања тражите у најгорим болестима.
Ако имате више одговора под „б": болести вас не узнемирују претерано. Бринете о свом телу, а самим тим имате и добру психичку равнотежу.

ЖИВОТ ЈЕ БАЈКА

ЂУЗЕПЕ И ЂАВО

Иако се уз име италијанског виолинисте и композитора најчешће помиње ђаво који га је наводно надахнуо да напише чувену сонату названу „Ђавољи трилер", он се за живота углавном понашао као племенит човек, такорећи као анђео

„Једне ноћи 1713. године усних овакав сан: да сам склопио уговор с ђаволом, па ми се потом ђаво нашао на свакој услузи", испричао је композитор и виолиниста Ђузепе Тартини (1692–1770) астроному Делаланди који је све то и записао.

Ђузепе Тартини

„У том сну", наставио је композитор, *„све што бих пожелео, полазило ми је за руком. То ми је омогућавао мој помоћник. Усних тако да му дајем у руке виолину како бих видео хоће ли моћи да ми одсвира какву лепу мелодију. Колико се само изненадих када зачух тонове сонате, тако особене и толико лепе, изведене таквом вештином и мудрошћу да се нисам могао сетити ичега што би се могло с њом упоредити. Осетих неизмеран занос и задовољство, па остадох без даха. Пробуди ме то жестоко осећање и истога часа зграбих моју виолину у нади да пронађем бар део музике коју сам управо чуо у сну. Авај, узалуд. Комад који сам потом написао, истини за вољу најбољи је који сам икада написао, али је толико лошији од онога који ме беше узбудио да ми је дошло да разбијем виолину и заувек се одрекнем музике. Али, било ми је тешко да се лишим радости коју ми музика пружа..."*

На овај необични сан венецијанског музичара који је живео у 17. и 18. веку, надовезала се касније и легенда која се и данас може чути у Падови. Наиме, постоје људи који кажу да су у глуво доба ноћи у околини некадашње цркве Свете Катарине имали прилике да виде сенку жене која се креће тако да заправо изгледа као да плеше. Ову ноћну утвару још занимљивијом чини музика по којој она игра. То је нека тајанствена, нечувена музика. Други, пак, тврде да су видели сенку мушкарца обученог по моди из осамнаестог века како у заносу страсно свира виолину. Управо у том здању (данас Факултет за статистику Универзитета у Падови), сахрањени су својевремено Ђузепе Тартини и његова супруга.

Приче о Тартинијевом уговору с ђаволом – који га је наводно надахнуо да напише Сонату у ге-молу, познатију под називом „Ђавољи трилер" – распламсале су машту многих, па је тако једном приликом отворен Тартинијев гроб. Као што се могло претпоставити, гроб је био празан! Отуда и прича како се бившом црквом Свете Катарине ноћу шуњају духови Ђузепа Тартинија и његове супруге, бивше ученице, Елизабете Премаконе.

Ко је, у ствари, био Ђузепе Тартини?

Музичар, мачевалац, правник

Рођен у Пирану, у Истри, априла 1692. године, Ђузепе је био син трговца Ђованија Антонија Тартинија, пореклом из Фиренце, и Катерине Занграндо, даме племенитог порекла из једне од најстаријих и најбогатијих пиранских породица. Жеља Ђузепових родитеља била је да се њихов син прикључи фрањевачком реду, али младић није испунио њихова очекивања. Иако одличан ђак, од теолошке науке више су га привлачили часови музичке теорије, а пре свега виолине. Убрзо је превазишао све своје професоре. Исто је било и с мачевањем.

Истини за вољу, родитељи су покушали још једном да га приволе да као осамнаестогодишњак ступи у фрањевачки манастир, међутим, он је 1710. године уписао студије права у Падови како би постао адвокат. За Ђузепа Тартинија студије нису биле никаква потешкоћа. Његово памћење било је задивљујуће. Изучавао је и књижевност, филозофију, астрономију и теологију. Имао је довољно времена и за музику и за мачевање. Стално је ишчекивао згодне прилике за двобоје и.... увек побеђивао! Страст према мачевању постајала је из дана у дан све јача, тако да је

младић размишљао да оде у Париз или Напуљ како би постао учитељ мачевања.

Таман кад је решио да напусти Падову, судбина је одлучила да његов живот усмери у другом правцу. Заљубио се у своју ученицу музике Елизабету Премаконе, нећаку кардинала Ђорђа Корнара из Падове. Знајући да њихов брак неће наићи на одобравање, они су се тајно венчали и три године успели да сачувају ту чињеницу као тајну. Кад је сазнао да се његова нећака удала за правника и виолинисту који воли да се мачује, кардинал је наредио да га ухапсе и прогнају из Падове. Елизабету су силом одвели у манастир. Тартинијеви родитељи били су очајни.

Тајанствени музичар иза завесе

Преобучен у луталицу, Ђузепе Тартини побегао је право у Рим, а онда му је понуђено уточиште у манастиру у Асизију. У манастирском окриљу поново је открио чари музике, али променио је навике: са оцем Боемом, одличним оргуљашем који му је био учитељ, изучавао је музичку теорију. Променио је и нарав: постао је скроман и повучен. После две године проведене у манастирском миру, добро скривани Ђузепе Тартини ипак је откривен... Прочуло се да у фрањевачком манастиру у Асизију живи ходочасник који прекрасно свира. Међутим, нико није могао да каже ко је он заправо, будући да је увек свирао скривен иза завесе. Једном приликом дунуо је ветар и пред публиком се, главом и брадом, појавио Ђузепе Тартини.

Страх да ће поново бити ухапшен, убрзо је нестао. Кад се 1715. године нашао у Падови, сазнао је да је његова супруга Елизабета у манастиру. Али, будући да је кардиналова оптужница тада већ била ван снаге и да су му греси опроштени, правник и виолиниста Тартини схватио је да више нема никаквих препрека да он и Елизабета наставе да живе заједно као муж и жена. Његова срећа била је потпуна јер се у Кремони усавршавао код виолинисте Гаспара Висконтија.

Кад су Ђузепе и Елизабета позвани да присуствују једној свечаној музичкој приредби у Венецији, Тартини није слутио да је то још један преломни тренутак у његовом животу. Јер, тада је чуо славног виолинисту Верачинија и закључио да његово свирање још није довољно добро. Своју супругу, незадовољну и љутиту, одвео је у Пиран своме брату да је чува, а он је отишао у Анкону где се потпуно посветио свирању. Проводећи дане уз виолину, изумео је нову технику свирања овог музичког инструмента и постао виртуоз каквог до тада нико није чуо.

Године 1721. Тартини је постао концертмајстор оркестра Светог Антонија у Падови у коме је било четрдесет музичара, од којих шеснаест певача. Са својим пријатељем челистом Антонином Вандинијем у Прагу је открио нове виолинисте као и начин на који би музика могла још боље да буде одсвирана на овом инструменту. Тартини је написао чак сто двадесет пет концерата за виолину, као и концерте за виолу да гамба (виолончело), виолу и флауту, затим симфоније и сонате: тридесетак соната за соло виолину, за виолину и басо континуо, за две виолине и басо континуо.. Написао је многе списе о уметности свирања виолине. Добијао је бројне позиве да наступа у иностранству, али све их је одбио. О Тартинијевом свирању испредале су се бајке: тврдили су да он на виолини не свира, већ пева...

Учитељ нација

Неуморни Тартини у Падови је 1728. године основао музичку школу из које су потекли многи велики изванредни виолинисти. Тартинија су називали учитељем нација, јер су у његову школу долазили и млади музичари из других земаља. Ђузепе је био познат по љубазном опхођењу. Између осталог и по томе што је увек налазио нежне речи за своју супругу која је била осведочена свадљивица, набусита и непријатна особа. Познато је да је Тартини издржавао неколико сиромашних породица и школовао сирочад такође о свом трошку. Иначе, ко год да је желео да учи да свира виолину, а није имао новца да плати скупе часове музике, могао је слободно да се обрати Тартинију – он је подучавао без надокнаде.

Кад је остарио, Тартини је оболео од скорбута. Добио је и гангрену. На вест о Тартинијевој болести, Нардини, његов најдражи ђак, сместа је кренуо из Ливорна. Остао је поред учитеља док није издахнуо. Тартини је умро 26. фебруара 1770. године и сахрањен је у цркви Свете Катарине у Падови. Сва дела оставио је свом заштитнику грофу Турн-Таксису и да објави његов „Трактат о звуку". Ђузепе Тартини, који је сам испричао причу о томе како је склопио уговор с ђаволом, у животу се понео као племенит човек, такорећи као анђео ■

Мирјана Оџић

Илустровао Милан Антанасијевић

Музеј науке у Лондону

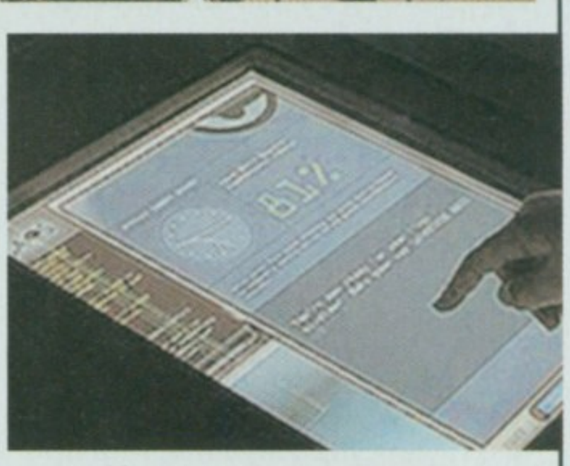

Интерактивни екран

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Лутка са камером у левом оку

ШПИЈУНИРАЊЕ БЕЗ ШПИЈУНА

Да ли је могуће живети животом тајног агента 007 бар један дан? Свакако! Али само ако се нађете у Лондону и имате између осам и дванаест година

Деца обично воле да се играју приватних детектива и шпијуна, да викну: „Руке увис!", да буду непобедиви, најлукавији, најхрабрији, а изнад свега опремљени уређајима из будућности да би се осећали као Џејмс Бонд, непревазиђени тајни агент 007. Кад деца порасту и примете да је шпијунирање део стварног и немилосрдног света, те да су припадници тајних служби распоређени око њих како би их шпијунирали, већину прође воља за подражавањем правих шпијуна већ се ограниче да гледају „Великог брата" на телевизији...

Зато је управо деци узраста од осам до дванаест година намењена изложба у лондонском Музеју науке која носи назив „Наука о шпијунирању" („The Science of Spying"). Ова недавно отворена изложба привукла је велику пажњу публике, а биће отворена током читавог пролећа и лета. Јавност је подељена: треба ли децу учити шпијунирању? Шта је заправо шпијунирање?

Иако аутори поставке тврде да је реч о интерактивној изложби за најмлађе, примећено је да се родитељи радо прикључују својим малишанима, те да нису само посматрачи. „Наука о шпијунирању" пружа увид у свет тајних агената и истражитеља на неуобичајен, односно непосредан начин. Посетилац изложбе изненада бива убачен у један потпуно другачији живот и та пустоловина траје неколико сати. На улазу добија лажне исправе, односно лажни идентитет и опрему која му је потребна да би обавио посао шпијуна на делу. Осим што је наоружан добром опремом, лажни шпијун треба да зна да ће му умеће логичког расуђивања ипак спасти главу или помоћи да „среди" неваљалце...

Онај ко мисли да ће у лондонском Музеју науке затећи застарелу шпијунску опрему, грдно се вара. Није реч ни о каквом историјском погледу на овај посао. Нема, дакле, ни Мате Хари, ни њених нешто млађих следбеника. Ако би се овим поводом у музеју којим случајем задесио неки Џејмс Бонд, био би пријатно изненађен. На располагању би му били најсавременији системи за комуникацију помоћу шифара, те готово незамисливи фотографски апарати који истовремено снимају слику и тон, као и скенер за мењање личних података у исправама. Нашла би се ту и жвака помоћу које се мењају и отисци прстију... Као у „Немогућој мисији"!

Али, „Наука о шпијунирању" не нуди само опрему: реч је о могућности да се стварност посматра по другом кључу, да се чита и „дешифрује" на други начин. Зато је деци омогућено да се у пола игре зауставе и да упитају кустосе због чега заправо некога прате, зашто је шпијунирање потребно, или нешто слично; имаће прилику да добију одговор од бивших службеника Интелиџенс сервиса. А испитивање отисака зуба на јабуци, пљувачке на чаши, постаје једноставан посао за свако дете!

„Наша намера није да величамо шпијуне, већ да покажемо да је шпијунирање некада био посао тајних служби безбедности, а данас сви шпијунирају све", рекао је у разговору за Би-Би-Си један од стваралаца поставке.

Дакле, и деца морају да знају да нова технологија омогућава да сви будемо надзирани и то више није никаква уметност ни посебна вештина. Па ни пустоловина ■

М. О.

ВолиМ да ЧитаМ!

Апсолутно ја, Клариса Бин

Читајући роман и сликовницу о бескрајно занимљивој и духовитој девојчици Клариси Бин, упознаћете њену велику породицу, кренути у авантуру у којој ћете заједно решавати праву велику школску мистерију и ући у свет... који ће вам бити веома познат...

Чудесне трансформације

Предмети који нас окружују створени су на чудесан начин. Откријте неке од најзанимљивијих тајни: како се праве фармерке, брод у боци, шарена паста за зубе, плишане меде, сладолед... Књига за радозналце свих узраста. Духовита и богато илустрована! Енциклопедија која вам открива чуда наизглед обичних предмета!

Beli Put
Izdavačka kuća

Дивљи дечаци

Дружину дечака (и једну девојчицу!) уједињује страст за фудбалом. Имају заједничку жељу да успеју, да се никада не предају. То су приче о пријатељству, правом такмичарком духу, ривалитету, победи и поразу. Ово није измишљена прича – **ово је стварно!**

Beli Put
Izdavačka kuća
www.beliput.co.yu

ПОСЕТИТЕ НАШУ КЊИЖАРУ!

planet multimediacenter
Зелени венац, Југ Богданова 8а, 11 000 Београд
Радно време: 9 - 22 h, радним даном и викендом
98832

О НАЈМАЊЕМ НА СВЕТУ

Лесли Крофорд

Година 1969, крупни план Крофордових који доручкују за столом од беле пластике прошаране светлуцавим зрнцима боје злата. Малколм и Шила Крофорд прелиставају „Денвер пост", пијуцкају „фолџерс" кафу и, свесни штетности холестерола, уз јаја пржена с кобасицама штедро наносе маргарин на јутарњи тост.

Деца су обузета свако својим следовањем „капетана кранча" са бананама, двоје од троје дури се због изгубљене расправе око тога коме припада наградна пластична слагалица из паковања „кранч" житарица. (Уколико у недоумици у погледу срећног добитника обратите пажњу на самозадовољни кез старијег од два брата.)

Типична америчка породица, рекло би се. Да није једне појединости. Већ на први поглед лепо се види да је ту реч о некаквим сподобама – можда породици џинова из путујуће циркуске трупе?

Погледајте само колико су сви несразмерно већи од сточића за којим доручкују и столичица на којима седе. Разуме се – кад се мало боље загледа, види се да је реч о оптичкој варци. Ти људи у ствари су нормално грађени мада поприлично ниски и жгољави за амерички просек.

Једини разлог због кога се чини да су тако огромни јесте то што је сто за којим седе најмањи кухињски сто који сте у животу видели. Толико је сићушан да су принуђени да сви једу из истог тањира. Толико мали да, пре сваког оброка, морају да се договоре шта им је потребније, со или бибер, пошто нема места и за једно и за друго. Толико непојмљиво мали да једни другима говоре: „Молим те, додај ми оно зрно грашка."

До дана данашњег нико од нас деце није дошао до логичног објашњења шта је сто попут овеће пице с постољем не вишим од тридесетак центиметара тражио у нашој кухињи. Колико да би све било савршено јасно: уопште се није радило о столу намењеном искључиво нама, клинцима. Не. За тај сточић седала је читава породица, значи и одрасли.

Ни после више од двадесет година, колико је сточић опстао у нашој кући, ми, деца Крофордових, још нисмо ни корак ближе разрешењу тајне – на шта ли су наши родитељи мислили када су одлучили да га купе? Неће бити да се Малколм одушевио чињеницом да сваки божији оброк проведе с коленима пободеним у браду или да их је разгалила помисао како ћемо се на тако неприродно малом простору на крају сви на смрт испробадати виљушкама и ножевима.

Током година често се дешавало да нас гости, не слутећи зло, упитају: „Него, у чему је штос с тим вашим кухињским столом? Зашто тако мали?" „Мали?!", узвраћали смо запрепашћено, спремни да до последње капи крви бранимо част и углед породичног имена. „Мали?! Откуд вам то?"

Када смо нас троје стасали у осорне тинејџере, а наши родитељи се преко ноћи изродили у имбециле који говоре и раде ствари због којих нама дође да умремо од стида, немилосрдно смо их прогонили због тог њиховог смешног кухињског стола. „Зашто га се већ једном не отарасите?", понављали смо.

Да ли је могуће да нису видели колико нас то ругло од стола мучи? Да смо га се стидели толико да смо избегавали да у кућу позовемо чак и најближе пријатеље?

Можете, дакле, да замислите шок који сам доживела када сам, приликом недавне посете родитељима, видела да нашег сточића више нема. На његовом месту стајао је модеран, неки би рекли шик, стаклени кухињски сто са – удахните дубоко! – оквиром и ногама од црног кованог гвожђа и четири припадајуће столице. Осећај отуђености и издаје био је неподношљив. Са сузама у очима и кнедлом у грлу завапила сам: „Како сте само могли да нам приредите овако нешто?!"

Имају ли ти наши родитељи душу? За нас, њихову децу, крв њихове крви, тај сто био је светиња. Па, за њим смо провели сваки божији оброк наших детињстава. Види се колико је Малколму и Шили стало до нас, рођене деце, и наших успомена на срећне дане проведене у окриљу породице. Како су се само олако ратосиљали те драгоцености, наслеђа које би свако од нас радо преузео на чување и завештао сопственом потомству. Мајка је на то узвратила подсећањем на зановетања и оптужбе којима су они због тог истог стола били изложени годинама. Коначно су се, рекла је, опаметили и решили проклетиње – поклонили су га Војсци спаса. (Молим?! Да ли ме то уши варају: поклонили?!)

То вам је као са другарицом која би била супер риба само да оперише нос. А када она то коначно и уради, вама понестане речи од толике дрскости. На шта ли је та мислила када је одлучила да се реши онога што је највише чини оним што јесте?! Ви ту особу не познајете. Вратите ми моју стару другарицу! Вратите ми моје ругло од кухињског стола! Само што је касно за кукање. И нос и сто ишчезли су у неповрат. Сви су изгледи да наше породично благо сада краси кухињицу неке узорне породице кепеца из Омахе.

Баш као и већина људи, и ја бих волела да је живот сличнији породичној ТВ серији, рецимо, „Брејдијеви-ма", у којој на крају сваке получасовне епизоде иде охрабрујућа морална поука. Да је повест о сточићу Крофордових којим случајем преточена у сценарио за „Брејдијеве", будите сигурни да најмањи кухињски сто на свету не би завршио у Омахи.

КУХИЊСКОМ СТОЛУ

(Пошто би га Боби и Синди кришом продали на распродаји испред комшијске гараже, Алисин момак, онај што је по занимању месар, набасао би на њега у продавници половне робе и у последњем тренутку га откупио.)

Завршни кадар: мама и тата Брејди и деца на окупу у дневном боравку. (Какав су само осећај за стил ти људи имали, какав склад жутомрких тонова у дневном боравку те ТВ породице! Сећате се оне угаоне гарнитуре и ултрамодерног степеништа?) Мајк и Керол се грле – у реду, то двоје прототип су малограђанштине *made in USA* – али, с друге стране, не може се порећи: мама и тата знали су шта је страст.

Камера потом следи родитељски продорне погледе упућене деци који значе: „Шта смо вам рекли?" Крупни план Џен, Питера и остале деце Брејдијевих која скрушено зуре у чупави беж тепих. Питање: „Дакле, децо, можемо ли да закључимо како вас је ово искуство нечему научило?"

„Мамице! Татице! Како да не!", одговара добрица Марша. „Ништа није савршено у животу. И то је ОК, зато што се тако учимо да волимо друге, не упркос њиховим манама, него управо због њих."

У собу улеће Алис која објављује: „ОК, друштво, расположени за домаће колачиће са грудвицама чоколаде који се још пуше?!" Док кућном одзвања једногласно „Ура!", укућани се утркују да се домогну места за најмањим кухињским сточићем на свету.

Па шта ако се моја лична прича не завршава тако бајковито? И ја сам понешто научила од Брејдијевих. Рецимо, да треба уживати у ономе што имаш – чак и ругло од стола често је баш оно што неку породицу издваја од свих осталих. Куд ћете бољи пример за то од Стивове и моје спаваће собе, с подом неколико степени нагнутим на једну страну, збрда-здола скупљеног намештаја у дневном боравку или расклиматане старинске каде са ногарима у облику лављих шапа. Да будем искрена: да имам пара, поравнала бих ја под у спаваћој соби, купила неколико божанствених антиквитета за дневни боравак и уградила прескупи џакузи. Али, немам, и зато се својски трудим да будем што сличнија Марши, а што мање самој себи. До ђавола с недостижним савршенством, одох да умесим плех колачића са чоколадним мрвицама ■

Превела ***Мина Илић***

Илустровао Душан Павлић

Лесли Крофорд је новинарка из Сан Франциска и пријатељица „Забавника"

ЗАВОДЉИВИ ПЛАШТ

Не каже се случајно „шепури се као паун" мада многи не знају да раскошна лепеза коју мужјак пауна шири, посебно кад треба да заведе женку, није реп већ плашт, имитација репа. Паун, наиме, има сасвим обичан реп смеђе боје као и трбух, који је скривен испод 150 дугачких шарених пера смештених у низу одмах иза хрбата. Ова раскошна пера има само одрасли мужјак и то не током целе године: пауни који живе у вртовима и парковима губе их крајем септембра и поново добијају у априлу.

Да би привукао пажњу женки, мужјак подиже реп, раствара плашт у облику лепезе, спушта крила и лепеће њима и истовремено пушта продорне крике. На тај начин привлачи око себе групу женки које уз њега остају неколико дана. Он ће се парити са свима њима, а женке ће после саме да брину о јајима. У природним условима паунови живе у тропским шумама Индије ■

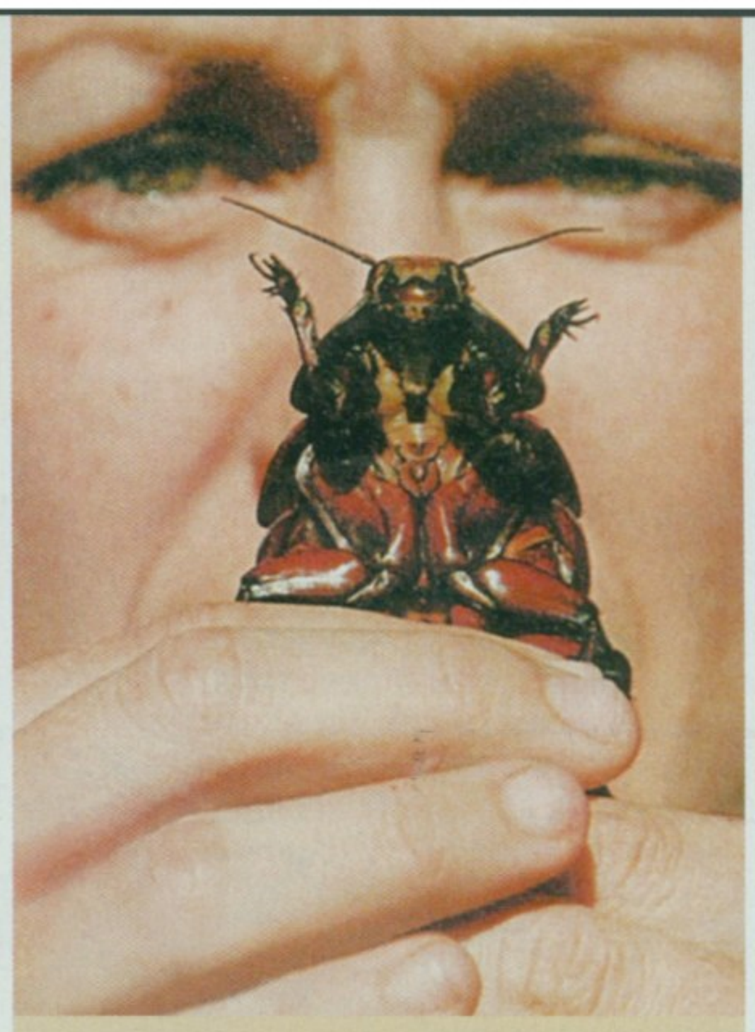

БУБАШВАБА, ЧУДО ОД ИНСЕКТА

Има их 3500 врста, а највећу међу њима, Macropanesthia rhinoceros, дужине око 13 cm, видите на слици. Ипак, можда нисте знали да бубашваба, за коју се сматра да је једно од најснажнијих и најприлагодљивијих живих бића на Земљи, може да живи без главе читавих недељу дана! Ствар је у томе што њени „командни центри" у телу нису сви смештени у глави: у мозгу се налази мали део, а остатак се углавном грана дуж стомака. Пре свега, нервни систем не управља дисањем које се одвија захваљујући низу пора дуж целог тела. За разлику од сисара, бубашвабе имају низак „крвни" притисак, па кад остану без главе не долази до крварења које би угрозило опстанак.

Срце им је, пак, једна уска задебљала цевчица која иде дуж леђа, а пошто су то хладнокрвне животиње, оне према потреби могу успорити број откуцаја срца, смањити кретање на најмању меру и из последњих залогаја хране црпсти снагу још недељу дана. Упркос овим невероватним особинама, бубашваба неће још дуго да поживи без главе јер је изгубила и очи од којих се свако састоји од две хиљаде сочива, тако да може да гледа у свим правцима. Потом, изгубила је и антене које служе за сналажење, а мужјаци губе осећај мириса женке. Коначно, нема више ни уста да би могла да се храни ■

КАНАРИНЧЕВ ПОЈ

Као код већине птица певачица, тако и код канаринца само мужјак испушта мелодичан пој који прија чак и људском уху. Канаринац пева из два разлога: да би држао на одстојању супарнике упозоравајући их да се не приближавају његовом поседу и да привуче женку и убеди је да би „певач" могао да буде добар отац будућих младунаца.

Женка партнера процењује управо по пољу: по снази звука, сложености и оригиналности композиције, као и њеној дужини. Недавна научна истраживања установила су да најбоље и најдуже песме наводе женку да положи крупнија јаја, улажући у њих већу енергију од просечне, јер је убеђена да је направила добар посао „заигравши" на карту мужјака који је најбоље певао ■

У ЦАРСТВУ НАЈВЕЋИ КО ЈЕ?

У реду инсеката равнокрилаца, ортоптера, налазе се бројне врсте скакаваца, кукаца, зрикаваца, али међу њима свакако је највећи ветапунга (Deinacrida heteracantha), инсект с острва Мали гребен у Новом Зеланду, који је тежак око 20 грама. Једном приликом ухваћена је женка која још није положила јаја – тежила је чак 71 грам.

С друге стране, неке врсте рода Сасума, које живе на југоистоку Азије, имају распон крила већи од 20 центиметара. Припадају фамилији Акридида, то јест скакаваца, у које спадају и они који се селе и брсте све што им се нађе на путу ■

УДОБАН ОСТРВСКИ ЖИВОТ

Преци лемура и мајмуна појавили су се у Африци пре 60 милиона година. Тада се Мадагаскар, четврто по величини острво на свету, управо отцепио од афричког континента због померања тектонских плоча. То удаљавање омогућило је да се живи свет на Мадагаскару независно развија, па су се на овом острву појавиле многе животињске и биљне врсте којих нема на другим местима. Лемури посебно треба да захвале свом постојању и зато што нису имали крупних природних непријатеља.

По једној од теорија која је најприхватљивија, ситни афрички преци данашњих лемура стигли су на острво које је већ „запловило" у Индијски океан плутајући на сплавовима од биља или на стаблима дрвећа. По другој претпоставци, користили су раздобља кад је ниво мора био низак. Први мадагаскарски мајмуни живели су у сасвим посебним условима (нешто слично догодило се још само у Аустралији), тако да данас на Мадагаскару и оближњим Коморским острвима живи тридесетак врста лемура иако им је опстанак веома угрожен због крчења шума ■

Рачунар или кућни биоскоп?

Apple iMac

Стручњаци куће „Apple” још су унапредили рачунаре iMac с равним екраном. Осим у величинама од 17 и 20 инча, сада се производи с екраном од 24 инча. Велики екран беспрекорно чисте слике, као да је у питању кућни биоскоп, омогућава прегледност и текста и слике и са знатне удаљености.
Ипак, читљивост и уживање у дигиталним фотографијама или гледању филмова није једина одлика овог рачунара.
Он је уједно и најбржи iMac захваљујући новом Intel Core2 Duo процесору од 64 бита и брзини од 2,33 гигахерца. С овим рачунаром све је могуће урадити за невероватно кратко време – приступити подацима, одабрати музику, излистати пошту, поређати снимке.
Велики, брзи iMac продаје се по цени од око 1950 евра.
Ко жели да сазна више о сва три модела овог рачунара довољно је да на Интернету нађе адресу: **www. apple.com**

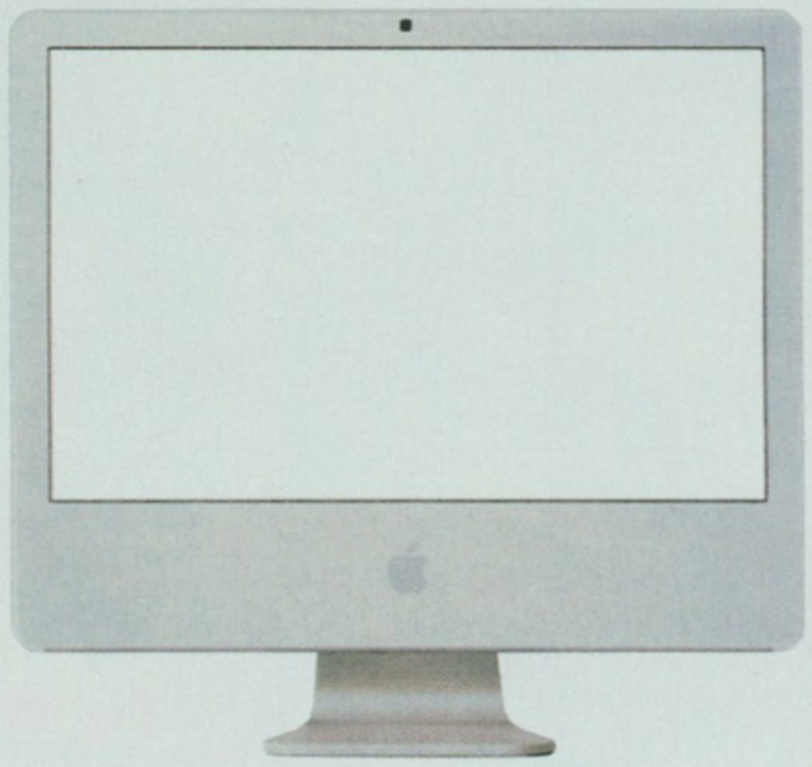

И ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

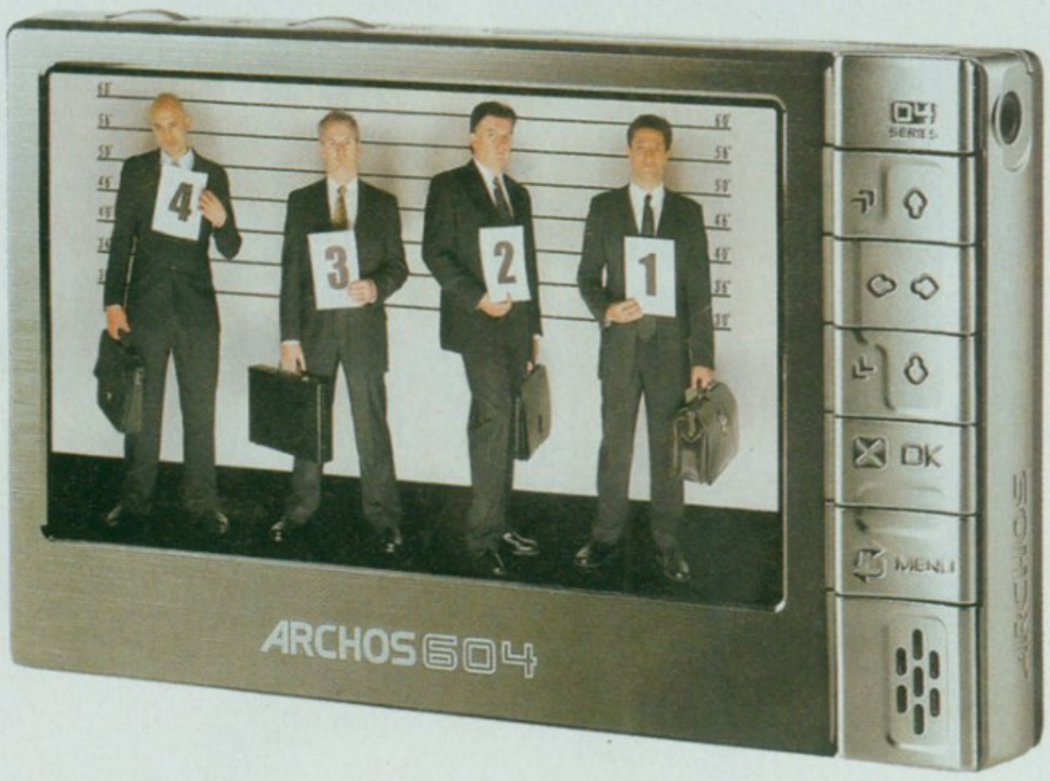

Моћни плејер

Archos 604 WiFi

Archos 604 WiFi је мали дигитални плејер истоименог произвођача великих могућности. Савршен је за путовања јер слика на његовом екрану има беспрекорну јасноћу, а музика чист звук.
Али, овај уређај није само преносник видео-записа и музике. Захваљујући бежичној технологији и WiFi систему, Archos 604 омогућава и брз приступ Интернету, као и прелиставање и слање електронске поште.
Нови уређај куће „Archos” може да се купи по цени од око 450 евра.
Путем адресе **www.archos.com** могуће га је и наручити ■

Моја лична „формула 1”

HotSeat Flight SIM

Лепа вест за све љубитеље трка „формуле 1” стиже из предузећа „HotSeat Products”. Тржишту су приказали свој нови производ, собни тренажер Flight SIM који у потпуности дочарава вожњу у брзом болиду.
Да би све било као у стварности, видео-запис писте емитује се на екрану рачунара или LCD екрану који се постави на тренажер. Све команде су као и у правом возилу, а супер сораунд систем са сабвуферима до слушалица испод кациге на глави верно преносе брујање мотора, шкрипу кочница.
Flight SIM или, како многи кажу, играчка за одрасле, може да се купи по цени од 330 евра.
Како изгледа „возити” болид уз бројне податке приказано је на адреси:
www.hotseatinc.com

И ЗА ДЕЧАКЕ

Бићу врхунски пијаниста!

Yamaha Disklavier DS6 BM4 pro

Правило да је сваки клавир савршен под прстима врхунског пијанисте изгледа да више не важи. Од када је из постројења куће „Yamaha" изашао дигитални клавир DS6 BM4, сваки просечан музичар за кратко време може да се усаврши.

Наиме, овај клавир снима све мањкавости свирања, исправља их и допуњује, а пијанисти омогућава да овом инструменту прикључи и друге, па да добије цео пратећи оркестар, као и да направи више аранжмана на основу само једног музичког извођења.

Ипак, до титуле „врхунског пијанисте" коју омогућава Disklavier DS6 BM4 pro не стиже се лако. Препрека на путу је цена од 63.000 евра колико кошта овај инструмент.

Али, на адреси: **www.yamaha-europe.com** може бар да се разгледа ■

Радио будућности

Grundig Ovation Internet

Мали дигитални уређај налик на танку сребрнасту таблу с постољем, назван Ovation Internet, нови је радио-уређај куће „Grundig". По мишљењу многих, то је радио будућности.

Овај бежични уређај лепог изгледа има нов начин пријема програма. Уместо ваздушним таласима, укључује се путем Интернет мреже у програме више од 1000 радио-одашиљача и обезбеђује беспрекоран звук.

У продаји би требало да се појави у пролеће идуће године по цени од око 500 евра.

До тада Ovation Internet може да се истражује на адреси: **www.grundig.com**

И снага и ум

PsiTrainer

Предузеће „Psigenics", које се бави прављењем разних корисних а забавних програма којима се утиче на психичко и физичко растерећивање, припремило је нову игрицу названу PsiTrainer.

Ову игрицу, као и било коју другу, тешко је објаснити.

У њу се треба упустити и доћи до циља, а циљ је да подучи играча како да на прави начин усмери и искористи своју снагу и осећања. Савет приређивача је да се решавању игре приступи увек када превлада напетост јер слика, звук, па и физичко напрезање доводе до опуштања.

Цена за PsiTrainer је око 60 евра.

У којој мери ова игрица заиста доноси растерећење, тешко је рећи. Ипак, није на одмет погледати податке о њој на адреси: **www.psigenics.com**

Као чаробни штапић

Logitech io2 Digital pen

Захваљујући изуму io2 Digital pen куће „Logitech", све што се руком напише и нацрта може да се нађе и на екрану рачунара.

У питању је необичан мали дигитални комплет који чини оловка на постољу, батеријском пуњачу, посебна хартија и скенер. Увек при руци, јер може да стане у џеп или женску ташну, io2 Digital pen омогућава да се важни подаци забележе лако и без скретања пажње – дакле, испишу се дигиталном оловком на хартији и сниме да би се касније једноставно убацили међу важне податке у рачунар.

Цена је око 150 евра.

Како ради овај „чаробни штапић" открива адреса: **www.logitech.com**

Ружичаста веза

Nokia 7373

Многи тврде да је мобилни телефон марке „Nokia" , означен бројем 7373, само модни хит намењен девојчицама.

Разлог за такве тврдње је ружичаста боја телефона украшеног и нешто тамнијим етно шарама. Произвођач не оспорава наводе, али истиче да телефон 7373, с преклопивом тастатуром, садржи и дигиталну камеру резолуције два мегапиксела, видео и музички плејер са стерео звучницима.

Ко воли ружичасту боју, за куповину телефона Nokia 7373 треба да издвоји око 350 евра.

О укусима не треба расправљати, али о могућностима овог телефона може да се прича после прегледања адресе: **www.nokia.com** на којој је приказан ■

С. Делибашић

КАПЕЛА СИКСТА ЧЕТВРТОГ

Желим да сазнам нешто више о Сикстинској капели.

МИЛАДИН
Деспотовац

Сикстинска капела (итал. Cappella Sistina) папска је кућна капела у склопу Ватиканске палате у Риму. Она је грађена од 1473. до 1481. године, за време папе Сикста Четвртог који је финансирао њену градњу и по коме је добила име.

По фрескама којима су украшени зидови и свод, Сикстинска капела има истакнуто место у историји уметности. Призоре с темама из живота Мојсија, на јужном, и Исуса Христа, на северном зиду, две године (1481–1483) сликали су: С. Ботичели, Перуђино, Пинтурикио, Л. Синьорели, Д. Гирландајо и К. Росели. Између прозора су 24 портрета папа, дела различитих сликара.

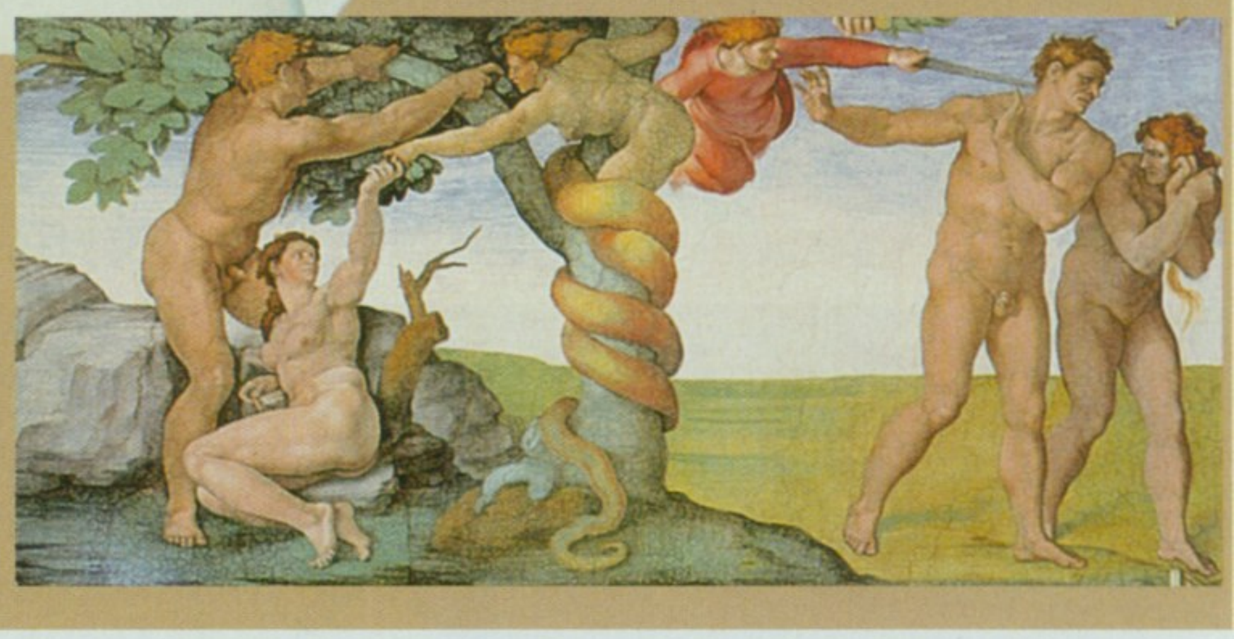

ЗЕМЉА КОЈОЈ СУ ПОСЕТЕ ОГРАНИЧЕНЕ

С друговима често играм занимљиву и корисну игру погађалица из области географије. Иако често наводим Бутан, признајем да о тој земљи мало знам. Молио бих вас да напишете нешто више о краљевини на падинама Хималаја.

ПЕТАР
из Сурчина

Бутан је мала, планинска земља која се површином од око 47.000 квадратних километара сместила између Кине и Бурме на јужним падинама источних обронака Хималаја. Све до 1949. године била је колонија Велике Британије, а потом постала уставна монархија, или краљевина с престоним градом Тимфу. Броји око 2.300.000 становника. Службени језик је џонка, а нгултрум званичан новац.

Као и већина земаља овог планинског поднебља, и краљевство Бутан је неразвијено. Чак деведесет одсто становништва бави се пољопривредом или сточарством и живи скромно. Ипак, имају једно непроцењиво благо – снежног леопарда који живи у високим планинама. На основу њега дали су себи за право да законом ограниче посете туриста који долазе да виде ову ретку животињу. Број посетилаца у току године свели су на 2250.

Али, Бутанци су љубазни домаћини. Путнике ће увек почастити емадацијем, љутим националним јелом које се спрема од чили папричица и соса од сира, показаће им своје будистичке храмове, а извешће за њих и такмичење у стрељаштву, омиљеном спорту ■

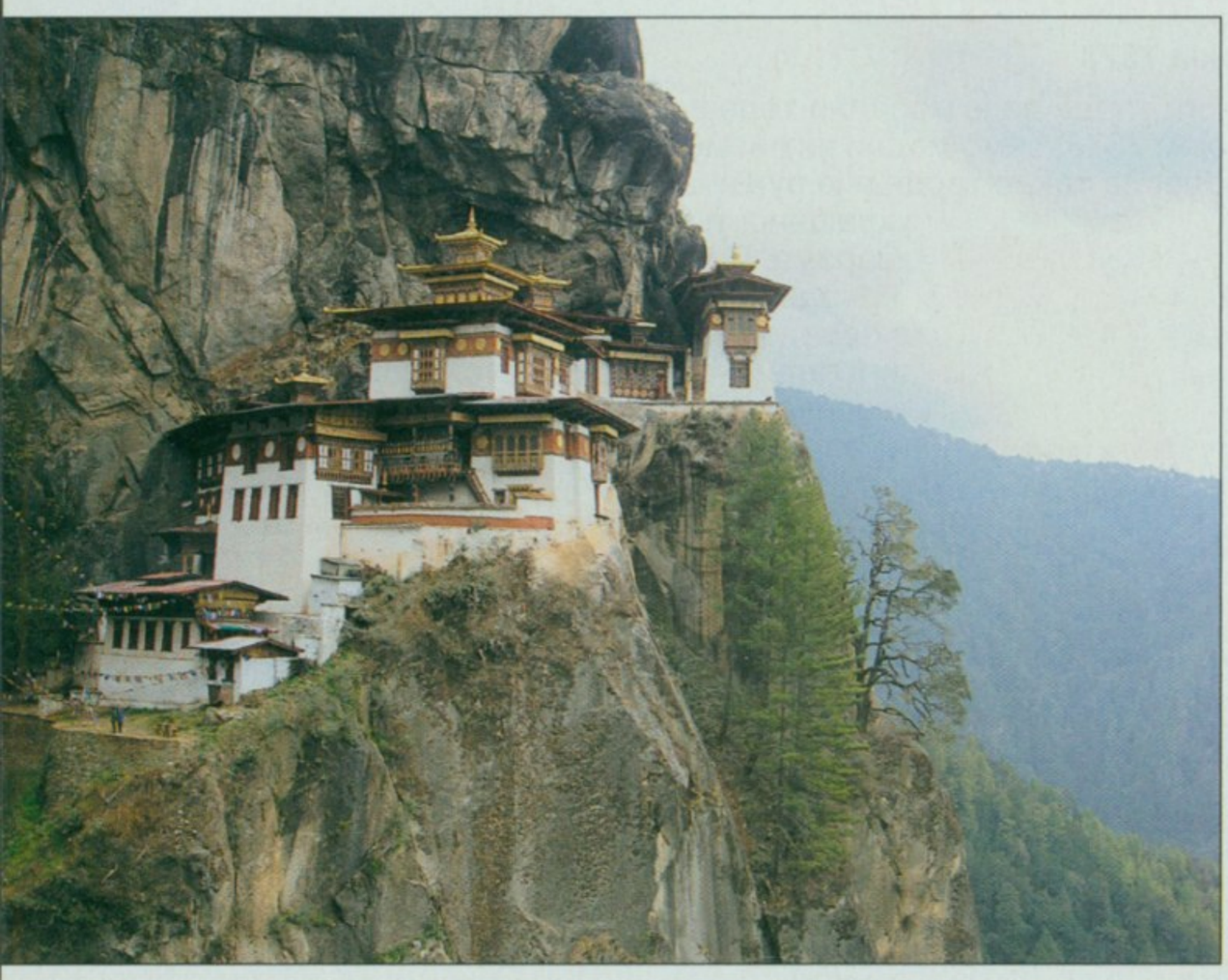

ЗОВУ НАС УЛИЦЕ

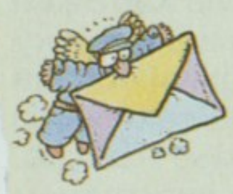

Да ли се зна колики број људи на Земљи живи у удобним кућама и становима, а колико њих под отвореним небом?

ВЕСНА
из Пирота

Када је човечанство у питању, незахвално је изражавати се у бројевима јер се не зна ни колико тачно има житеља на планети Земљи. Тако је и у овом случају. Зна се да је број оних који живе у „удобности дома свог" и оних који га проводе „под капом небеском" готово изједначен, 49 према 51 одсто. Превагу чине становници такозваног Трећег света. Верује се да кров над главом, рецимо, у Авганистану има само 24 одсто становника и само једна трећина народа Индије.

Ипак, стручњаци сматрају да ће до 2030. године ту доћи до измена и да ће више од 65 одсто човечанства живети у стамбеним насељима. Развој технологије омогућиће ширим народним масама да раде и себи обезбеде потребне услове за удобан живот. Тако већ данас живи 97 одсто становника Белгије или 93 одсто Аустралијанаца ■

Циклус фресака на своду (Христови преци, ликови библијских пророка, Сибила, нагих младића, призори из Старог завета) израдио је Микеланђело Буонароти (1508–1512). Његов гигантски (20 x 10 m) *Страшни суд,* рађен пет година (1536–1541), заузима цео олтарски зид ■

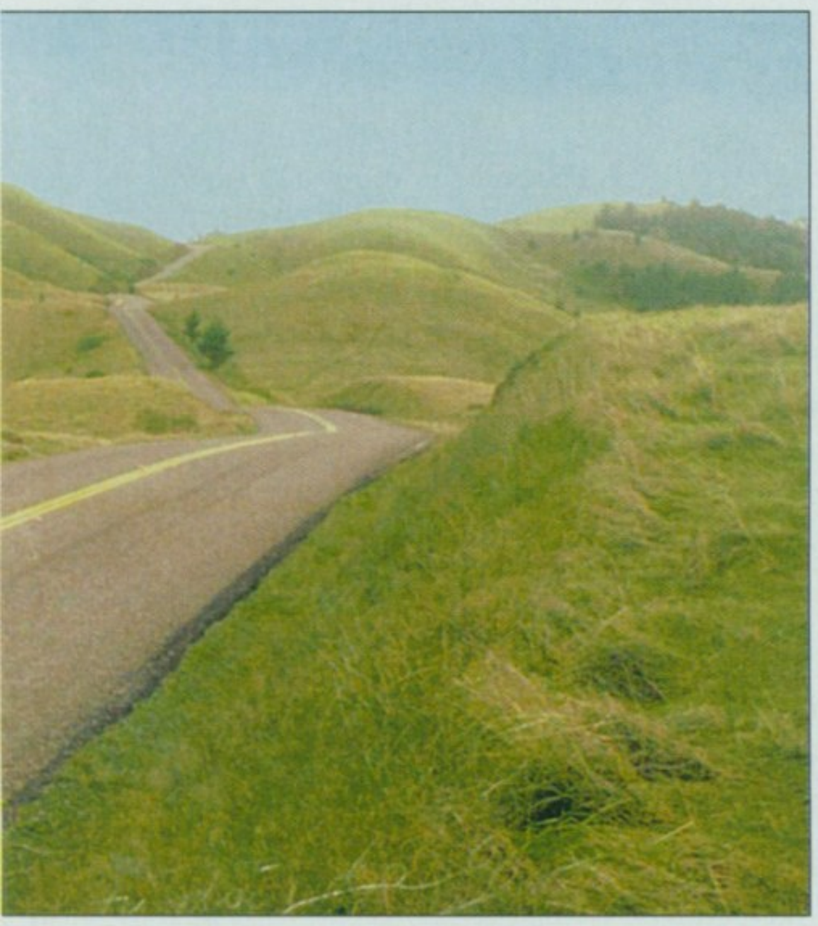

НАЈЛЕПШИ МУШКАРАЦ НА СВЕТУ

Молим вас да ми кажете називе филмова у којима глуми Леонардо Дикаприо и нешто о његовом животу.

ДУШАН МИЋИЋЕЛОВИЋ
Неготин

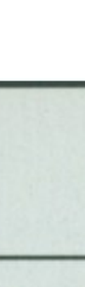

Леонардо Дикаприо освојио је планетарну популарност после улоге Џека Досона у „Титанику" (1997), филму који је освојио једанаест Оскара. Дикаприо је преко ноћи постао толико омиљен да је те године проглашен за најтраженију личност на Интернету. Кејт Винслет, његова партнерка у филму, изјавила је да је Леонардо најлепши мушкарац на Земљи.

Дикаприо је рођен 11. новембра 1974. године у Холивуду, Лос Анђелес. Добио је име по Леонарду да Винчију пред чијом је сликом, у једном музеју у Италији, стајала његова мајка, која је била у другом стању, баш када је први пут осетила да је дете „оживело". Иако му је отац пореклом пола Италијан, а пола Немац, носи презиме које би могло да се преведе као „с Каприја" (италијанског острва). Леонардови родитељи развели су се када је имао само годину дана. Одрастао је поред мајке у сиромашним четвртима Лос Анђелеса, које назива гетом Холивуда. Као мали, често је одлазио код баке и деде у Немачку, тако да течно говори немачки. Када је са дванаест година одлучио да се бави глумом, потражио је агента који га је саветовао да, уколико жели да успе у свету седме уметности, англиканизује своје име и презиме и прекрсти се у Лени Вилијамс, о чему Дикаприо није хтео ни да чује. Очигледно је био сасвим у праву, јер са италијанским именом и презименом постао је једна од највећих филмских звезда. Од познатијих филмова играо је у „Ромеу и Јулији" (1996), већ поменутом „Титанику", „Ухвати ме ако можеш" (2002), „Бандама Њујорка" (2002), „Авијатичару" (2004), „Двострукој игри" (2006). Последње филмове радио је с чувеним редитељем Мартином Скорсезеом ■

МУСЛИМАНСКА МОЛИТВА

Молим вас да ми објасните шта је намаз.

ЗДРАВКО
Кладово

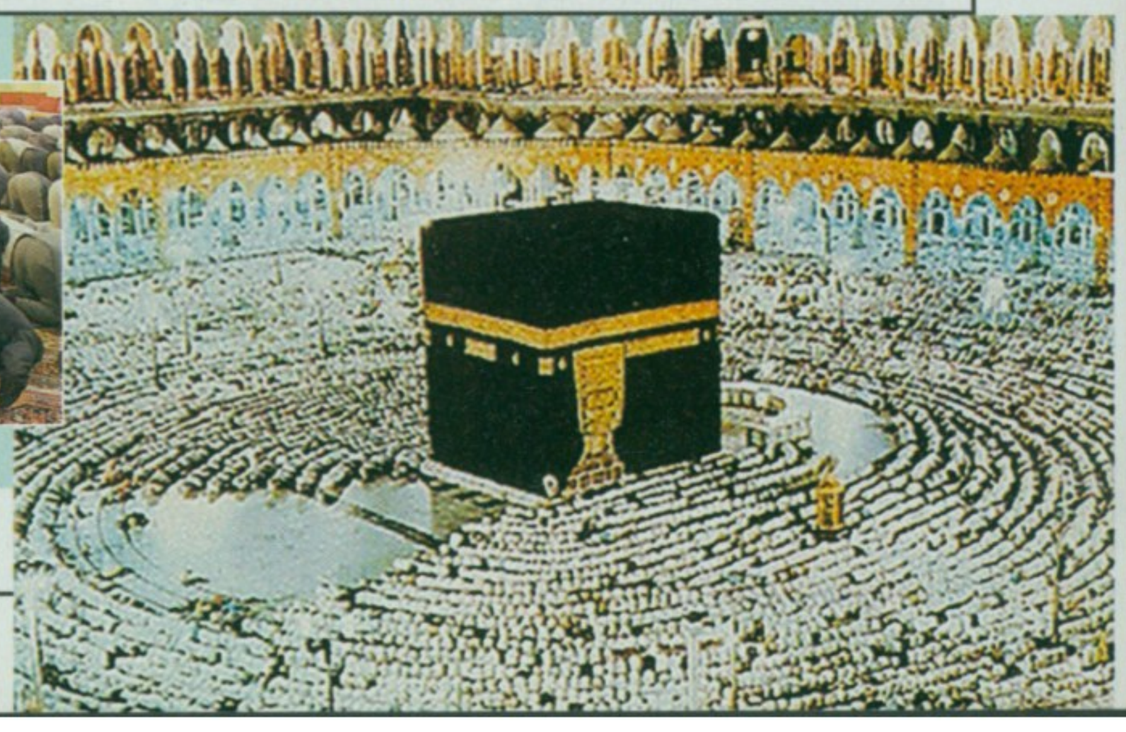

Намаз (од персијске речи namas) назив је муслиманске молитве која се обавља пет пута на дан. Верници при том клањају и изговарају реченице из муслиманске свете књиге, *Курана,* и молитве на арапском језику. Први намаз (*сабах-намаз*) клања се у зору, други у подне, трећи (*ићиндија*) по подне, четврти (*акшам*) одмах по заласку Сунца, а пети (*јација*) увече ■

ШОН ПОЛ

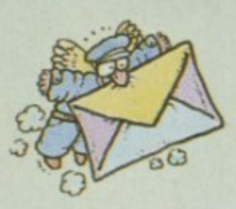

Ћао, „Забавниче". Имам једну молбу. Мој омиљени певач је Sean Paul па бих волео да напишете нешто о њему, објавите његову слику и текст неке песме. Унапред хвала.

ШЕСТАК
из Ваљева

Шон Пол (Sean Paul Francis Henriques), омиљени реге и денс певач, рођен је 8. јануара 1973. године у Кингстону, на Јамајци. Потекао је из породице у којој су се генерацијама сви бавили неким спортом на води. Иако је и он и пливао и играо ватерполо, наклоност ка музици била је много снажнија и Шон је још као тинејџер загњурио у те воде. И, није погрешио.

Од групе „Third World", коју је у Кингстону основао с братом и другом из краја, полако се пео степеницама успеха освојивши најпре Сједињене Америчке Државе, а потом и све поклонике денс и реге звука у свету. Први албум „Stage One" Шон Пол објавио је 2000. године, потом сингл „Money Jane". На другом албуму, 2002. године, понудио је публици прегршт хитова попут „Gimme The Light", „Baby Boy", „Get Busy", „I'm Still in Love With You".

После успешне турнеје с Марајом Кери, певачицом изузетних гласовних могућности, Шон Пол доживео је највеће признање. Његова песма „Temperature" уврштена је међу сто најбољих у 2006. години.

Речи те песме одабрали смо за тебе, шестаче из Ваљева ■

„Temperature"

[Intro:]
The gal dem Schillaci... Sean da Paul
So me give it to... so me give to... so me give it to... to all girls
Five million and forty naughty shorty...
Baby girl... all my girls... all my girls... Sean da Paul sey...

[Chorus:]

Well woman the way the time cold I wanna be keepin' you warm
I got the right temperature for shelter you from the storm
Oh lord, gal I got the right tactics to turn you on, and girl I...
Wanna be the Papa... You can be the Mom... oh oh!

Make I see the gal them bruk out pon the floor from you don't want no worthless performer
From you don't want no man wey can't turn you on gal make I see your hand them up on ya...
Can't tan pon it long... naw eat no yam... no steam fish... nor no green banana
But down in Jamaica we give it to you hot like a sauna...

[Chorus]

Bumper exposed and gal you got your chest out but you no wasters cause gal you impress out...
And if you des out a me you fi test out, Cause I got the remedy to make you de-stress out...
Me haffi flaunt it because me God Bless out... And girl if you want it you haffi confess out...
A no lie weh we need set speed a fi test the mattress out...

[Chorus]

Gal don't say me crazy now, this strange love it a no Bridgette and Flava show...
Time fi a make baby now so stop gwaan like you a act shady yo...
Woman don't play me know, cause a no Fred Sanford nor Grady yo...
My lovin' is the way to go... my lovin' is the way to go...

[Chorus]

When you roll with a player like me... with a bredda like me girl there is no other
No need to talk it right here just park it right here keep it undercover
From me love how you fit inna you blouse and you fat inna you jeans and mi waan discover...
Everything out you baby girl can you hear when me utter...

[Chorus]

Make I see the gal them bruk out pon the floor from you don't want no worthless performer
From you don't want no man wey can't turn you on gal make I see your hand them up on ya...
Can't tan pon it long... naw eat no yam... no steam fish... nor no green banana
But down in Jamaica we give it to you hot like a sauna...

[Chorus]

Забавникове логичке загонетке

РЕШЕЊА

1. КРУШКЕ И ЈАБУКЕ
Нека је x број сандука с крушкама. Тада је: 30x – 20x = 80, те је x = 8. Укупна количина купљеног воћа је 8 x 20 + 8 x 30 = 400 kg ■

2. КУТИЈЕ И КУГЛИЦЕ
У кутијама има редом: 108, 100, 72, 64 и 56 куглица ■

3. ТРОУГЛОВИ
На слици има 44 троугла ■

4. КЛИКЕРИ
Нека су a, b, c и d редом бројеви кликера сваког од дечака. Из услова задатка имамо да је (1) c < d, (2) a + b = c + d и (3) a + d < b + c. Из (2) и (3) добијамо неједначину 2a + b + d < b + 2c + d, односно a < c. Из (1) и a < c закључујемо да је a < c < d. Из неједначине (2) и a < c, закључујемо да је d < b, па имамо да је a < c < d < b, односно Аца има највише кликера, затим Цане, па Дане, а најмање Браца ■

5. ЗАЈЕДНИЧКИ ПОСАО
Један радник урадио би посао за 26 x 3 = 78 сати, те би два радника урадила тај посао за 39 сати ■

6. БРОЈ УЧЕНИКА
У учионици има најмање 15, а највише 29 ученика ■

7. УЗАЛУДНО БРАЊЕ
Човек је убрао укупно 382 јабуке ■

8. СТАРИ КИНЕСКИ ЗАДАТАК
Из првог услова јасно је да број предмета на гомили може бити: 5, 8, 11, 14, 17, 20, 23... Из другог услова закључујемо: 8,13,18, 23... Из трећег услова, број предмета може бити: 9,16, 23... Број 23 је први број који испуњава сва три услова задатка, па тако закључујемо да најмањи број предмета на тој гомили мора бити број 23 ■

9. ГОСТИ
Из првог услова закључујемо да мушкараца има 6, а жена 3, а из другог да жена има 6, а мушкараца 3, па, ако сви дођу, укупан број гостију је 12 ■

10. КОРПА ПУНА ЈАЈА
У корпи је било 301 јаје ■

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Ћир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941);год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941;1952- (Београд : Политика АД). - 30 cm

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник (Ћирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

ПОМИЦАЉКА
Алжир, Каиро, Тунис ■

УКРШТЕНЕ РЕЧИ
Пауло Коељо, Ентони Квин, стотинар, а, нераст, ОРК, Ина, Карпов, какао, иако ■

БЕЛА УКРШТЕНИЦА
Циклама, рвачи, у, вар, кит, онолико, Та, Адам, о, скоро, Чола, б, имитати, НОК, бол, атамани ■

СКАНДИНАВКА
Ампер, Мал, И, Аламо, тата, Астерикс, кларинет, оивичити, рка, А, ав, Де Ниро, и ■

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА
Сврдло, травар, рекорд, птица, о, ље, Верн, Ене, Веа, њорка, н, Еди, Алс ■

КОЊИЋЕВ СКОК
„Писма са Иво Џиме" ■

ИСПУЊАЉКА
Келвин (камперка, епиграми, локација, варакање, иноватор, написати) ■

САБИРАЊЕ
А = 5, Б = 2, В = 3, Г = 1, Д = 4 ■

С. Б.

Допишите се, људи!

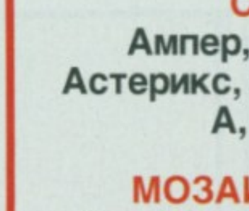

Зовем се Јелена, имам 33 године и желела бих да се дописујем са сличним особама. Волим животиње, нарочито псе, занима ме лепа књижевност и сликарство (нарочито импресионизам, академски реализам и Дали). Радо гледам домаће комедије и све серије и филмове са Роуаном Аткинсоном. Ко жели да се дописује и да стекне добру пријатељицу нека ми пише на e-mail jelenanb@hotmail.com, одговорићу свима.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (latinski IMPRESSUM), štampana stvar po zakonu obavezno označavanje imena izdavača i urednika odgovornih za sadržinu • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (latinski IMPRESSUM), štampana stvar po zakonu obavezno označavanje imena izdavača i urednika odgovornih za sadržinu

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК **БРОЈ 2879**

YU ISSN 0032-339X
Први број „Политикиног Забавника" изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић
Заменик генералног директора Вернер Херић
Директор Матијас Вајмер
Главни и одговорни уредник Зефирино Граси
Издаје ПОЛИТИКА Магазини ДОО
Штампа ПОЛИТИКА АД
Графички уредник Горан Војиновић
Редакција Слободанка Делибашић, Јасна Лукић, Петар Милатовић, Мирјана Огњановић, Јова Радовановић, Весна Ракић, Весна Софреновић
Техничка редакција Бранислав Вукомановић, Зорица Милошевић, Јелена Попадић, Митра Тиљев
Секретаријат Зорица Филиповић
Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" *Македонска 29, 11001 Београд, П. фах 124*
Телефони
секретаријат 330-1452; 330-1456
техничка редакција 330-1454
централа 3373-111
претплата 330-1617
Огласни сектор Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.
6 месеци 2.317,00 дин.
Текући рачун код Комерцијалне банке АД Београд: 205-97096-91
Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK АД Београд је: 265-1100310005857-35
Претплату слати уз обавезну назнаку: *ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".*
Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. *Полугодишња/авионом*: I група – Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка: 126 EUR. III група – Америка – Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR
(или противвредност осталих валута) за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM MAIN DE: DEUTDEFF
Korisnička banka: 100 9363029 0000
RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd
SWIFT CODE: RZBSRSBG
Korisnik: RS35265100000002543779
POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II DRESDNER BANK AG Frankfurt am Main, Germany SWIFT CODE: DRESDEFF
Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA AD, Beograd, Sv. Save 14
Serbia
SWIFT - BIC: KOBBRSBGXXX
Korisnik: RS35205002000984500033
POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd
Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:
Претплата на лист Забавник
Копију уплате и адресу послати на:
ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines – 11000 Београд, Булевар деспота Стефана 24/I, Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

НАСЛОВНА СТРАНА
М. К. ЕШЕР

ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

BY JIM DAVIS

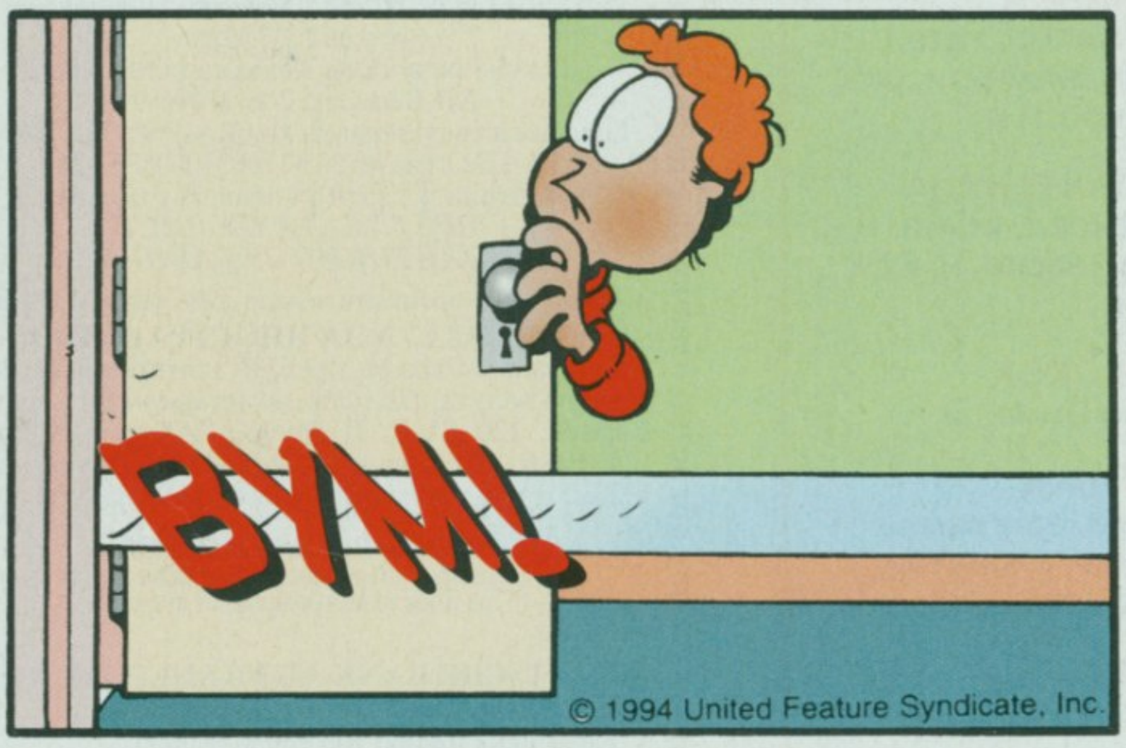

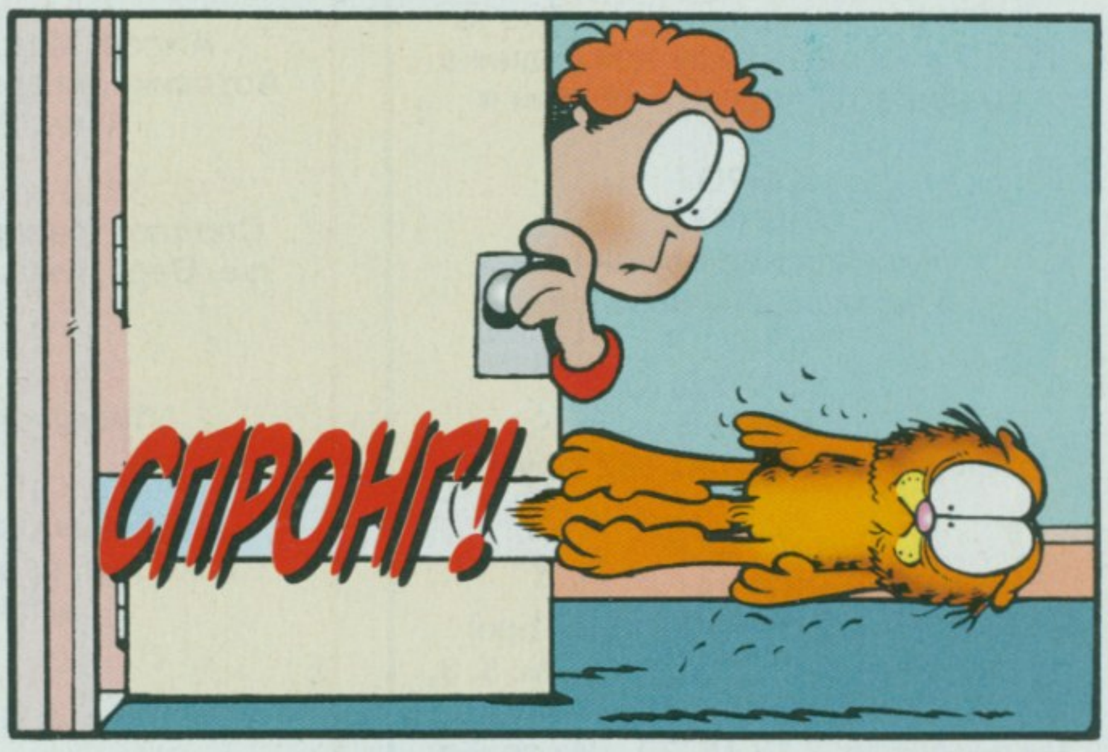

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
13. 4. 2007.

РЕКЛИ СУ О БРАКУ

Привлачан је
само брак из љубави.

Антон Павлович Чехов
руски књижевник
(1860–1904)

Добар брак
могао би да постоји
само између
слепе жене
и глувог мужа.

Мишел де Монтењ
француски филозоф
и књижевник
(1533–1592)

Већина ожењених мушкараца
подсећа ме на орангутане
који покушавају
да свирају виолину.

Оноре де Балзак
француски књижевник
(1799–1850)

Баш као и новац,
брак је и даље уз нас,
али управо као и новац,
убрзано губи вредност.

Роберт Гревс
ирски књижевник
(1895–1985)

Поново бих се удала
када бих нашла човека
са петнаест милиона долара
који би био спреман
да ми одмах препише
половину тог новца
и јамчи да ће умрети
у року од годину дана.

Бет Дејвис
америчка филмска глумица
(1908–1989)

Мој савет је да се жениш:
уколико нађеш добру жену,
бићеш срећан, а ако не,
постаћеш филозоф.

Сократ
грчки филозоф
(469–399 п.н.е.)

Имајмо наду
да ћемо се волети
током живота целог
као да се никада заправо
нисмо ни венчали.

Гордон Бајрон
енглески песник
(1788–1824)

Понекад се питам
да ли мушкарац и жена
заиста одговарају једно другоме.
Можда не би требало
да ступају у брак
него да живе у комшилуку
и ту и тамо се посећују.

Кетрин Хепберн
америчка филмска глумица
(1907–2003)

Свака паметна жена
која прочита
које су њене
брачне обавезе
и потом ипак одлучи
да се уда,
заслужује да претрпи
све последице
те одлуке.

Исидора Данкан
америчка балерина
(1877–1927)

Брак је у извесним случајевима
страховита заблуда са једне стране,
а ужасна превара
са друге стране.

Иво Андрић
(1892–1975)

О жено,
твој муж
не тражи лепоту
већ обиље врлина.

Еурипид
грчки песник
(480–406 п.н.е.)

Човек се жени да би имао дом,
али и зато да га не би гњавили
сексом и осталим глупостима.

Сомерсет Мом
енглески писац
(1874–1965)

Илустровала Светлана Кнежевић

Stark

Pola veka ime čeka

Da li ste znali da se godišnje u Srbiji pojede ***66 miliona*** Soko Štarkovih krem banana? A da li znate da ona još uvek nema ime?

Konkurs za novo ime krem banane je otvoren do 15. maja 2007. godine. Budite kreativni i svoje kremaste predloge pošaljite na ***www.stark.co.yu*** ili na ***AD "Štark", Kumodraška 249, 11000 Beograd*** sa naznakom ***"za konkurs"***
i možete da osvojite mnoooogo slatkih nagrada

Ime je bitno treba nam hitno!

Organizator stiče pravo svojine na delu koje nastaje kao rezultat rada učesnika konkursa

www.stark.co.yu

98070